

159420

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI**

**EBEVEYNLERİN OKULÖNCESİ EĞİTİMDEN
BEKLENTİLERİNİN GERÇEKLEŞME DÜZEYİNİN
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Aylin TULAN**

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Fulya TEMEL**

Ankara-2005

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Aylin TULAN'a ait "Ebeveynlerin Okulöncesi Eğitimden Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeylerinin İncelenmesi" adlı çalışma, jürimiz tarafından Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan

Prof. Dr. Zeynep Arslan

Üye

Doç. Dr. Güler BAKAN

Üye

Yrd. Doç. Dr. Ayşe Aksoy
A. Aksoy

ÖZET

Bu araştırma Ankara ve Kırşehir illerindeki ebeveynlerin okulöncesi eğitimden beklentilerini ve okulöncesi eğitim kurumlarındaki uygulamaların bu beklentileri ne düzeyde karşıladığını saptamak amacı ile yapılmıştır.

Araştırmaya Ankara ve Kırşehir illerinde Millî Eğitim Bakanlığına bağlı resmî ve özel toplam 12 anasınıfı ile çocuğu bu anasınıflarına devam eden 315 ebeveyn katılmıştır.

Her iki ildeki denek sayısı öncelikle anasınıfındaki öğrenci sayılarına göre daha sonra anasınıfındaki öğrenci sayısı da resmî ve özel okullardaki öğrenci sayısına göre gruplara ayrılmıştır.

Uygulanan anket, anne-babaların yaşadıkları illere ve okulöncesi eğitim kurumunun resmî ya da özel olmasının beklentilerinde ve bu beklentilerinin gerçekleşmesinde etken olduğu varsayımı ile hazırlanmıştır.

Uygulanan anket, pilot çalışma yapılarak ve uzman görüşü alınarak hazırlanmıştır. Anket anne-babaların yaşadıkları illeri ve kurumun türünü belirleyecek kişisel bilgi formu ve okulöncesi eğitimden beklentileri belirleyecek beş dereceli ölçek şeklinde iki bölümden oluşturularak araştırmacı tarafından uygulanmıştır.

Ankara ve Kırşehir illerinde yaşayan anne-babaların okulöncesi eğitim kurumundan beklentileri ve bu beklentilerinin karşılanma düzeyleri arasında fark olmadığı saptanmıştır.

SUMMARY

This research has been made on parents who live in Ankara and Kırşehir to determine parents expectations from preschool education and to what extent the applications in preschool education centres meet these expectations.

Both in Kırşehir and Ankara, twelve public and private preschool education centres connected to the Ministry of Education and ,three hundred and fifteen parents whose children are attending to these preschools have taken place in that research.

The number of subjects in both cities firstly have been grouped according to the number of preschool students and then this number has been grouped again according to the number of students in public or private preschools.

The questionnaire has been prepared with the hypothesis that the cities parents live and the expectations of parents whose children attending public or private preschools both affect the fulfillment of parents expectations equally. Also,the questionnaire has been prepared in the light of a pilot study and expert opinion.

It has been applied by the researcher herself, in two parts; one of them includes a personal information form which determines the cities where the parents live and the type of the teaching centres, and the second part includes a scale of five degrees which will determine the expectations of parents from preschool education.

Consequently, it has been discovered that there is no difference between Kırşehir and Ankara considering the parents expectations or the degree of fulfillment of these expectations.

TEŞEKKÜR

Bu çalışmadaki konumun belirlenmesinden araştırmamın sonuçlanmasına kadar her konuda beni yönlendiren çalışmamın şekillenmesini sağlayan ve desteğini esirgemeyen danışman hocalarım Yrd. Doç. Dr. Şengül Genç ve Prof. Dr. Fulya Temel Hocalarıma sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum. İstatistikî çalışmamdaki danışmanlığından dolayı Yrd. Doç. Dr. İbrahim Kısaç Hocama teşekkür ediyorum. Bu çalışmada veri toplama aracına katılan ve bu konuda görüşlerini esirgemeyen tüm ebeveynlere teşekkürlerimi sunuyorum. Araştırmamın veri toplama tekniğinin hazırlanması aşamasında yardımlarını esirgemeyip görüşlerini belirten bütün hocalarıma teşekkür ediyorum. Çalışmamın her aşamasında manevî desteğini ve çeşitli yardımlarını esirgemeyen Okul Müdürlerim Haydar Boz ve Birol Atabey'e, meslektaşlarım Cavit Köksal'a, Nergiz Çiftçi'ye ve Naciye Habalı'ya teşekkürlerimi sunuyorum. Çalışma sürecim boyunca yardımlarını esirgemeyen ve manevî güçleri ile her zaman yanımda olan anneme, babama ve ablama sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Ankara, 2005

Aylin TULAN

İÇİNDEKİLER	Sayfa
ÖZET	i
SUMMARY	ii
TEŞEKKÜR	iii
İÇİNDEKİLER	iv
KISALTMALAR	vi
TABLolar DİZİNİ	vii
BÖLÜM I	1
1.GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	3
1.1.1. Okulöncesi Eğitimin Tanımı	3
1.1.2. Okulöncesi Eğitimin Önemi	5
1.1.3. Okulöncesi Eğitimin Amaçları	10
1.1.4. Okulöncesi Eğitimin İlkeleri	13
1.1.5. Eğitim Programı	18
1.1.6. Okulöncesi Eğitim Programı	19
1.1.7. Okulöncesi Eğitimi Öğretmeninin Özellikleri.....	22
1.1.8. Okulöncesi Dönemi Çocuklarının Genel Gelişim Özellikleri ve Ebeveyn Beklentileri	30
1.1.8.1. Psiko-Motor Gelişim ve Ebeveyn Beklentileri.....	30
1.1.8.2. Öz-bakım Becerileri ve Ebeveyn Beklentileri.....	34
1.1.8.3. Sosyal- Duygusal Gelişim ve Ebeveyn Beklentileri...	35
1.1.8.4. Bilişsel- Dil Gelişimi ve Ebeveyn Beklentileri.....	39
1.2. İlgili Araştırmalar	44
1.3. Problem	49
1.4. Alt Problemler	49
1.5. Sayıtlar	50
1.6. Sınırlılıklar	51

BÖLÜM II	52
1. YÖNTEM	52
1.1. Evren ve Örneklem	53
1.1.1. Evren	53
1.1.2. Örneklem	53
1.2. Veri Toplama Araçları	54
1.3. Veri Toplama Tekniği	55
1.4. Verilerin Analizi	57
BÖLÜM III	58
BULGULAR VE TARTIŞMA	58
BÖLÜM IV	82
1. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	82
1.1. Sonuçlar	82
1.2. Öneriler	83
KAYNAKÇA	85
EKLER	95

KISALTMALAR

M.E.B. : Millî Eğitim Bakanlığı

R.İ.Ö.B. : Resmî İlköğretim Bünyesi

Ö.İ.Ö.B. : Özel İlköğretim Bünyesi

K.M.L.B.: Kız Meslek Lisesi Bünyesi

B.D. : Beklenti Düzeyleri

B.K.D. : Beklentilerin Karşılama Düzeyleri

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1:	Anne Babaların Okulöncesi Eğitimi Öğretmenlerinin Özellikleri İle İlgili Beklentileri ve Bu Beklentilerin Karşılanma Düzeyleri	58
Tablo 2:	Anne Babaların Okulöncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden Çocuklarının Gelişim Özellikleri İle İlgili Beklentileri ve Bu Beklentilerin Karşılanma Düzeyleri	65
Tablo 3:	Ebeveynlerin Okulöncesi Eğitimi Öğretmenlerinin Özellikleri İle İlgili Beklentileri ve Bu Beklentilerin Karşılanma Düzeylerinin Anne ya da Baba Oluşlarına Göre t Testi Sonuçları	70
Tablo 4:	Ebeveynlerin Okulöncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden Çocuklarının Gelişim Özellikleri İle İlgili Beklentileri ve Bu Beklentilerin Karşılanma Düzeylerinin Anne ya da Baba Oluşlarına Göre t Testi Sonuçları	72
Tablo 5:	İllere Göre Anne Babaların Okulöncesi Eğitimi Öğretmenlerinin Özellikleri İle İlgili Beklentileri ve Bu Beklentilerin Karşılanma Düzeyleri	74
Tablo 6:	İllere Göre Anne Babaların Okulöncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden Çocuklarının Gelişim Özellikleri İle İlgili Beklentileri ve Bu Beklentilerin Karşılanma Düzeyleri	75
Tablo 7:	Anne Babaların Çocuklarının Devam Ettiği Okul Türlerine Göre Öğretmenlerin Özellikleri İle İlgili Beklentileri ve Bu Beklentilerin Karşılanma Düzeyleri.....	77
Tablo 8:	Anne Babaların Çocuklarının Devam Ettiği Okul Türlerine Göre Çocuklarının Gelişim Özellikleri İle İlgili Beklentileri ve Bu Beklentilerin Karşılanma Düzeyleri	79

BÖLÜM I.

1. GİRİŞ

Okulöncesi dönem insan hayatının en duyarlı dönemidir. Okulöncesi dönem çocukların fiziksel, sosyal, duygusal ve zihinsel gelişimlerinin en hızlı olduğu çağdır. Okulöncesi eğitim kurumuna devam eden çocukların bilişsel-dil, sosyal-duygusal gelişimleri ve öz bakım becerileri yönünden bir bütün olarak geliştirilmesi amaçlanır. Çocukların kendine güvenen, araştırmacı, dışa dönük, bağımsız bireyler olarak eğitilmesi okulöncesi eğitim kurumlarının temel işlevidir.

Okul öncesi eğitim kurumlarındaki zengin uyarıcılarla dolu çevre, çocuklara eşit eğitim hakkı vermekte ve çocukların zihinsel ve dil gelişimlerini desteklemektedir. Kurumlardaki oyun ve arkadaşlık ortamı çocukların sosyal davranışları kazanmasına, toplum kurallarını anlamasına ve motor becerilerinin kazanılmasına olanak sağlamaktadır. Okul öncesi eğitim çocukların beden, zihin ve duygu gelişmesini, iyi alışkanlıklar kazanmasını, ilköğretime hazırlanmasını, şartların elverişsiz çevrelerden gelen çocuklar için ortak bir eğitim ortamı yaratılmasını, çocukların Türkçe'yi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamayı amaçlamaktadır. Okulöncesi eğitim kurumları da bu amaçlara hizmet etmektedir.

Bugüne kadar aileler çocuklarını okul öncesi eğitim kurumlarına bakım amaçlı gönderdiği hâlde günümüzde, okulöncesi eğitimin önemini anlayarak eğitime ihtiyaç duymaktadır. Çünkü aileler çocuklarının beklentileri doğrultusunda daha iyi yetiştirilmesini istemekte ve bu nedenle çocuklarını okulöncesi eğitim kurumlarına göndermektedir. Ailelerin ve okul öncesi eğitim kurumlarının ortak amacı hiç şüphesiz çocukların iyi eğitim alarak iyi ve başarılı bireyler olmasını sağlamaktadır.

Aileler bu amacı gerçekleştirmede desteğe ihtiyaç duymakta ve çocuklarını okul öncesi eğitim kurumlarına göndermektedirler.

Eğitimin tanımında da vurgulandığı gibi, çocuklarda istendik davranış değişikliği yaratmak eğitimin temel görevidir. Çocukta davranış değişikliği yaratmak sadece okulda olmaz, çünkü çocuk zamanının çoğunu ailesiyle geçirmektedir. Bu nedenle okul ve ailenin iş birliği yapması gerekmektedir. Çocukta istendik davranış değişikliği yaratmak aile beklentileri doğrultusunda olacaktır.

Okulöncesi eğitim programı hazırlarken çocuğun gelişimi olduğu kadar ailelerin ve toplumun beklentilerini dikkate almak temel prensiptir. Bu prensip doğrultusunda eğitim, istendik davranış oluşturmada daha etkili bir süreç hâline gelecektir. Okul öncesi eğitim programı, çocuğun aile yaşantısıyla bütünleşmeli, toplum ve aileden ayrı düşünülmemelidir.

Bu araştırma, ebeveynlerin çocuğu ile ilgili gereksinimini ortaya koymada, bu gereksinimin ne derecede karşılandığını belirleyerek yetersizlikleri ortaya çıkarmada, okul öncesi eğitimi program ve uygulamalarının daha nitelikli hâle getirilmesinde önemli olabilecektir.

Bu araştırma, ebeveynlerin okulöncesi eğitimden beklentilerinin neler olduğu ve okulöncesi eğitim kurumlarındaki uygulamaların bu beklentileri ne düzeyde karşıladığını saptamak amacıyla yapılmıştır.

1.1. Problem Durumu

Bu bölümde; okulöncesi eğitimin tanımı, önemi, amaçları, ilkeleri, eğitim programı, okulöncesi eğitim programı, okulöncesi eğitimi öğretmenin özellikleri, 0-6 yaş çocuklarının psiko-motor gelişimleri, öz bakım becerileri, sosyal ve duygusal gelişimleri, bilişsel ve dil gelişimlerine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

1.1.1.Okulöncesi Eğitimin Tanımı

Okulöncesi eğitimin tanımı çeşitli şekillerde yapılmakla birlikte bütün tanımlarda amaçların ortak olduğu söylenebilir. Aşağıda çeşitli okulöncesi eğitimi tanımlarına yer verilmiştir.

Okulöncesi eğitimi, “ Doğumdan ilköğretimin başlangıcına kadar olan çocukluk yıllarını içine alan, bu yaş çocuklarının bireysel özelliklerine ve gelişimsel düzeylerine uygun zengin uyarıcı çevre olanaklarını sağlayan; onların tüm gelişimlerini, toplumun kültürel değerleri ve özellikleri doğrultusunda en iyi biçimde yönlendiren bir süreçtir.” (Oğuzkan ve Oral, 1992).

Okulöncesi eğitim, “0-72 ay grubundaki çocukların gelişim düzeylerine ve bireysel özelliklerine uygun, zengin uyarıcı çevre olanakları sağlayan, onların bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönden gelişimlerini destekleyen, kendini toplumun kültürel değerleri doğrultusunda en iyi biçimde yönlendiren ve ilköğretime hazırlayan temel eğitim bütünlüğü içerisinde yer alan bir eğitim sürecidir.” (Komisyon, 1993).

Okulöncesi eğitim, aile dışındaki plânlı, denetimli eğitimin beşiğidir. Teoride, kişinin kişilik gelişiminin doğuş ve oluş aşamalarında eğilip bükülmeye, belli bir biçim kazanmaya ve yaralanmaya en açık bir durumda olduğu, dolayısıyla anaokulunun çocuğa ileride verilecek diğer eğitim aşamalarındaki değerlerden daha önemli değerler kazandıracağı, hatta bu değerlerin çocuğun bir çeşit alın yazısı demek olduğu kabul edilmektedir (Jersıld, 1974).

M.E.B., 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda okulöncesi eğitim; "İsteğe bağlı olarak zorunlu ilköğretim çağına gelmemiş 3-5 yaş grubundaki çocukların eğitimini kapsar." (M.E.B., 1739 Sayılı Millî Eğitim Kanunu) ifadesi ile tanımlanmaktadır.

En geniş anlamıyla okulöncesi eğitim, "Doğumdan ilköğretimin başlangıcına kadar olan çocukluk yıllarında çocukların gelişim özelliklerini, bireysel farklılıklarını ve yeteneklerini göz önünde bulundurarak çocuklara toplumun değerleri doğrultusunda, zengin, uyarıcı çevre olanakları sunarak, çocukların sağlıklı bir biçimde bütün gelişimlerini destekleyici, yaratıcı yönlerini ortaya çıkarıcı, yeteneklerini geliştirici, kendine güven duymasını ve olumlu bir kişilik geliştirmesini sağlayıcı, ebeveynlerin eğitime aktif katılımına olanak sunucu sistemli bir eğitimidir."

Bu tanımlardan da anlaşılacağı gibi okulöncesi eğitim çocuğun gelişim özellikleri ve ileriki yaşamı için büyük bir öneme sahiptir. Aşağıda okulöncesi eğitimin önemine yer verilmiştir.

1.1.2.Okulöncesi Eğitimin Önemi

Okulöncesi dönem çocuğun gelişiminin en hızlı olduğu yıllardır. Bu dönemde çocuğa verilen eğitim çocuğun ileriki yıllarda kişilik yapısını, davranış, alışkanlık, inanç ve değer yargılarını biçimlendirir.

Çocuklar davranışları, duygu ve düşünceleri ile gelişim özellikleri bakımından yetişkinlerden farklı, değişime ve yenileşmeye açık, son derece alıcı, kendilerine özgü varlıklardır (Koçak, 2001). Çocuk, okulöncesi dönemde çevre etkilerine karşı çok duyarlıdır. Olumlu ya da olumsuz sayılabilecek tüm davranışları, hızlı bir şekilde kazanır. Çocuğun gelişiminde kritik dönem olarak adlandırılan bu çağ, doğumdan başlayarak zorunlu ilköğretim yaşına kadar olan yılları kapsar. Okulöncesi veya erken çocukluk çağı olarak adlandırılan bu dönemde kolayca kazandırılacak davranışlar ileride değiştirilmesi zor olabilecek kalıcı kişilik özellikleri olarak ortaya çıkar (Oğuzkan ve Oral, 1983). Kişiliğin temellerinin atıldığı okulöncesi dönemde, çocuklara aktif katılma, araştırma, yaratıcı potansiyelini kullanma ve fikirleri özgürce ifade edebilme fırsatı verilirse ileri yaş dönemlerinde yaratıcı, üretken, topluma yararlı bireylerle karşılaşma şansı artmış olur (Bal, 1993). Çocuğun olumlu bir birey olarak gelişmesini sağlayacak bu fırsat ancak okulöncesi eğitimle sağlanır.

“Okulöncesi eğitim” ya da “erken çocukluk eğitimi” bir kavram olarak uzun bir geçmişe sahiptir. “Geleceğin umudu çocuklardır” düşüncesi, batıda çok eskiden beri erken çocukluk eğitimi fikrini ateşlemiştir. Yüzyılımızda ise bu dönemin gelişim özellikleri ve eğitim ihtiyaçları yönünden farklı bir dönem olarak kabul edildiği yadsınamaz (Güler, 2001). Günümüzde küçük çocukların gelişme ve öğrenmelerine karşı duyulan ilgi, onların eğitimine daha fazla önem verilmesine neden olmuştur (Santrock, 1996).

Okulöncesi eğitim, çevresini merak eden, öğrenmeye ve düşünmeye güdülenmiş çocuğun özelliklerini yönetme, teşvik etme ve geliştirme gibi çok önemli bir görevi üstlenmiştir (Senemoğlu, 1994). Bu nedenle özellikle okulöncesi eğitim çok önemlidir. Okulöncesi eğitim kurumu, çocuğun büyüme ve gelişmesine katkıda bulunacak, ona olduğu haliyle değer verecek bir yerdir. Burada, dünyayla şimdi olduğu ve yaşamı boyunca olabileceği haliyle uyum içinde yaşamayı öğrenir. Dünyayı çocuğa şimdiki durumunda tanıtmak ve onu daha ilerisi için hazırlamak okulun görevidir (Ryan, 1999).

Çocuk sadece okulda sosyal kabul gören davranışları öğrenmekle kalmaz, aynı zamanda aile dışındaki yetişkinlerle ve yaşlılarıyla etkili şekilde etkileşimde bulunma yollarını da öğrenir (Senemoğlu, 1994). Bu nedenle de okulöncesi dönemde çocuğa verilecek eğitimin nitelikli olması gerekir. Çocuğun, doğru davranışları, iyi alışkanlıkları kazanması, bütün gelişimlerinin olumlu şekilde geliştirilmesi bu dönemde verilecek eğitime bağlıdır.

Oğuzkan ve Oral (1992), 0-6 yaş çocuğuna ve ailelerine sunulan eğitim uygulamalarının önemini şöyle açıklamaktadır;

- Aile ortamında annesiyle ve ailedeki diğer bireylerle, sıkı duygusal ve sosyal etkileşim içinde bulunan çocuk, üçüncü yaşına doğru, yaşlılarıyla bir araya gelme, oyun gruplarına katılma ihtiyacındadır. Giderek artan bir sosyalleşme eğilimi ve oyuncaktan çok, oyun etkinliklerine yöneliş görülür. Birlikte oynamak, onların, sosyal deneyimlerini artırır. Arkadaş grupları, çocuğun kendini tanımasına ortam hazırlar. Çocuk, kendini kabul ettirmeyi, başkalarını kabul etmeyi, haklarını korumayı ve başkalarının haklarına saygıyı, bu grup oyunlarında öğrenir. Böylece, öz-yönetimli bir dünyadan, sosyal-yönetimli bir duyarlılığa geçer. Okulöncesi eğitim kurumları ve bu konuda yapılan diğer uygulamalar çocuğu diğer çocuklarla, eğitsel ve sağlıklı bir ortamda, bir araya getirir.

- Çevre- uyarıcı zenginliği çocuğun zihinsel deneyimlerini çeşitlendiricidir. Zihinsel gelişimin önemli ölçüde okulöncesi yıllarda olduğu sanılmaktadır. Okulöncesi eğitim kurumları, düzenleyeceği öğrenim yaşantılarıyla, çocuğun duyularının gelişimini, algılama gücünü artırır. Akıl yürütme sürecinde, ona yardımcı olur ve yaratıcılık pekiştirilir.
- Okulöncesi eğitim kurumları, çocuğu aile ve komşuluk çevresinin içinde bulunduğu kültürel kesimden farklı, genel kültür değerlerine dayalı sosyal bir ortam içinde eğiterek, toplumun kültür değerlerinin özümlemesinde yardımcı olur. Kültürel özelliklere uygun alışkanlıklar, bu eğitsel ortamda, daha kolay kazanılır.
- Doğumla birlikte başlayan bağımsızlık çabaları, okulöncesi eğitim kurumlarında yaratılacak eğitsel tutum ve düzenlemelerle güçlendirilir. Çocuğa, özgür iradesi ile kendini sınırlama deneyimleri kazandırılır. “Kendi davranışlarının kurallarını herkesin benimseyebileceği evrensel ölçülerde” kendisinin koymasının temeli, bilinçle yönetilen bu eğitsel ortamda, kolaylıkla atılabilir (Soysal, 1980).
- Çocuğun, yeterlik ve yetersizlikleri, duygusal sorunları, bu kurumlarda sağlanan dikkatli bir gözetimle, erken yaşlarda saptanabilir ve gerekli önlemler, koruyucu bir tutum içinde ele alınır.
- Okulöncesi eğitimi, çocuğu ilköğretime hazırlayıcı bir rol oynar. Çocuğun, duygusal ve sosyal hazır oluşunun sağlanmasının yanı sıra, zihinsel olgunluğunun güçlendirilmesi de bu eğitimin belli başlı etkinliklerindedir.

Çocuğa kendi düşüncelerini, duygularını açığa vurma (gerek sözlü, gerekse sanatsal etkinlikler yoluyla) olanakları sağlanarak, onun kendisini anlamasına ve ortaya koymasına fırsat verilir. Bu yolla, çocuğun konuşma becerisi güçlendirilir; yaratıcılığın ve kendine özgü davranışların temeli atılır.

- Okulöncesi eğitim kurumları, çalışan annelerin sorumluluklarını, günün belli saatleri içinde üstlenerek, bir yandan annenin gönül rahatlığı içinde işinde verimli olmasını sağlarken diğer yandan çocuğun yetersiz koşullarda ve ellerde zedelenmesini önler.

- Okulöncesi eğitimi gerekli kılan bir başka toplumsal olgu, geri sosyo-ekonomik ya da zedeleyici koşullardan gelen çocuklar sorunudur. Bu çocuklar için düzenlenecek bilinçli bir okulöncesi eğitim uygulaması onların içinde buldukları yetersiz koşullardan zarar görmelerini önleyebilir (Oğuzkan ve Oral, 1992).

- “Eğitimin en önemli amaçlarından biri, hatta en önemlisi bireyin içinde bulunduğu ortama dengeli bir şekilde uyum sağlamanın gerçekleştirilmesidir.” (Komisyon, 1993). Bu uyumun sağlanması için ise çocukların okulöncesi eğitim almaları gerekir. Yapılan pek çok okulöncesi eğitim araştırmasında okulöncesi eğitim almış çocukların okulöncesi eğitimi almayan çocuklara göre bilişsel, duygusal ve psiko-motor alanda daha ileri oldukları sonucuna ulaşılmıştır (Çalışandemir, 2002).

Okulöncesi eğitim çocuğun duygularının gelişimini ve algılama gücünü artırır. Çocuğun kendisini değişik yollarla ifade etmesine olanak tanır. Dış dünyayı tanımaya ve sosyal ilişkiler geliştirmesine yardımcı olur (James, 1984). Okulöncesi

eğitim kurumları, çocuğu diğer çocuklarla sağlıklı bir ortamda bir araya getirir. Çevre-uyarıcı zenginliği bilişsel deneyimleri çeşitlendirir. Çocuğun yeteneklerini, ilgilerini ortaya koymasını ve gelişmesini sağlar (Koç, 1996). Okulöncesi dönemde her alanda verilen eğitimin niteliği ve içeriği örgün eğitime temel oluşturması bakımından önemlidir (Metin, 2001).

Okulöncesi eğitimin önem kazanmasında ve yaygınlaşmasında, eğitimin bir sosyal gruptan diğerine geçişte güçlü bir araç olduğunun bilincine varılması, çocuk gelişimindeki bilgilerin artması ve yaşamın daha sonraki yıllarında etkili olduğunun anlaşılması, yapılan araştırmalar sonucunda soyut öğrenmelerden önce bir hazırlık geçirmenin yararlı olduğunun, kazanılan sosyal uyumun öğrenci başarısını arttırdığının ortaya çıkması, çalışan kadınların sayısının artması ve çekirdek aile tipinin yaygınlaşması gibi nedenler çok büyük etken olmuştur (Parlakıyıldız, 1998). Koç'a (1996) göre de, okulöncesi eğitime ilgiyi artıran en önemli etkenler, çocuğu olan kadınların çalışma hayatına artan sayılarla katılmaları ve okulöncesi eğitimin eğitimsel değeri konusunda yapılan çalışmaların artmasıdır.

Okulöncesi eğitimi, çocuğun akıl yürütme sürecinde ona yardımcı olur ve onun yaratıcılığını pekiştirir. Çocuğun genel kültür değerlerine dayalı sosyal bir ortam içinde eğitilmesine ve toplumun kültür değerlerini özümsemesine yardımcı olur. Çocuğa özgür iradeye sahip olma ve kendini sınırlama deneyimleri kazandırır. Çocuğa kendi düşüncelerini, duygularını açığa vurma olanakları sağlanarak onun kendisini anlamasına ve ortaya koymasına fırsat verir. Kendisine ve başkalarına karşı olumlu ve dürüst bir tavır geliştirmesini sağlar. Ayrıca okulöncesi eğitimde verilecek eğitimin aile ile işbirliği yapılarak sürdürülmesi eğitimin kalitesini ve devamlılığını artıracaktır. Çocukta daha kısa sürede ve daha etkili şekilde istendik davranış değişikliği sağlanabilecektir. Bütün bu sonuçlarda okulöncesi eğitimin önemi ve gerekliliği açığa çıkmaktadır.

1.1.3. Okulöncesi Eğitimin Amaçları

Okulöncesi eğitimin en önemli amacı çocukların yaratıcı, bağımsız düşünen ve problem çözebilen sosyal, uyumlu ve iç denetime sahip bireyler olarak yetiştirilmesidir.

Millî Eğitim Bakanlığı'nın okulöncesi eğitimi öğretmenlerine rehber amaçlı hazırladıkları okulöncesi eğitim programında okulöncesi eğitimin amaçları şöyle belirtilmiştir:

1. Çocukların bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönden gelişmelerini, temel alışkanlıklar kazanmalarını sağlamak,
2. Her fırsattan faydalanarak çocukların millî, manevî, ahlakî, kültürel ve insanî değerlere bağlılığının gelişmesine yardımcı olmak,
3. Atatürk, millet, vatan ve bayrak sevgisini kazandırmak,
4. Çocukların sorumluluk yüklenmelerini, dürüst, saygılı, nazik ve düzenli olmalarını sağlamak,
5. Çocukların benlik kavramını geliştirmesine, kendini ifade etmesine, bağımsızlığını kazanmasına ve özdenetimini sağlamasına imkân tanımak,
6. Onları temel eğitime hazırlamak,
7. Şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetişme ortamı yaratmak,

8. Çocukların Türkçe'yi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamak (M.E.B., 1997; Komisyon, 1993).

M.E.B. Okulöncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü tarafından 2002 yılında hazırlanan okulöncesi eğitim programında ise bu amaçlar;

- “Çocukların beden, zihin ve duygu gelişimlerini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak,
- Onları ilköğretime hazırlamak,
- Şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetişme ortamı yaratmak,
- Çocukların Türkçe'yi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamaktır.” (M.E.B., 2002). şeklinde belirlenmiştir.

Okulöncesi eğitimin evrensel amaçları olarak sayılabilecek görüşler, OMEP'in (Dünya Uluslararası Okulöncesi Eğitimi Örgütü) uzun süre başkanlığını yapan, ünlü eğitimci Mialaret tarafından şöyle ifade edilmiştir (Aktaran: Oktay,1999):

1. Toplumsal amaçlar:

- a. Çalışan kadınların çocuklarına bakmak,
- b. Her çocuğa eğitim sağlamak ve onların bireysel gelişimlerine katkıda bulunmak,
- c. Çocukların birbirleriyle ve başkalarıyla ilişki içinde bulunmasına, sosyalleşmesine çok önemli katkılarda bulunmak.

2. Eğitici amaçlar : Çocuğun duyu organlarını eğitmek, çevreye olan duyarlılığını arttırmak (renge, sese, estetiğe).
3. Gelişimsel amaçlar : Çocuğun doğal gelişimini temel alarak, gelişimle ilgili tecrübelerine önem vermek.

Okulöncesi eğitimin amaçları çeşitli şekillerde ifade edilse de tüm amaç ifadelerinde çocuğun bütün gelişimlerinin zengin çevre uyarıcılarıyla desteklenmesi, eşit eğitim imkânlarının sağlanması, kendini tanıyarak mutlu, araştırmacı bireyler olarak topluma kazandırılması şeklinde belirtilmiştir.

Kodama, okulöncesi eğitimin amacını, “Çocuklara uygun bir çevre imkânı hazırlayarak zihin ve beden gelişimini sağlamak” olarak belirtmiş ve hedefler beş maddede şu şekilde açıklanmıştır:

1. Fiziksel gelişimin sorunsuz devamı ile güvenli ve mutlu bir hayat için her gün yapılması gerekenleri alışkanlık edinmek,
2. İşbirliği ve bağımsızlık bilincini iyi bir şekilde kazanabilmesi için çocuğu grup deneyimine isteklendirmek,
3. Doğru anlama ve sosyal hayatın gerektirdiği uygun tavırların kazandırılması,
4. Dilin doğru kullanımına resimli kitaplara ve hikâyelere ilgi duyulmasına rehberlik etmek,
5. Müzik, dans, resim ve diğer yollarla çocukların kendilerini ifade etmelerini sağlamaktır (Aktaran: Genç, 1997).

Okulöncesi eğitimin önemli amaçlarından biri de, çocukları çevreye uyumlu bireyler olarak yetiştirmek ve çocukların toplum tarafından kabul gören bireyler olmalarını sağlamaktır. Sosyal bir varlık olan insanın bu sosyal yaşama uyum sağlaması ancak çocukluk yıllarında kazandırılacak istendik davranışlarla mümkün olduğu bilinmektedir. Okulöncesi eğitimin amacı bir başka deyişle, çocuklara kritik dönemler içerisinde istendik davranışları kazandırabilmektir (Çalışandemir, 2002).

Okulöncesi eğitimin temel amaçları; çocuğun güven duygusunu ve kendisini denetleme becerisini geliştirmek, bağımsızlık çabalarını desteklemek, cinsel rolünü öğrenmesini ve kendi kişiliğine karşı olumlu tutum geliştirmesini sağlamak, yaratıcı, sorun çözebilen, üretken, sorumluluklarını bilen, ülkesini seven, yeteneklerinin farkında olan bireyler olarak yetiştirmektir (Kağıtçıbaşı ve Özgediz. 1993).

Kısaca okulöncesi eğitimin amacı; çocukların tüm gelişimlerini destekleyerek onları ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yönlendirmek ve geliştirmek, vatanını seven ve koruyan, ülkesine yararlı bireyler olarak yetiştirmek, anadili olan Türkçe'yi doğru ve güzel konuşmasını sağlamak, tüm çocuklara eşit eğitim olanakları sunmak, çocuğun kendine güveninin, öz denetiminin, bağımsızlığının gelişmesine yardımcı olarak mutlu ve sağlıklı bireyler yetiştirmektir.

1.1.4.Okulöncesi Eğitimin İlkeleri

Okulöncesi dönem, yaşamın temelidir. Bu dönemde öğrenme hızı yüksektir. Her yaş grubunun genel gelişim özellikleri ortaktır; ancak her çocuğun kendine özgü olduğu da unutulmamalıdır.

Okulöncesi eğitim bazı temel ilkelere dayanmaktadır. Bu ilkeler şunlardır;

1. Eğitimde çocuğun ve ailenin etkin katılımını sağlamak esastır.
2. Çocuğa verilen eğitim, onun gereksinimlerine uygun olmak zorundadır.
3. Çocukların gereksinimlerini karşılamak amacıyla demokratik eğitim anlayışına uygun eğitim olanakları hazırlanır.
4. Etkinlikler düzenlenirken çocukların ilgi ve gereksinimlerinin yanı sıra, okulun ve çevrenin olanakları da göz önünde bulundurulur.
5. Çocukların Türkçe'yi doğru ve güzel konuşmalarına gereken önem verilir.
6. Eğitim çocuğun bildiklerinden başlar ve deneyerek öğrenmesine olanak tanınır.
7. Oyun çocuklar için en uygun öğrenme ortamıdır.
8. Eğitimde çocuğun kendine saygı ve güven duyması sağlanır, öz-denetim kazandırılır.
9. Çocukla iletişimde kişiliği zedeleyici şekilde davranılmaz, baskı ve kısıtlamalara yer verilmez.
10. Okulöncesi dönemde verilen eğitim ile çocukların sevgi, saygı, işbirliği, sorumluluk, hoşgörü, yardımlaşma, dayanışma ve paylaşma davranışları geliştirilir.
11. Çocuğun bağımsız davranışlar geliştirmesi desteklenir. Yardıma gereksinim duyduğunda yetişkin desteği, rehberliği ve güven verici yakınlığı sağlanır.
12. Çocuğun kendisinin ve başkalarının duygularını fark etmesi desteklenir.
13. Çocukların hayâl güçleri, yaratıcı ve eleştirel düşünme becerileri, iletişim kurma ve duygularını anlatabilme davranışları geliştirilir.
14. Okulöncesi eğitimde çocuğun gelişimi ve okulöncesi eğitim programı düzenli olarak değerlendirilir.
15. Programlar hazırlanırken ailelerin ve içinde bulunulan çevrenin özellikleri dikkate alınır (M.E.B., 2002).

Bu ilkelerden de anlaşılacağı üzere okulöncesi eğitimin amaçlarına ulaşmak için ailenin etkin katılımı ve ailenin içinde bulunduğu durum önem taşımaktadır. Türk Millî Eğitimi'nin ve okulöncesi eğitimin amaçları ana-babaların beklentileriyle aynı doğrultudadır. Örneğin; okulöncesi eğitimin amacı olan çocukların zihin ve duygu gelişmesini, iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak hiç şüphesiz ki her ana-babanın beklentisidir. Bu nedenle, okulöncesi eğitim kurumlarının ailelerle işbirliği yapması zorunlu hâle gelmiştir. Özellikle okulöncesi eğitim kurumunda verilecek olan eğitimin aile ile işbirliği sağlanarak devam ettirilmesi eğitimin kalite ve niteliğini arttırmaktadır.

Millî Eğitim Bakanlığının (1997), 1994 yılında okulöncesi eğitimi öğretmenlerine rehber olması bakımından yürürlüğe giren programda okulöncesi eğitimin ilkeleri aşağıdaki şekliyle belirlenmiştir:

- “Çocukların beden, hareket, zihin, dil, duygu ve sosyal yönden yeteneklerine göre gelişmelerini sağlayacak eğitim ortamı hazırlanmalıdır.
- Eğitim faaliyetleri düzenlenirken çocukların yaşları, ilgi ve ihtiyaçları ile okulun ve çevrenin imkânları göz önünde bulundurulmalıdır.
- Eğitim ve öğretim plânlı-programlı olmalıdır. Program konularının ele alınışı ve işlenişi çocuklarda yaratıcılığın gelişmesini ve yaparak-yaşayarak öğrenmelerini sağlayıcı nitelikte uygulanmalıdır.
- Okulöncesi eğitim, çocukların sevgi, saygı, işbirliği, sorumluluk, yardımlaşma ve paylaşma duygularını geliştirici nitelikte olmalıdır.
- Çocukların Türkçe'yi doğru ve güzel konuşmalarına gereken önem verilmelidir.
- Çocuklarda Atatürk, vatan, millet, bayrak, aile, insan sevgisi ile ilgili duygular uyandırılmalı ve manevî değerlere bağlılıkları sağlanmalıdır.

- Fırsat eğitiminden yararlanılmalı, kazandırılacak değerlerin çocukların kendi tecrübelerine dayandırılmasına önem verilmelidir.
- Çocuklara eşit davranmalı; fakat ferdî farklılıklar da göz önünde bulundurulmalıdır.
- Çocuklara toplumun sosyal ve kültürel değerleri benimsetilmeli ve geliştirilmelidir.
- Eğitim faaliyetleri yürütülürken çocukların kişiliklerini zedeleyici baskı ve kısıtlamalara yer verilmemelidir. Eğitim, sevgi ve şefkat anlayışı içinde yürütülmelidir.
- Eğitim faaliyetlerinin değerlendirilmesi yapılarak, belirlenen amaçların ne kadarına ulaşıldığı tespit edilmeli, faaliyetler değerlendirmelerin sonuçları dikkate alınarak yürütülmelidir.
- Eğitim okul-aile işbirliği içinde verilmelidir.” (Çalışandemir, 2002).

Oktay (1999), okulöncesi eğitimin ilkelerini şöyle açıklamaktadır:

- Okulöncesi dönem, insan hayatının diğer dönemlerinin temelini oluşturan bir dönemdir. Çocukluk,sadece yaşamın yetişkinliğe hazırlayan bir dönemi olarak değil, kendi başına önemli bir dönem olarak algılanmalıdır. İnsan hayatının her döneminin olduğu kadar okulöncesi dönemin de en iyi şekilde ve uygun yaşantılarla geçirilmesi son derece önemlidir.
- Okulöncesi dönemde çocuğun ihtiyaçlarının karşılanması çok önemlidir. Bu, bir anlamda yetişkinin onu bir birey olarak kabul etmesine bağlıdır. Çocuğu bağımsız bir insan, bir birey olarak kabul eden yetişkin onun ihtiyaçlarını anlamaya ve bunları en uygun şekilde karşılamaya da özen gösterir.
- Eğitim, çocuğun bütünlüğünü gözetmelidir. Çocuğun bütünlüğü önemlidir. Çocuğa verilecek eğitimde sağlık, fiziksel ve zihinsel gelişme kadar

duygularının, düşüncelerinin ve manevî yönünün gelişmesine de özen göstermek gerekir.

- Okulöncesi çocuğun en belirgin özelliklerinden biri meraklı ve aktif bir araştırmacı olmasıdır. Çocuk, izleyen biri olmaktan çok olayların içinde olmaktan ve etrafındaki nesnelere ellemeden hoşlanır. Onun bu özelliği okulöncesi eğitimin temel ilkelerinden biri olan aktif katılımın gerekçesini oluşturur. Bu dönemde ona bir şeyi yalnızca anlatmak yerine, katılımına da izin vermek çok daha eğitici bir davranıştır.
- Çocuğun yetenekleri ve öğrendikleri arasında ilişki kurmaları desteklenmelidir. Eğitimde okulöncesi çocuğa kalıcı ve doğru davranışları kazandırabilmek ana ilke olduğuna göre, tutarlı yetişkinler ve tüm duyulara hitap eden bir eğitim yaklaşımı öğrenmeyi kolay ve kalıcı hâle getirebilir.
- Çocuklar kendi kendilerine öğrenme konusunda desteklenmelidir. Çocukların ilgi duydukları konuları öğrenmeleri için çocuklara yeterli zaman ve uygun mekân sağlanmalıdır. Çocuğa yapabilecekleri konusunda çok erkenden sağlanacak fırsatlar ve taşıyabileceği kadar sorumluluk verilmesi, onun iç disiplini kazanmasındaki ilk adımlardır.
- Okulöncesi dönemdeki çocuğun en önemli faaliyeti oyundur. Bu açıdan ona rahatça ve güvenli bir şekilde hareket edebileceği, uygun ve zengin bir oyun ortamı hazırlanmalıdır. Çocuğa değer verdiği insanlara saygılı ve onlarla uyum içinde olacağı bir eğitim yaklaşımı sunulmalıdır.

Okulöncesi eğitimin çocuğun gelişim özelliklerinin desteklenmesi yani kaliteli ve nitelikli olması için bazı özelliklere sahip olması gerekir.

Eğitim hizmetinin nitelikli olması, bu hizmetin verileceği eğitim kurumunun da nitelikli olmasını gerektirir. Bir eğitim kurumunun nitelikli olması, oğretmen, eğitim programı, fiziksel çevre ve donanım, oğretmen-yönetici-çocuk iletişimi, demokratik bir atmosfer ve okul-aile işbirliği gibi unsurların etkili olarak işe koşulması ile mümkündür (Broman, 1978; Bekman, 1990).

Okulöncesi eğitim kurumlarında verilecek eğitim hizmetinin niteliği kurumda uygulanacak eğitim programı ile yakından ilgilidir.

1.1.5. Eğitim Programı

“Eğitim programı bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik davranış değiştirme sürecidir.” (Ertürk, 1998).

“Eğitimin gerçekleştirilmesi için oğretimin belli hedeflere dönük öğrenmeleri oluşturmak üzere plânlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi gerekmektedir.” (Senemoğlu, 1997).

Eğitim programı, “eğitilecek bireye yeni davranışlar kazandırmak amacıyla gerçekleştirilmek istenen hedefler, davranışlar, eğitim durumları ve değerlendirme etkinliklerinden oluşan program” olarak tanımlanabilir. Bir başka deyişle “istenilir davranışlar oluşturmak amacı ile yapılan ayrıntılı plân” olarak açıklanabilir (Genç, 1997).

1.1.6. Okul Öncesi Eğitim Programı

Okulöncesi eğitim programı, “Doğumdan zorunlu ilköğretime kadar olan dönemdeki çocukların eğitimi için gerçekleştirilecek hedefler, hedef davranışlar, eğitim durumları ve değerlendirme etkinliklerinden oluşan ayrıntılı plândır.” (Genç, 1997).

Okulöncesi eğitim programı, çocukların dil, algılama, sosyal ve duygusal uyum güçlerini geliştirmek, belirli ihtiyaçlarını karşılamak üzere hazırlanmış programdır (Foundation, 1990). Çocuğun içinde bulunduğu aile ve çevre program için bir temeldir (Hildebrand, 1981).

Okulöncesi eğitim kurumlarında, çocukların yaş, gelişim düzeyi, ilgi ve ihtiyaçları, bireysel farklılıkları, çevre faktörleri dikkate alınarak onların çok yönlü gelişimini destekleyen, esnek, iyi plânlanmış, okul aile iş birliği temelli eğitim programlarına ihtiyaç vardır (Oktay, 1999).

Her eğitim kurumunun kendi amaçlarını gerçekleştirmesi için eğitim programlarının olması gerekmektedir. Bir eğitim programından etkili ve başarılı sonuçlar elde edilebilmesi için programın bazı özelliklere sahip olması gerekmektedir. Eğitim programlarının gözlenen ortak özellikleri şöyle sıralanabilir:

- Belirli hedefleri gerçekleştirmelidir.
- Çocuğun bireysel ihtiyaçlarına uygun olmalıdır.
- Çocuğun yönlendirdiği etkinliklerle, öğretmenin yönlendirdiği etkinlikler arasında bir denge olmalıdır.
- İnsan ilişkilerine dayalı bir atmosferin gelişimini sağlamalıdır.

- Okulöncesi eğitim kurumunun eğlenceli, zevk alınan bir yer olması sağlanmalıdır.
- Anne-babaları çocuklarının eğitimine katmalıdır.
- Ürünleri değerlendirmelidir (Senemoğlu, 1994).
- Program her çocuğun zaman içinde kendi gelişmesini görmesinde, kendini anlamasında ve daha üst düzeyde davranışlar göstermesinde motivasyonu artırıcı deneyimler için tercihler yapmaya elverişli bir içeriğe sahip olmalıdır (Katz, 1994).

Okulöncesi eğitim ilköğretim gibi kalıplaşmış olmamakla birlikte oldukça yoğun bir program ve plânlamayı içermelidir (Parlakyıldız, 1998). Bir okulöncesi eğitim kurumunun mutlaka yazılı bir programı olmalıdır (Aktaran: Köksal, 2002).

Etkili okulöncesi eğitim programları, çocukların sosyo-ekonomik etmenler ya da cinsiyete bağlı olarak sahip oldukları dezavantaj ve eşitsizliklerin ortadan kaldırılmasına ya da en aza indirgenmesine ve çocukların hayata iyi bir başlangıç yapmalarına olanak sağlamalıdır (Güler, 2001).

Hazırlanacak eğitim programı esnek, yeniliklere açık, yaratıcı düşünceyi, problem çözme becerisini, olaylar arasındaki neden-sonuç ilişkisini kurma, karar verme ve yeteneklerini geliştiren hedefleri ve kazanılması beklenen davranışları içermelidir (Rosser, 1993). Program çocuklar için anlamlı ve ilginç etkinlikleri kapsamalı, keşif ve araştırmayı desteklemeli, çocuğun gelişimine uygun malzemeleri içermelidir (Tennessee State Dept. Of Educ., 1991).

Okulöncesi eğitim programları hem fiziksel hem de zihinsel kapasiteyi geliştirme potansiyeline sahiptir. Aynı zamanda, çocukların okul yaşantılarındaki

zihinsel ve fiziksel olarak kazanılma (kayıt edilme), gelişim ve performansı üzerinde de etkilidir ki; bu yeteneklerde önemli değişimlere neden olur ve yetişkinlikteki davranışları da etkiler (Myers, 1990).

Okulöncesi eğitim programları hazırlanırken dikkat edilmesi gerekenleri Genç (1987) aşağıdaki maddelerde şöyle belirtmektedir:

1. Çocukların gelişim düzeyleri ve ilgi alanları saptanmalı, hedefler ve programın diğer ayrıntıları buna göre düzenlenmelidir.
2. Etkinliklerin çeşidi, süresi ve sırası dengeli olmalıdır.
3. Okulun ve çevrenin şartları dikkate alınmalı, mevcut şartlardan azami ölçüde nasıl yararlanılacağı kararlaştırılmalıdır. Şartlar elverişli değilse ne gibi önlemler alınacağı açıklanmalıdır.
4. Çocukların etkinliklere katılımının ne şekilde olacağı açıklanmalıdır. Bireysel, küçük grup ve bütün grupla yapılabilecek etkinliklere dengeli bir şekilde yer verilmelidir.
5. Etkinlikler bir bütünlük içerisinde ele alınmalı, kendi içerisinde aşamalı bir şekilde kolaydan zora, bilinenden bilinmeyene öğrenmeyi gerçekleştirecek şekilde plânlanmalıdır. Aynı ilişki günlük eğitim plânları arasında da olmalıdır.
6. Eğitim yöntemleri ve tekniklerinin neler olacağı saptanırken, çocuğu motive edecek etkinlikler, ipuçları, pekiştiriciler ve ödüllerin tümü açıklanmalıdır.
7. Programda yer alan etkinliklerin çeşidi, süresi ve sıralanışında, yöntemlerde, araç gereçlerde gerektiğinde yapılabilecek değişiklikler düşünülerek etkinliklere yer verilmelidir.
8. Eğitim programının uygulanmasında velilerden ve diğer kişilerden alınacak katkıların hangi konularda ve ne kadar olacağı kararlaştırılmalıdır (Genç, 1987).
9. Eğitim programı, öğretmenin zaman içinde kendini geliştirmesine uygun olmalıdır (Genç, 1997).

10. Eğitim ortamı çocukların aynı anda farklı faaliyetlerde bulunacakları dikkate alınarak düzenlenmelidir.
11. Çocukların doğal merakını geliştirerek araştırma ve inceleme yapmaya yönettici olmalıdır.
12. Programlarda yer alan etkinlikler çocukların günlük hayatları ile ilişki kurabilmelerine yardım edici nitelikte olmalıdır.
13. Program uygulandıktan sonra varılan sonuçların belirlenmesi için değerlendirilmelidir (Aktaran: Ömeroğlu ve Turla, 2001).

Hiç şüphesiz ki bir eğitim programının plânlanması, uygulanması, değerlendirilmesi ve ailelerin programa etkin katılımının sağlanmasında öğretmenin rolü büyüktür.

1.1.7. Okulöncesi Eğitimi Öğretmeninin Özellikleri

Okulöncesi eğitim, anaokuluna başlamadan önce çocukta olan yetenekleri destekleyici, ortaya çıkarıcı, teşvik edici, cesaretlendirici özellikle düzenlenmiş eğitimsel deneyimleri içerir (Hyndman ve Diğerleri, 2004). Bu nedenle; “Öğretmen, eğitim için olanakları hazırlayan ve elde edebildiği olanakları eğitimin amaçlarının gerçekleştirilmesi için en iyi biçimde kullanma görevini üstlenmiş olan profesyonel bir kişidir.” (Genç, 1997).

Bir okulöncesi eğitim kurumunda malzeme ve program kadar belki de daha önemli olan bir öge öğretmendir (Oktay, 1999). Okulöncesi eğitim hizmetlerinin gerçekleştirilmesinde fizikî ortam, araç-gereç ve program ne kadar yeterli olursa olsun, bu hizmetlerden beklenen yararın sağlanması, bu programı uygulayacak öğretmenlerin nitelik ve nicelik yönünden yeterli olmalarına bağlıdır (Üstünoğlu,

1993). Bir okulöncesi eğitim kurumu çok iyi düzenlense, çok zengin araç-gereç ve oyuncuğa sahip olsa bile öğretmenin kişiliği, yetenekleri, bilgisi, meslek sevgisi oranında başarılı olur (Gürkan, 1983). Öğretmenin niteliği ve yeterliliği eğitimin başarıya ulaşmasında en önemli faktördür (Büyükkaragöz ve Diğerleri, 1998).

Öğretmenin kişisel niteliklerinin eğitimin etkinliği ve verimliliğinde önemli rolü vardır (Ergun ve Diğerleri, 1999). Öğretmenin kişisel nitelikleri çocukların okula karşı tutumunu etkiler (Terzi ve Gürsoy, 2002). Öğretmenlik sosyal, yaratıcı, bağımsız düşünebilen bireyler yetiştirmeyi amaçladığı için öğretmen özverili olmalıdır (Ataüinal, 2003). Öğretmen hoşgörülü, sabırlı, açık fikirli, sevecen, anlayışlı, cesaretlendirici ve destekleyici olmalıdır (Erden, 1998). Pratik, yaratıcı, gerçekçi, sezgileri kuvvetli, sağduyu sahibi ve duyarlı olmalıdır (Üstünoğlu, 1993).

Okulöncesi eğitimi öğretmeni her şeyden önce çocukları gerçekten sevmeli, onları birer “birey” olarak kabul etmeli, eğitimi de bu bireyin gelişmesini etkileyecek bir yol gösterme olarak düşünmelidir (Üstünoğlu, 1993). Öğretmen çocukları sevmekle birlikte onlara saygı da göstermelidir (M.E.B., 1999). Okulöncesi eğitimi öğretmeni, annesinden belki de ilk defa gün boyu ayrılmak durumunda olan çocuğun karşısına çıkan kişidir. Çocuk için öğretmen, hem öğreten hem de seven, dostluk gösteren, kısacası günün büyük bir bölümünde kendisinin ve arkadaşlarının ihtiyaçlarını yerine getirmek üzere çalışan bir kişidir (Oktay, 1999). Öğretmenin bu görevi başarı ile yapabilmesi için mesleğini sevmesi ve değerli görmesi gerekmektedir.

Öğretmen bedensel ve ruhsal olarak sağlıklı, enerjik, kolayca yorulmayan, hareket etmeyi seven bir kişi olmalıdır. Bireysel olarak her çocuğu gözleme yeteneği hareket gerektirmektedir. Ayrıca öğretmen neşeli, güvenilir, esnek, coşkulu, yenilikçi ve becerikli bir kişiliğe sahip olmalıdır (Koç, 1996).

Öğretmen gözlem yoluyla çocukları çok iyi tanıyabilir, problemlerini erken tespit edebilir, okul-aile ve gerektiğinde uzman kişiyle iş birliği yaparak çözüm bulmaya çalışır (Marzolla, 1987). Bu nedenle de öğretmen iyi bir gözlemci olmalıdır.

Oyun çocuğun en doğal öğrenme ortamıdır. Çocuk oyun yolu ile sosyalleşir ve duygularını oyun yoluyla ifade eder. Okulöncesi eğitimi öğretmeni çocuğun oyun arkadaşı olmalı, çocukların oyunlarına katılmalıdır. Çocuğun problem çözme yeteneklerini oyunla birlikte artırabilmeli, çeşitli etkinlikler sırasında ortaya çıkan doğal problemleri araç olarak kullanabilmelidir (Aktaran: Köksal, 2002).

Okulöncesi dönemde çocuklar her şeyi çok kolay öğrenir ve taklit ederler. Bu nedenle öğretmen düzenli ve temiz olmalı, davranış ve konuşmalarıyla çocuklara olumlu model olmalıdır. Ayrıca sorumluluk sahibi olmalı ve kendisine güvenmelidir.

Okulöncesi eğitimi öğretmeni, çocuklarla içten ve samimi ilişkiler kurmalı ve çocukların konuşmalarını dinlemelidir. Çocukların sorularını içtenlikle ve güzel bir Türkçe ile cevaplamalıdır. Çocuklara dilini kullanma ve kendini ifade etme konularında örnek olmalıdır (Aktaran: Köksal, 2002). Bu nedenle öğretmen anadilini doğru ve düzgün konuşmalıdır.

Okulöncesi eğitimcilere göre, kaliteli bir okulöncesi eğitim kurumunun en önemli özelliği çocuk ve yetişkin iletişimidir. Bir çok uzman çocuklar için neyin yapıldığının değil, nasıl yapıldığının daha önemli olduğunu belirtmektedir (Cap 4, 1983). Bu nedenle öğretmen çocukla aynı göz seviyesinde, duygularını söyleyerek, çocuğa dokunarak ve gülümseyerek konuşmalıdır. Öğretmenin ifadesi net, anlaşılır olmalı, akıcı ve tatlı bir dil kullanmalıdır (Üstünoğlu, 1993). Başkalarının iletmediği sözlü mesajları, bunlara eşlik eden bakış, jest ve mimikleri doğru olarak algılama ve

diğer insanları anlama, kendini onların yerine koyarak onların hissettiklerini yaşama becerisine sahip olmalıdır (Tekışık, 2003).

Çocuğun gelişiminde ve plânlanan eğitimin başarıya ulaşmasında önemli bir role sahip olan okulöncesi eğitimi öğretmeni;

1. Kendisini tanıyan, gerçek benlik kavramı gelişmiş bir yetişkin olmalıdır.
2. Tutarlı davranışlara sahip olmalıdır.
3. Çocukların bireysel ayrılıklarını kabul etmelidir.
4. Yeni buluşlara olanak sağlayan çevre düzenlemelerini yapabilmelidir (Oğuzkan ve Oral, 1992).
5. Acil ve beklenmedik durumlarda soğukkanlılıkla olayların üstesinden gelebilmeli, gayretli ve cesur olmalıdır.
6. Çocuklarla yumuşak ve güven veren bir ses tonu ile konuşmalıdır.
7. Çocukları oldukları gibi kabul ederek bütün çocuklara eşit, adil, mantıklı ve yansız davranmalıdır.
8. Çocukların başarılarını överek onları ödüllendirmelidir.
9. Uyumsuz ya da sorunlu çocuklara anlayışlı davranmalı, olumlu bir yaklaşım izleyerek sorunları tanımada ve çözümlemede çocuklara ve ailelere yardımcı olmalı, onlara rehberlik etmelidir.
10. Akılcı ve bilimsel düşünme yeteneğine sahip olmalıdır.
11. Toplumsal faaliyetlere katılmalıdır.
12. Çocukların yaratıcılığını geliştirecek araç-gereçlerden ve çevresindeki tüm kaynaklardan yararlanmalıdır (Üstünoğlu, 1993).
13. Doğayı sevmeli ve doğal güzellikleri korumalıdır.
14. Çevre sorunları ile ilgilenmeli ve bu konudaki etkinliklere katılmalıdır.
15. Güzel sanatları sevmeli, sanata ve sanatçılara karşı saygı duymalıdır (Tekışık, 2003).
16. Çocuğun kendisini bir diğerinin yerine koymasını sağlayarak onlara sosyal sorunları deneysel olarak çözme fırsatı vermelidir.

17. Çocukların şikâyetlerini dikkatle dinlemeli, her zaman şikâyet eden çocuğu haklı çıkarmamalıdır (Aktaran: Genç, 1997).
18. Çocuğun duygularını, yaptıklarını okul içinde ve dışındaki hayatını bir arkadaş gibi paylaşmalıdır.
19. Grubu kontrol altında tutabilme yetisini iyi kullanabilmeli, sınıftaki tehlikeli her şeyi iyi takip etmeli ve gerekli önlemleri hemen alabilmelidir.
20. Çocuğa ihtiyacı olduğu zamanda ve ihtiyacı kadar yardım etmeli, bağımsızlığını desteklemelidir (Hendrick, 1998).
21. Çocukların eğitim ortamında aktif katılımını sağlamalıdır (M.E.B., 1993).
22. Çocuklara soru sorma fırsatı vererek onların sorulara birlikte çok yönlü cevaplar aramalarını sağlamalı, yeni ve orijinal çözümleri daima olumlu karşılamalı, çocukları tek tip çözüm üretmek yerine daima olası çözümler bulabilmeleri yönünde desteklemelidir (Ömeroğlu ve Turla, 2001).
23. Okulöncesi eğitimi öğretmeni, çocukların başkalarının haklarına ve duygularına saygı duymasına, sıraya girme, paylaşma becerilerinin gelişmesine ve aynı zamanda gerektiğinde kendi haklarını korumayı öğrenebilmesine yardımcı olmalıdır.
24. Çocukların ilgi ve ihtiyaçlarına uygun günlük aktivite düzenlemeli ve plânlamalıdır.
25. Kurumdaki diğer öğretmen ve personelle iş birliği yapmalıdır (UMI, 1998).

Okulöncesi eğitimi öğretmeni, ailenin çocuğun yaşamındaki önemini bilmeli ve ailelerin aktif katılımını sağlamalıdır (CAP 3, 1983). Öğretmen çocukların gelişimini ve eğitimini desteklemek için, aileleri ile sürekli bir ilişki kurmalı, her çocuğun aile yaşantısına ilişkin bilgi sahibi olmalıdır. Ailelerle karşılıklı bir güven sağlayarak iş birliği içinde çalışmalıdır (Üstünoğlu, 1993). Okul-aile iş birliği öğretmenin, çocuğu ve ailesini tanıma fırsatı sağladığı gibi ailelerin de okulu, programı ve öğretmeni tanınmasına olanak sağlar. Öğretmen, ailelerin çocuğun eğitim ortamını, okulun ve öğretmenin şartlarını öğrenmelerine yardımcı olmalıdır (Carlson, 1998).

Okulöncesi eğitimi öğretmeni, çocuklarla birlikte etkinliklere katılmalıdır. Çocuğa başarabileceği bir görev vererek çocuğun kendini değerli hissetmesine ve kendine güvenmesine yardımcı olmalıdır. Çocuğun düşünce ve davranışlarıyla arkadaşları ve ailesine katılarak zaman zaman liderlik görevini üstlenmesini teşvik etmelidir. Öğretmen çocuğun problemini kendisinin çözmesine rehberlik etmeli ve çocuğa sadece ihtiyaç duyduğunda yardım etmelidir (Anderson ve Stone, 1982).

Okulöncesi eğitimi öğretmenin işi bilgi aktarmak değildir. Öğretmen çocukların güven duyabilecekleri bir ortamda, evden okula oradan da topluma kolay ve mutlu bir geçiş sağlayabilmelerine yardımcı olacak temel bilgi ve becerileri kazanmalarında yol göstermelidir (Güler, 2001). Öğretmen çocuklara yol gösterirken, çocuğun özelliklerini dikkate alarak her alandaki gelişmesine yardım eden ve onda öğrenmeye ilgi uyandıran bir “eğitici” olmalıdır (Üstünoğlu, 1993).

Öğretmenin çocukların gelişimine yardımcı olabilmesi için alanında yeterli bilgiye sahip olması gerekmektedir. Okulöncesi eğitimi öğretmeni çocuk gelişimi, gözlem, fiziksel gelişim ve çocuk sağlığını koruma, oyun yoluyla bilişsel gelişimi destekleme, duygusal gelişim, sosyal ilişkiler konusunda bilgi sahibi olmalıdır (Cleave ve Brown, 1992). Öğretmenler kendilerini mesleki yönden geliştirme çabası içinde olmalıdır (M.B.E., 2002). Okulöncesi eğitimi öğretmeni alanıyla ilgili her türlü bilgiyi sadece bilmekle kalmayıp yeni bilgileri yaratıcı yollardan birleştirmelidir (Riel, 1994). Öğretmen alanındaki gelişmelerin ve araştırmaların ortaya koyduğu yeniliklerden haberdar, kendini sürekli geliştirmeye istekli olmalıdır (UMI, 1983).

Atkins (1992), okulöncesi eğitimi öğretmenin sahip olması gereken özellikleri şöyle listelemiştir:

- Yönlendirici ve kolaylaştırıcı,

- Malzemeleri seçen ve çevreyi hazırlayan,
- Katılımı teşvik eden ve her çocuğa uygun etkinlik düzenleyen ,
- Disiplin için olumlu bir model olan,
- Uygun davranışları teşvik eden,
- Anlamlı öğrenmeler hazırlayan,
- Kurumun ve malzemenin kullanımında örnek olan,
- İyi etkileşimde bulunan,
- Bireysel farklılıklara saygı duyan,
- İhtiyaç halinde problem çözümüne yardımcı olan,
- Değişik öğretim metotları kullanan kişidir (Akt. Köksal, 2002).

“Öğretim yöneticisi olarak öğretmenin görevi, belirlediği öğrenme hedefleri doğrultusunda, öğrenci ve öğrenme süreci özelliklerine uygun olarak dışsal olayları seçme, düzenleme, uygulama ve denetlemedir (Senemoğlu, 1997). Öğretmen programın hazırlanması ile ilgili her aşamada etkin bir biçimde görev almalı, uygulamalarında eğitim amaçlarına ulaşmak üzere her türlü önlemi alıp programları değerlendirmelidir (Genç, 1997).

Okulöncesi eğitimi öğretmenin çocuklara kazandırması gereken yeterlikler, beceriler bulunmaktadır. Bu beceri ve yeterlikleri uygun eğitim durumları ve ortamları sağlayarak, çocuklara en uygun konu ve yöntemlerle kazandırmak öğretmenlerin en önemli görevidir (Çalışandemir, 2002).

Ebeveynler öğretmenin şefkatli, empati yeteneğine sahip, alanında uzman, bireylere öğrenme sevgisi kazandıran, istekli, araştırmacı, çocukların başarılı olabileceğine inanan kişilik özelliklerine sahip olmasını beklerler. Ayrıca öğretmenin çocukları duygusal açıdan tanımada yetenekli olmasını beklerler (Hawk, 1993).

Aileler okulöncesi eğitimi öğretmeninin çocuklarını dikkatlice dinlemelerini, araştırmaya teşvik etmelerini, çocuklarının doğal merakını kabul etmelerini, sosyal ve duygusal ihtiyaçlarına duyarlı olmalarını isterler. Ayrıca öğretmenin çocuklar hakkındaki gözlemlerini, düşüncelerini ailelerle paylaşmasını, sınıf içi etkinliklere aileleri dahil etmesini beklerler. Aileler öğretmenin araştırmacı, mesleğinde yeterli bilgiye sahip ve çocuklarına olumlu model olmasını isterler. Ebeveynler, öğretmenlerden çocukları ile evde yapabilecekleri bireysel etkinlik örneklerini sunmasını, belli aralıklarla çocukları hakkında bilgi verici mektuplar göndermesini isterler (Hyndman ve Diğerleri 2004).

Öğretmenlerin olduğu kadar ebeveynler de kendi bakış açlarına, kültürel değerlere, eğitim yaklaşımlarına ve beklentilere sahiptirler. Ebeveynler öğretmenlerin, kendi kültür ve eğitim sistemi hakkındaki düşünce ve beklentilerini öğrenmelerini isterler (Gauriceli, 1997).

Ebeveynler öğretmenlerin, farklı kültür ve görüşteki ailelerin çocuklarına eşit davranmasına, toplumda var olan çeşitli eğitim yöntemlerinin uygun olanlarını seçerek tutarlı davranışlar sergilemesine önem verirler (Holloway, 2000). Ebeveynlerin öğretmenlerden beklentilerinden biri de farklı kültürlere sahip olan bireylere karşı duyarlı olmaları, ailelerin çocuklarına karşı davranışlarında yargılayıcı olmamaları, ailelerin değer ve inanışlarına saygı duymalarıdır (Hawk, 1993).

Ebeveynler okulöncesi eğitim öğretmenin, ailelerin çocuklarına karşı davranışlarında yargılayıcı olmadan eksik ve yanlışlarını düzeltmelerine yardımcı olmalarını beklerler. Çocukları aileleri içindeki sınırlı kimliklerinden çıkararak toplumsal kimliğe sahip, bencil olmayan bir insan olarak yetiştirmesini ve sosyalleştirmesini isterler (Tobin, Wu, Davidson, 1989).

1.1.8. Okulöncesi Dönemi Çocuklarının Genel Gelişim Özellikleri

Çocukların yaşları ilerledikçe gelişimlerinde de birtakım değişiklikler meydana gelmektedir. Bu değişikliklere paralel olarak ebeveyn beklentilerinde de farklılıklar görülmektedir.

Bu bölümde, çocukların psiko-motor, sosyal-duygusal, bilişsel-dil gelişimleri ile öz bakım becerileri ve ebeveyn beklentilerine yer verilmiştir.

1.1.8.1. Psiko-Motor Gelişim ve Ebeveyn Beklentileri

Çocuklar anaokullarına 3-6 yaş (36-72 ay) arası devam ederler. İlk çocukluk adı verilen bu dönemde çocuk bedensel, bilişsel, sosyal, duygusal açıdan büyük değişimler gösterir. Bu dönem gelişimin tüm alanlarında hızlı bir değişimi kapsar. İlk yılda hızlı bir artışın gözlemlendiği boy uzaması, giderek daha yavaş fakat sürekli olur. Kilodaki artış da boy uzamasına benzer bir gelişim gösterir. Çocuklar, motor becerilerinin çoğunda bu dönem sonuna doğru ustalaşırlar ve fiziksel becerilerini bir seri amacı başarmak için kullanabilirler (Slavin,1997).

Yeni doğan bebek ağızına verilen emzik ya da parmağı emer, yanağına ya da ağızına dokunulduğunda yönünü değiştirebilir. Ayrıca ağlar, öksürür, avucuna konan nesneyi yakalayabilir. Kol ve bacaklarını bükebilir, uzatabilir (Yavuzer,1998). Beş aylıkken sırtüstü pozisyondan yüzükoyun pozisyona döner (Baykan ve Diğerleri, 1998).

Çocuklar bir yaşına doğru desteksiz oturur ve emekler (Baykan ve Diğerleri, 1998). Emekleme aşamasından sonra bir yere tutunarak ayağa kalkar ve 13 aylıkken yürümeye başlar. 18 aylıkken yardımsız merdivenleri inip çıkar. 2 yaşında nesnelere düşürmeden alır ve kolaylıkla yürüyüp koşabilir (Yavuzer,1998).

Çocuklar 2 yaşında koşma,sıçrama,geri geri yürüme,merdiven çıkma gibi hareket becerilerini geliştirmeye ve buna bağlı olan itme,çekme,dengede durma,eşya taşıma gibi becerilerde de ustalık kazanmaya başlar (Oktay,1999.)

3 yaşında bir çocuk üç tekerlekli bir bisikleti kullanır. Ayak parmağının ucuna basarak yürür. Giysilerinin düğmelerini açar ve kapatır (Ülgen ve Fidan,1990). Bu yaşta çocuk 9-10 küple kale yapabilir, su dolu bir bardağı taşıyabilir. Köşeli ve dikey çizgiler çizebilir. Ayakkabılarını (genellikle ters) giyebilir (Oğuzkan ve Oral,1992).

3-4 yaşında çocuk oyun çağına girmiştir. Tırmanma merdivenine tırmanır, makas kullanır (Bahçekapılı,2004).

4 yaşında bir çocuk takla atabilir, koşarken aniden durup tekrar koşar, ani dönüşler yapar. Bu dönemde enerji doludur ve bedensel etkinlikleri sever (Yavuzer,1998).

5 yaşındaki bir çocuk,diğer yaşlardan belirgin özelliklerle ayrılabilen bir olgunluk düzeyine gelmiştir. Hareket ve duruşlarında daha tutarlıdır. Koşma,sekme ve atlamada vücut hareketleri tam bir denge içindedir. Küçük kas gelişimi ileri düzeydedir. Kalem rahatlıkla tutabilir. Kesme ve yapıştırma etkinliklerine ilgi duyar. Kare ve üçgen şekillerini rahatlıkla kopya edebilir (Oğuzkan ve Oral,1992).

6 yaş, okul öncesi dönemin sonu, okul döneminin başlangıcı ve gelişimin kritik dönemlerinden biridir. Beş yaşındayken genellikle rahat, uyumlu ve sakin görünen çocuğun, bu yaşın ortalarına doğru değişmeye, daha hareketli ve uyumsuz bir görünüm almaya başladığı dikkati çeker (Oktay, 1999).

6 yaşında kas hakimiyeti tam anlamıyla gelişmiştir. Bloklarla çeşitli yapılar yaparak bunları oyunlarında kullanır. Elişi çalışmalarını severek yapar. Rahatlıkla keser, yapıştırır, katlar ve şekil verebilir (Oğuzkan ve Oral, 1992). Kalemî yetişkin gibi tutarak çizgi çizebilir.

6 yaşında hareketlerin koordinasyonu düzgündür. Çocuk daha çok duvar ya da tahta üzerinde yürümek, iki tekerlikli bisiklete binmek gibi denge etkinlikleriyle ilgilenir (Yavuzer, 1998). Tırmanma, kaydıraktan kayma, sallanma, kazma ve daha pek çok hareket becerisinde ustalaşmıştır. Bu dönemde taş ve ip oyunları yaygındır (Oğuzkan ve Oral, 1992).

6 yaş çocuğunun psiko-motor gelişim özellikleri Millî Eğitim Bakanlığı 36-72 aylık çocuklar için okul öncesi eğitim programında bu şekilde belirtilmiştir:

- Denge tahtasında ileriye geriye doğru yürür.
- Başlama ve durma komutlarına uyarak tempolu yürür.
- Kendi başına ip atlar.
- Ayak değiştirerek merdiven iner ve çıkar.
- Atma ve tutma davranışlarını gerektiren etkinliklere katılır.
- Yardımla sekerek yürür.
- Ritmik hareketleri yapar.
- Topu yakalayabilmek için ellerinden çok kollarını kullanır.
- Orta boy topu yerde birden fazla sıçratır.

- Parmak ucunda koşar.
- Topukları üzerinde koşar.
- Yaklaşık 30 cm yükseklikten atlar.
- Ritmik olarak seker.
- Tek ayak üzerinde 8-10 saniye durur.
- Düşmeden 10 kez öne doğru çift ayak sıçrar.
- Kağıt üzerine çizilmiş basit şekilleri keser.
- Hamur gibi yumuşak materyalleri kullanarak 2-3 parçadan oluşan şekiller yapar ve bunlardan bir kompozisyon oluşturur.
- Modele bakarak daire,kare,dikdörtgen ve üçgen çizer.
- Yatay,dikey,eğri ve eğik çizgileri ve bunların kompozisyonlarını çizer.
- İşaret parmağı ile diğer elinin parmaklarını sayar.
- Üç metre uzaktaki hedefe top atar.
- Baskı ve yapıştırma işlemlerini düzgün olarak yapar.
- Yetişkin gibi kalem tutar.
- 1-5 arası rakamları kopya eder.
- Eksiklerle çizilmiş insan resmini tanımlar.
- Ev,araba,insan, ağaç gibi tanıdık resimleri çizer ve bunlardan kompozisyon oluşturur (M.E.B., 2002).

Altı yaşına kadar hızla gelişen hareketler bu yaştan sonra yavaşlar ve azalır. Ebeveynler çocuklarının bu dönemde büyük ve küçük kas yeteneklerini içeren aktivitelerde beceri kazanmaları ve güven duygusu geliştirmelerini beklerler (Hyndman ve Diğerleri, 2004).

1.1.8.2. Özbakım Becerileri ve Ebeveyn Beklentileri

Doğumu izleyen ilk günlerde ve özellikle ilk üç ayda çocuk her türlü ihtiyacının karşılanması için yetişkin yardımına ve ilgisine gereksinme duyar. İlk üç ayda çocuğun,daha sonra kazanacağı ilk temel alışkanlıklarının düzenini oluşturmak için dikkatle gözlenmesi uyku,beslenme,tuvalet-temizlik konusundaki ritminin keşfedilmesi son derece önemlidir (Oktay,1999).

İki yaşında tuvalet,temizlik,yemek ve uyku alışkanlıklarında yeni gelişmeler görülmeye,bağırsak ve böbrek kontrolü yavaş yavaş kazanılmaya başlar.Bu yaşta çocuk suyla oynamaktan,yıkanmaktan hoşlanır (Oktay,1999).

Üç yaşındaki çocuk tuvalet ihtiyacını belirtir. Ancak bazen haber verme gecikebilir (Oğuzkan ve Oral,1992). Bu yaşta çocuk zaman zaman yetişkin desteğine ihtiyaç duysa da yemeğini kendisi yiyebilir (Oktay,1996).

Dört yaşında çocuk elini yüzünü yıkar, dişlerini fırçalar, kendi başına giyiner, düğmelerini ilikler, saçını tarar, ayakkabılarını doğru giyer, ancak bağcıklarını bağlamakta yetişkine ihtiyaç duyabilir (Oğuzkan ve Oral,1992). Bu yaşta çocuk, çoğunlukla tuvalet ihtiyacını belirtir, ama çocukta özellikle geceleri tuvalet ihtiyacını kontrol edememe davranışı görülebilir.

Beş yaşındaki çocuk evin içindeki ve dışındaki işlere ilgi duyduğundan sofrayı kurmak,toz almak,eşyaları yerleştirmek gibi pek çok işte annesine yardımcı olur (Oktay,1999). Bu yaşta tuvalet eğitimi tamamlanmıştır. Yemek yerken kaşık, çatal kullanır, ayakkabılarını bağlar.

Altı yaş çocuğu, elini yüzünü yıkayıp kurular, kendi kendine giyinir ve soyunur, giysilerindeki düğmeleri çözer ve ilikler, yemek yerken uygun araç gereci kullanır, dişlerini fırçalar, saçlarını tarar, bıçakla yumuşak nesnelere keser ve ekmeğine yumuşak nesnelere sürer, ayakkabılarını bağlar, tabağına servis tabağından yiyecek alır, duruma ve hava şartlarına uygun giyecekleri seçer, tuvalet gereksinimi ile ilgili işleri yapar (M.E.B, 2002).

Yiyecek,barınma,sağlık ve korunma gibi ihtiyaçların yanında çocukların temel psikolojik ve sosyal gelişim ihtiyaçları vardır. Bunlar sevgi ve etkilenme ihtiyacı,karşılıklı etkileşim ihtiyacı,bakım ortamlarında tutarlılık ve tahmin yürütebilme ihtiyacıdır. Bu nedenle okul öncesi eğitim kurumu programları çocukların yiyecek, barınma, sağlık ve korunma gibi temel ihtiyaçlarına karşılık vermelidir (Myers,1990).

Ebeveynler çocuklarının yiyecek seçimi yapmadan besleyici yiyecekleri yemelerini ve bunu alışkanlık hâline getirmelerini, kişisel temizlik kurallarını öğrenip uygulamalarını, sağlık açısından tehlikeli durumları fark edip bunlardan uzak durmalarını beklerler (Hyndman ve Diğerleri, 2004).

1.1.8.3. Sosyal -Duygusal Gelişim ve Ebeveyn Beklentileri

Bebeklik çağında duygular daha çok fizyolojik tepkiler şeklinde ortaya çıkar. Bebeğin gösterdiği duygusal tepkiler istek ve gereksiniminin tatmini ve istek ve gereksiniminin engellenmesinden dolayıdır (Kağıtçıbaşı ve Özgediz,1993).

Yeni doğan bebekte duyguların kaynağı heyecandır. İlk aylarda rahatsız edici duygulara korku ve hiddet, haz verici duygulara ise sevgi ve sevinç eklenir (Fidan ve Ülgen,1990).

Freud'a göre 0-18 aylık bebekler oral dönemdedir ve bu dönemde haz kaynağı ağızdan besin almaktır. Oral dönem bebeğin annesine en bağımlı olduğu ve onun bakımına en çok gereksinim duyduğu dönemdir. Erikson'a göre 0-1 yaş arası çocuğun güven yada güvensizlik dönemidir. Bu dönemdeki eğitim biçimi, çocuğu yetiştirme şekli ve onunla kurulan duygusal iletişim, çocukta güven yada güvensizlik duygularının oluşumuna neden olur. Bu evrede anne tarafından verilen duygusal besi ve etkileşim büyük önem taşır (Yavuzer,1998).

Bebeğin ilk sosyal ilişkisi annesi ya da annelik görevinin yapan kişi ile dir. Çocuğun anneden sonraki ilişkileri yakın aile çevresi ile kurulur. Çocuk üç yaşına kadar daha çok yetişkinlere dönük bir sosyal tutum izler. Bu dönemde yaşlılarına karşı merak ve ilgi duymasına karşın, onlarla özellikle sürekli ilişkilere giremez (Kağıtçıbaşı ve Özgediz,1993).

İki yaşında, öz-yönelim çok güçlü olduğundan sevdiği kişi ve nesnelere paylaşmak istemez. Mutluluk ve haz duygularını yoğun biçimde belli eder. Utanma, korku, öfke, kıskanma duygularını gösterir. Birçok çocuk akranlarına 18 aylık gibi erken bir dönemde ilgi göstermeye başlar (Jenett,1992). Diğer çocuklara ilgisi artsa da yan yana sürdürülen paralel oyunlar görülür (Oğuzkan ve Oral,1992). Üç yaşını dolduran bir çocuk, artık ailenin bir bireyi olma yolunda uyumlu davranışlara sahip sosyal bir varlıktır. 3 ve 4 yaşlar sosyal olgunlaşmanın oluştuğu bir süreçtir ve sosyal gelişim açısından kritik önem taşır (Oğuzkan ve Oral,1992). Doğumu izleyen ilk iki yılda olduğu kadar olmasa da, üç yaş çocuğu da ben merkezidir. Ancak aile içinde geçerli olan bazı kuralları,yavaş yavaş

paylaşmayı isteklerinin yerine getirilmesi için sabırlı olmayı öğrenmeye başlar. Hatta kendisine yakın yaşlardaki diğer çocuklarla birlikte olabilmek için kendisinden istenen bazı fedakarlıkları da yapabilmeyi başarır. Bu yaşta yetişkinlerle bir arada olmaktan çok hoşlanan çocuk, zaman zaman kendi başına oynamaktan ve diğer çocukların oyunlarını seyretmekten de zevk alır (Oktay,1999). Üç yaşındaki çocuk toplum kurallarını öğrenmeye başlar. Bu yaş çocuğun en inatçı olduğu dönemdir.

Dört yaşında çocuk iki-üç kişilik grup oyunlarına katılır. Bu yaş çocuğun sosyal uyum yeteneği gelişmiştir. Bağımsız olmada inatlaşma eğilimi gösterir. Çevresindekilere emir vermekten hoşlanır. Özdeşleşme çabaları içindedir. Sık sık tavır değişiklikleri gösterir (Oğuzkan ve Oral,1992).

Beş yaş çocukluğun ilginç dönemlerinden biridir. Çocuğun çevresine ilişkin yeni keşiflerde bulunduğu çevresinin giderek genişlettiğin, yetişkin desteğine daha az ihtiyaç duyarak bazı sorumluluklar almaya hazırlandığı bir yaştır. Davranışları genellikle kendine güvenli ve dostçadır. Yetişkinin memnun etmekten hoşlanır (Oktay,1999). Bu yaşta çocuk yaptığı işin görülüp beğenilmesini ister. Sosyal uyum için gerekli davranışları, çevresinde gördüğü örnekleri taklit ederek elde eder. Benlik kavramı iyice gelişmiştir (Oğuzkan ve Oral,1992).

5 yaş çocuğu daha ciddi ve karardır. Sahip olduğu her şeyden gurur duyar. Kendi kendine yeter, sosyaldır, kendinden emindir, uyumludur, dikkatlidir, ailesi ile birlikte olmayı sever. Doğruyu yanlıştan ayırmaya başlar (Yavuzer,1998).

6 yaş çocuğu değişmekte olan bir çocuktur. Dengesiz, kurallara karşı olan, isyankar bir tutum ve davranış içine girer. Tembel ve kararsız bir görünümde dir (Yavuzer,1998). Bu yaşta sosyal yönden ailesine bağımlı olmakla birlikte öğretmeni ve arkadaşlarının önemi de giderek artar. Yalnız başına oynamaktan hoşlanmaz, oyun oynadığı gruplar genişler. Oyunda kurallar çocuklar tarafından konur. Yetişkin denetimindeki oyunlarda verilen rolleri yerine getirmeyi başarabilir. Kalem ve fırça kullanmakta ustalaşmıştır (Oktay,1999).

6 yaş çocuğunun sosyal duygusal gelişimi Millî Eğitim Bakanlığı 36-72 aylık çocuklar için okul öncesi eğitim programında maddeler halinde şu şekilde belirtilmiştir:

- Toplum içinde kendisinden beklenen uygun davranışları gösterir.
- Kızgınlık,mutluluk,sevgi gibi duygularını belli eder.
- Başkalarının duygularını anlar.
- Kurallı oyunların kurallarına uyar.
- Başkalarına oyunun veya etkinliğin kurallarını açıklar.
- Sorumluluk alma ve kurallara uyma davranışını gösterir.
- Kendine güven duyar.
- Yeni ve alışılmamış durumlara uyum sağlar.
- Yapı-inşa oyunları planlar ve oynar.
- Grup kurallarına uyar.
- Kendi arkadaşlarını kendisi seçer.
- Zaman,yer ve ayrıntılarla ilgili bilgi verildiğinde gerçeğe yakın dramatik oyunlar oynar.
- Sorulduğunda ailesi ile ilgili bilgi verir.
- Sorulduğunda adresi ve telefon numarasını söyler.
- İş birliğine dayanan oyunlara katılır.
- Kendisini ifade etmede özgün yollar kullanır.
- Duygusal durumunu ifade etmede dramatik oyunu ve çeşitli araçları kullanır.

- İstediklerine ulaşmada sosyal olarak kabul edilebilir davranışlar gösterir.
- Kendi cinsiyetinden memnuniyet duyar (M.E.B., 2002).

Çocukların yetişkinlerden çok kendi yaşlılarıyla beraber olma isteklerinin giderek arttığı gözlenmektedir. Bağımsızlık arzusunun yanında, büyüklerin dikkatini çekmek, beğenilmek isteği de artar. Kendisini denetleyebilen, bağımsızlık duygusuyla özgürlüğünü kazanmaya başlayan çocuğun çevresiyle sürtüşmeleri azalır ve yeniden iş birliği kurmaya çalışır (Yavuzer,1998).

Ebeveynler çocuklarının okulöncesi eğitim kurumunda kendilerine güvenlerinin gelişmesi, duygularını ifade edebilmesi, yaşlıları ve diğer insanlarla olumlu ilişkiler geliştirmesi, grup etkinliklerine katılması ve kendi kendini kontrol edebilmesi gibi davranışları kazanmasını beklerler. Aileler çocuklarının örf ve adetlerini tanınmasını, ailedeki bireylerin rollerini öğrenmesini, farklı kültür ve özelliklere sahip insanlara olumlu davranmayı öğrenmesini isterler. Ebeveynler çocuklarının sınıf içinde ve toplumda girişken olmasını, liderlik davranışı göstermesini beklerler (Hyndman ve Diğerleri, 2004).

1.1.8.4. Bilişsel -Dil Gelişimi ve Ebeveyn Beklentileri

Çocuk ilk aylarda yüksek sese ve ışığa tepki verir. Nesnelere avuç içi ile yakalamaya çalışarak çevresindeki nesnelere tanımak için ağzına götürür. Bir yaşlarında çocuklar üç-beş kelimeyi doğru söyler. Dikkat süreleri 1-8 dakika arasındadır. Kaybolan nesneyi kayb olduğu yerde arar (Oğuzkan ve Oral,1992).

İki yaşında çocuk, yapması istenen basit istekleri yerine getirir. Bebeğin göz, kulak, ağız gibi organlarını gösterir, bir kelimelik cümleler çoğunlukta olmakla birlikte iki kelimelik, zaman zaman üç kelimelik cümleler kurabilir (Oğuzkan ve Oral,1992).

Üç yaşında çocuğun dili kullanma yeteneği bir hayli gelişmiştir. Çocuğun bildiği, anladığı kelime sayısı, ifade edebildiklerinden daha fazladır. Ayrıca bildiği kelime ve kavramlarla düşünebilme hızı, düşündüklerini sese dönüştürebilme hızından daha fazla olduğu için konuşma kusuru gibi algılanan, ama aslında üç yaş gelişiminde normal sayılabilecek durumlar yaşanır (Oktay,1999). Bu yaşta çocuk yuvarlak, kare, üçgen şekillerini eşleştirebilir, yerlerine yerleştirebilir, ancak bu şekilleri çizemez. Ana renkleri tanır ve eşleştirir. Durmadan soru sorar (Oğuzkan ve Oral,1992).

Piaget 2-7 yaş arasındaki döneme “İşlem Öncesi Dönem” adını vermiştir. İşlem Öncesi Dönemde çocuklar nesnelere görüntüsünün etkisinde kalırlar. Henüz korunum işlevi için gerekli zihinsel kavrama sürecinden yoksundurlar. Korunum ve tersine döndürebilirlik konularında mantıksal olarak düşünebilmenin eksikliği, işlem öncesi dönemin genel olgusudur (Morgan,1991).

Çocuk ilk yıllarda bir-iki kelimelik cümleler kullanırken, dört yaşında tamamlanmamış cümleler kullanmaya başlar. 4 yaşında kelime hazinesi oldukça zenginleşir. Bu dönemde çocuk ‘Nasıl?’ ve ‘Neden?’ sorularını sorar. Kendiliğinden sözler uydurur. Kâfiyeli tekerlemelere ilgi duyar. 4 yaşını tamamlamış çocukta benlik kavramı büyük ölçüde olgunlaşma yolundadır. Çocuk çevresini keşfederek onu istediği yönde kullanma girişimindedir. Büyük-küçük, ağır-hafif gibi kavramlar gelişmiştir. Nesnelere dörde kadar sayar. Birkaç harf yazabilir, eksik çizilmiş resimlerin bir-iki eksikliğini görebilir. Üçgen ve kare şekillerini kabaca çizebilir (Oğuzkan ve Oral,1992).

5 yaşında çocuk doğru-yanlış, güzel-çirkin kavramlarını içinde bulunduğu kültür ve alt kültür değerleri doğrultusunda kazanmaya başlar. Karşılaştırmalar yapar, çevresini denetlemek ister, nesnelere ona kadar sayar, olaylarla zamanı birleştirmeye başlar, sabah ve akşamı bilir. Bilgi toplayıcı sorular sorar. Kelimelerin anlamlarını öğrenmek ister. Para ile alış-veriş yapar. Eksik insan ve hayvan resimlerini tamamlar (Oğuzkan ve Oral,1992).

6 yaşında çocuk, her şeyi birden öğrenmek ister. Sürekli yeni şeyler denemekten hoşlanır. Olayların neden-sonuç ilişkilerini bulma çabası içine girer. Anlayamadığı durumları, yeni düşünce biçimi içinde yorumlamaya çalışır. Vardığı sonuçları yeni durumlarla denemek ister. Yer ve zaman kavramları kapsam olarak genişler. Geçmişle ilgili kendi çocukluğu ve anne-babasının çocukluğu hakkında sorular sorar. Karşılaştığı sorunları çözümlerken bağımsız karar vermek ister. Dilde kekelemenin bu yaşta fazla görülmesinin nedeni anlatmak istedikleri ile anlatım olanakları arasındaki eşitsizliktir (Oğuzkan ve Oral,1992).

6 yaş çocuğu son derece meraklıdır, çevresindeki her şeye ilgi duyar. Düşünce açısından realisttir. Mantıklı ve her şeyle ilgili olduğu için okuldaki görevlerden hoşlanır. Öğrenmeye isteklidir. Yetişkine daha az bağımlıdır, kendisine bir oyun arkadaşı seçer (Oktay,1999).

Hemen hemen her çocuk konuşur. İletişim ilişkileri içinde yaşayan çocuğun büyütüldüğü çevre çok farklı olsa da o dili konuşması beklenir (Hopper ve Naremore,1978). Bu dönemde çocuğun sözcük dağarcığı da hızla gelişmeye başlar. Çocuğun sözcük dağarcığı doğrudan doğruya ya da başkalarına sorarak öğrendiği sözcüklerden oluşur. Sözcük dağarcığı yalnızca yeni sözcükler öğrenmekle değil,

eski sözcüklerin yeni anlamlarını öğrenmekle de genişler. Sözcük dağarcığının genişliği çocuğun sosyal ve duygusal gelişmesi için de önemlidir (Öngay,1998).

Çocuğun doğuştan gelen dili öğrenme yeteneği çevre ile desteklenir. Bir çocuk ancak çevresinde model alabileceği kimse yoksa konuşmayı öğrenemez. Ayrıca çocuğun konuşmasını desteklendiği bir ortamda bulunması dil gelişimi açısından önem taşır (Hopper ve Naremore,1978).

6 yaş çocuğunun bilişsel gelişim ve dil gelişimi özellikleri Millî Eğitim Bakanlığı 36-72 aylık çocuklar için okul öncesi eğitim programında maddeler halinde şu şekilde belirtilmiştir:

- Bedeninin parçalarını kendi üzerinde adlandırır ve resimle eşleştirir.
- Artık materyalleri kullanarak özgün bir ürün oluşturur.
- 10-2 parçalı yap-bozu yapar.
- Aynı dokuya sahip 6-10 nesneyi eşleştirir.
- Aynı dokuya sahip 6-10 nesneyi gruplar.
- İki üçgeni birleştirerek kare yapar.
- 20' ye kadar atlamadan sayar.
- 1-10 arasında verilen nesne grupları ile rakamları eşleştirir.
- Nesneleri kullanarak toplama ve çıkarma yapar.(10'dan 12'ye kadar)
- Yaşadığı şehrin ve sokağın adını söyler.
- Dün, bugün ve yarın ile ilgili konuşur.
- Daha önce dinlediği öyküleri içeriğine uygun olarak anlatır.
- Nesneleri bir özelliğine göre (renk,şekil,boyut gibi) gruplandırır.
- Sorulan sorulara kendine özgü cevaplar verir.
- Nesnelerin bir sıra içindeki konumunu (birinci, ikinci, üçüncü gibi) isimlendirir.
- Haftanın günlerini sırayla söyler.

- Kısa bir süre gösterilip gizlenen resimdeki nesnelere hatırlar.
- Sağını solunu gösterir.
- Gösterilen iki resimden birinde varolan farklılıkları gösterir.
- Günlük yaşamda kullanılan sembolleri tanıır.
- Yarım ve bütün olan nesnelere gösterir.
- Belli bir olaydan sonra ne olacağını tahmin eder.
- Nesnelere arasındaki benzerlik ve farklılıkları gösterir.
- Eşleştirme, ilişki kurma, gruplandırma, sıralamayı neye göre yaptığını açıklar.
- Basit neden-sonuç ilişkilerini açıklar.
- “En az, en çok, birkaç”ın anlamlarını bilir ve uygun davranışı gösterir.
- Günlük deneyimleri anlatır.
- Birbirini izleyen üç emir tümcesinde istenilene sırasıyla yerine getirir
- Tekil ve çoğul ifadeleri birbirine dönüştürerek kullanır.
- Bazı sözcüklerin eş ve karşıt anlamlarını bilir.
- ‘Ne zaman, neden, nasıl?’ gibi sözcükleri içeren soruları cevaplar.
- ‘Çünkü, daha sonra’ gibi bağlaçlar kullanarak konuşur.
- Olayları oluş sırasına göre anlatır.
- Yer bildiren sözcükleri yerinde ve doğru olarak kullanır.
- İsteklerini uygun tümcelerle ifade eder.
- Birleşik tümceleri kullanır.
- Basit şakalar yapar.
- Tümcelerinde genellikle özneye uygun fiil kullanır.
- Kullandığı tümce yapıları yetişkininkine yakın olur.
- Soyut ifadeleri anlatır (M.E.B.,2002).

Aileler çocuklarının okuma-yazma becerilerini geliştirerek ilköğretime hazır olmasını beklerler. Bu kapsamda çocuklarının rakamları tanıyarak basit dört işlemi yapabilmelerini, şekilleri tanımalarını, nesnelere sınıflandırmalarını ve birbirleriyle ilişkilerini kavramalarını beklerler. Ayrıca aileler çocuklarının problem çözme ve karar verme yeteneklerinin, araştırma ve inceleme becerilerinin gelişmesini isterler (Hyndman ve Diğerleri, 2004).

1.2. İlgili Araştırmalar

Tobin, Wu, Davidson (1989), yaptıkları araştırmada ebeveynlerin okulöncesi eğitimi öğretmenlerinden beklentilerini incelemişlerdir. Araştırmada; Çin’de 354, Japonya’da 282, Amerika’da 193 ebeveyne anket uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, üç ülkede de ebeveynlerin, öğretmenlerin sabırlı, sevecen, hoşgörülü olmasını, çocukları anlamasını ve sevmesini, alanında bilgili, deneyimli, yaratıcı olmasını ve kendini geliştirmeye açık olmasını bekledikleri saptanmıştır.

Büyükkaragöz’ün (1993), anne-babalarla, öğretmenlerin “okulöncesi eğitim programı” hakkındaki görüşlerinin saptandığı çalışmasında Konya İl Merkezi’ndeki okulöncesi eğitim kurumları ve 3-6 yaş grubunun eğitimini üstlenen öğretmenlerden ve bu yaş grubu çocuklarının anne-babalarından alınan 230 denek üzerinde anket uygulanmıştır. Öğretmenlere 40 soru, velilere 28 soru yöneltilmiştir. Sonuçlar; kişisel bilgiler, anne-babalarla öğretmenlerin okulöncesi eğitim kavramına yaklaşımları, okulöncesi eğitim kurumunun amaçlarının ne derece gerçekleştiği, çocuklarda meydana gelen davranış değişiklikleri, programda en çok yer verilen faaliyetler, öğrenme ve öğretme süreçleri ve değerlendirme başlıkları altında toplanmıştır.

Gülender (1993); velilerin kurumlardan, kurumların da velilerden beklentileri olduğunu belirtmektedir. Veliler; kurumların çocuklara yeterli ilgi ve sevgi göstermesini, kurumdaki etkinlikler hakkında kendilerine bilgi verilmesini bekler. Kurumlar ise; ailelerin kurumu bir eğitim yeri olarak kabul etmesini, velinin

etkinliklere ilgi göstermesini, sorunlarda velinin kurum ile iş birliği içinde olmasını, velinin kendisini kurumun bir parçası olarak görmesini istemektedir.

Metin ve Diğerlerinin (1993), yaptıkları araştırmada, anne-babaların anaokullarından beklentileri tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırma için 1990 yılında Hacettepe Üniversitesi uygulama anaokuluna devam eden 3-6 yaş grubundaki 90 çocuğun anne-babalarına anket uygulanmıştır. Araştırmada uygulanan anket sonucu anne-babaların anaokulunu seçerken öncelikle eğitimin kalitesi ve eğitimcilerin özellikleri, sağlıklı bir ortamın sağlanması, daha sonra sırasıyla anaokulunun fiziksel özellikleri, iş yerine, eve yakın olması, ekonomik yönden avantajlı olması ve başkalarından alınan olumlu referansların etkili olduğu saptanmıştır.

Koç (1996), yaptığı araştırmada, anne-babaların okulöncesi eğitim kurumu seçimlerini etkileyen etmenleri saptamak amacıyla, 384 ebeveyne anket uygulamıştır. Araştırmanın sonucunda, ebeveynlerin, eğitimi dikkate alarak kurumu tavsiye üzerine seçtikleri, kurumun özelliklerinden sırayla yönetim, personel, sağlık ve beslenmeyle ilgili alanları önemsedikleri belirlenmiştir.

Akkök (1998), yaptığı araştırmada okulöncesi eğitime ailelerin katılımını artırmak ve aile katılım programı geliştirmek amacıyla bir proje hazırlamıştır. Bu proje; yazılı materyaller (haftalık haber panosu hazırlamak, deneyimlere ve yeni görüşlere açık bir sınıf ortamı oluşturmak), görüşmeler (panolar, çocuk ve ailelere mektuplar, gözlem raporları, aylık program özetleri, ailelerin evde çocukları ile yapabilecekleri aktivite örnekleri, aylık broşürler) ve okul ile sınıfta aile katılımı (okul aktiviteleri için gönüllü aileler, sınıf içi çalışmalara yardımcı olacak ebeveynler, ailelerle görüşme) basamaklarından oluşmuştur. Araştırmaya Ankara

TED Koleji'nde anaokuluna devam eden ve bir sonraki yıl ilköğretime başlayacak olan çocukların ebeveynleri alınmıştır. Bu proje doğrultusunda birinci dönem ve yıl sonunda ailelere ve öğretmenlere araştırmacı tarafından hazırlanan anket uygulanmıştır. Bu ankette öğretmenlere ve ailelere uygulanan proje hakkında sorular sorularak onların bu konudaki görüşleri alınmıştır. Araştırma sonucunda projenin, aileleri çocuklarının gelişimi ve eğitim konusunda bilgilendirdiği, ailelerin okula karşı tutumlarını olumlu yönde etkilediği, diğer ailelerle iletişimlerini güçlendirdiği ve ailelere belirli yetenekleri kazandırdığı saptanmıştır. Aynı araştırmada öğretmenlerin, ailelerle ve çocuklarla iletişiminde bir temel hazırladığı ve ailelerle ilişkilerinin güçlendiği belirlenmiştir.

Kayo (2001), yaptığı araştırmada oyunun, 4-5 yaş çocuklarının yaratıcılık gelişimine etkisini incelemiştir. Araştırmacı 70 çocuğa çamurdan hazırladığı topu vererek çocukların bu topu parlatmalarını istemiştir. Her bir çocuğun topu parlatmak için farklı bir yöntem denediğini gözlemlemiştir. Araştırma sonucunda oyunun, çocukların yaratıcılıklarını geliştirdiği saptanmıştır.

Köksal (2002), yaptığı araştırmada, anaokulu ve anasınıfına devam eden 3-6 yaş çocuklarının ebeveynlerinin, okulöncesi eğitim kurumu seçimini etkileyen etmenlerin saptanması amacıyla Ankara ili Yenimahalle ve Çankaya ilçelerinde bulunan 66 anaokulu ve anasınıfı ile bu anaokulu ve anasınıfına devam eden 402 çocuğun anne-babasına anket uygulamıştır. Anket sonucunda, üst sosyo-ekonomik düzeydeki ebeveynlerin alt sosyo-ekonomik düzeydeki ebeveynlere göre okulöncesi eğitim kurumunu seçerken daha fazla etkeni göz önünde bulundurdıkları saptanmıştır.

Çalışandemir (2002), yaptığı araştırmada, Burdur ilinde görev yapan okulöncesi eğitimi öğretmenlerinin günlük planları uygulama yeterlik düzeylerini saptamak amacıyla 42 okulöncesi eğitimi öğretmenini gözlemlemiştir. Araştırma sonucunda, okulöncesi eğitimi öğretmenlerinin oyun ve serbest zaman etkinliklerini planlama ve uygulamada yeterli oldukları; fen ve doğa etkinliklerini planlama ve uygulamada ise yetersiz oldukları saptanmıştır.

Otlu (2003), yaptığı araştırmasında aynı sınıfta görev yapan okulöncesi eğitimi öğretmenlerinin, meslektaşlarının görüşlerine göre yeterlik düzeylerini incelemiştir. Araştırmacı Ankara merkez ilçelerine bağlı Kız Meslek Lisesi Uygulama Anaokullarında görev yapan 82 anasınıfı öğretmene anket uygulamıştır. Araştırma sonucunda, aynı sınıfta görev yapan anasınıfı öğretmenlerinin birbirlerini, meslekî yeterlik boyutları olan eğitime hazırlık, eğitim ortamında uygulama, ebeveyn ve meslektaşlarıyla iletişim çalışmalarında yeterli düzeyde buldukları belirtilmiştir; ama çok yüksek düzeyde yeterli bulunmadıkları görülmüştür.

Arabacı (2003), yaptığı araştırmasında okulöncesi eğitim kurumlarında sınıf içi etkinliklere katılan ve katılmayan annelerin okulöncesi eğitim hakkındaki bilgilerini incelemiştir. Araştırmacı, Ankara ili Gölbaşı ilçesinde anasınıfına devam eden 50 çocuğun annesine ön test ve son test uygulamıştır. Araştırma sonucunda, sınıf içi etkinliklere katılan annelerin sınıf içi etkinliklere katılmayan annelere göre okulöncesi eğitim hakkında daha fazla bilgiye sahip olduğu saptanmıştır.

Sancak (2003), araştırmasını, okulöncesi eğitim kurumlarına devam eden 6 yaş çocuklarına sayı ve şekil kavramlarını kazandırmada bilgisayar destekli eğitim ve geleneksel eğitim yöntemlerinin etkililiğini karşılaştırmak amacıyla Ankara ilinde

ilköğretim okullarına devam eden 60 çocuğun anne-babasına anket uygulayarak yapmıştır. Araştırma sonucunda, ailelerin büyük çoğunluğunun çocuklarının okulöncesi eğitim kurumlarında bilgisayar destekli eğitim almasının gerekli olduğunu düşündükleri saptanmıştır.

Norodahl ve Jonsdottur (2004), yaptıkları araştırmada eğitimde bilgisayar kullanmanın çocuklar üzerindeki etkisini incelemişlerdir. 4'ü çocukların eğitiminde bilgisayar kullanan, 1'i çocukların eğitiminde bilgisayar kullanmaya hazırlanan, 1'i anaokulunun idarî işlerinde bilgisayar kullanan; ama çocukların eğitiminde bilgisayar kullanmayan toplam 6 anaokulunda görev yapan anasınıfı öğretmenlerine anket uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda, çocukların eğitiminde bilgisayar kullanılmasının ilköğretime iyi bir hazırlık olduğu, bu durumun evinde bilgisayarı olmayan ya da bilgisayarı olmasına rağmen yaşına uygun program bulunmayan çocuklar için bir avantaj olduğu, çocukların psiko-motor becerilerini ve el-göz koordinasyonunu geliştirdiği, çocukların bilgisayarı değişik şeyler öğrenebilecekleri ve ilgilerini çeken bir oyuncak olarak gördükleri için çocuklara değişik projelerde çalışma imkanı verdiği saptanmıştır. Aynı araştırma sonucunda, çocukların yaşına uygun bilgisayar programlarının bulunamaması ve bilgisayarın çok kolay bozulabilmesi, çocukların eğitiminde bilgisayar kullanılmasının dezavantajları olarak belirtilmiştir.

1.3. Problem

Ebeveynlerin okulöncesi eğitimden beklentileri nelerdir ve okulöncesi eğitim kurumundaki uygulamalar bu beklentileri ne düzeyde karşılamaktadır?

1.4. Alt Problemler

1. Ebeveynlerin okulöncesi eğitimden beklentileri anne ve babalara göre farklı mıdır?
  - a. Annelerin okulöncesi eğitimden beklentileri nelerdir?
  - b. Babaların okulöncesi eğitimden beklentileri nelerdir?
2. Ebeveynlerin okulöncesi eğitimden beklentileri çocuklarının devam ettiği okul türlerine göre farklı mıdır?
  - a. Resmî ilköğretim bünyesindeki anasınıfına devam eden çocukların ebeveynlerinin beklentileri nelerdir?
  - b. Özel ilköğretim bünyesindeki anasınıfına devam eden çocukların ebeveynlerinin beklentileri nelerdir?
  - c. Lise bünyesindeki anasınıfına devam eden çocukların ebeveynlerinin beklentileri nelerdir?
3. Ebeveynlerin okulöncesi eğitimden beklentileri illere göre farklı mıdır?
  - a. Ankara'da yaşayan ebeveynlerin okulöncesi eğitimden beklentileri nelerdir?
  - b. Kırşehir'de yaşayan ebeveynlerin okulöncesi eğitimden beklentileri nelerdir?
4. Ebeveynlerin okulöncesi eğitimden beklentilerinin karşılanma düzeyi anne ve babalara göre farklı mıdır?
  - a. Annelerin okulöncesi eğitimden beklentilerinin karşılanma düzeyi nedir?
  - b. Babaların okulöncesi eğitimden beklentilerinin karşılanma düzeyi nedir?

5. Ebeveynlerin okulöncesi eğitimden beklentilerinin karşılanma düzeyi çocuklarının devam ettiği okul türlerine göre farklı mıdır?
  - a. Resmî ilköğretim bünyesindeki anasınıfına devam eden çocukların ebeveynlerinin okulöncesi eğitimden beklentilerinin karşılanma düzeyi nedir?
  - b. Özel ilköğretim bünyesindeki anasınıfına devam eden çocukların ebeveynlerinin okulöncesi eğitimden beklentilerinin karşılanma düzeyi nedir?
  - c. Lise bünyesindeki anasınıfına devam eden çocukların ebeveynlerinin okulöncesi eğitimden beklentilerinin karşılanma düzeyi nedir?
6. Ebeveynlerin okulöncesi eğitimden beklentilerinin karşılanma düzeyi illere göre farklı mıdır?
  - a. Ankara'da yaşayan ebeveynlerin okulöncesi eğitimden beklentilerinin karşılanma düzeyi nedir?
  - b. Kırşehir'de yaşayan ebeveynlerin okulöncesi eğitimden beklentilerinin karşılanma düzeyi nedir?

1.5. Sayıtlar (Varsayımlar)

Bu araştırmanın temelindeki sayıtlar aşağıda belirtilmiştir.

1. Seçilen örneklem evreni temsil etmektedir.
2. Veri toplama aracı olarak anket tekniğinin kullanılması araştırmanın amacına uygun olmaktadır.
3. Ankette bulunan sorular ebeveyn beklentilerini ortaya koymada yeterlidir.

1.6. Sınırlılıklar

Bu araştırma yürütülürken aşağıdaki sınırlılıklar göz önünde bulundurulmuştur:

1. Araştırma, Ankara ve Kırşehir illeri Merkez ilçelerinde yürütülmüştür.
2. Araştırma, okulöncesi eğitim kurumuna devam eden 61-72 aylık çocukların anne-babaları ile sınırlandırılmıştır.
3. Araştırma, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı resmî ilköğretim, özel ilköğretim ve lise bünyesindeki anasınıfları ile sınırlandırılmıştır.
4. Araştırmada veriler, anket yöntemi ile toplanmıştır.
5. Araştırma, 2003-2004 bahar ve güz döneminde yürütülmüştür.
6. Araştırmaya anasınıfı öğretmenlerinin verdiği bilgiler sonucunda parçalanmış aileler alınmamıştır.
7. Araştırma 315 ebeveynle sınırlandırılmıştır.

BÖLÜM II.

1.YÖNTEM

Bu araştırmada, anasınıfına devam eden 61-72 aylık çocukların anne-babalarının okulöncesi eğitim kurumlarından beklentilerinin neler olduğunun ve bu beklentilerinin karşılanma düzeyinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Ebeveynlerin beklentilerini ve beklentilerinin gerçekleşme düzeyinin tespiti için anket düzenlenmiştir. Anket formu iki bölümden oluşmaktadır:

1. Bölümde ebeveynlerin kişisel bilgileri,
2. Bölümde ise, ebeveynlerin okulöncesi eğitimden beklentileri ve bu beklentilerinin karşılanma düzeylerine ilişkin sonuçlar yer almaktadır.

Araştırmacı tarafından hazırlanan ve uzman görüşü alınarak düzenlenen anket formu Millî Eğitim Bakanlığına bağlı anasınıflarına devam eden 61-72 aylık çocukların anne-babalarına uygulanarak okulöncesi eğitim kurumundan beklentileri ve bu beklentilerin karşılanma düzeyi incelenmeye çalışılmıştır.

1.1. Evren ve Örneklem

1.1.1. Evren

Ankara İl Millî Eğitim Müdürlüğü İstatistik bölümünden alınan toplam sonuçlar doğrultusunda, Ankara ve Kırşehir illerindeki resmî ilköğretim, özel ilköğretim ve lise bünyesindeki 641, anasınıfındaki 18837 çocuğun ebeveyni araştırma evrenini oluşturmuştur.

1.1.2. Örneklem

Ankara ve Kırşehir illeri Merkez ilçelerinde bulunan Millî Eğitim Bakanlığına bağlı resmî ilköğretim, özel ilköğretim ve lise bünyesindeki anasınıflarından random yöntemi ile seçilen 1000 ebeveyne anket dağıtılmıştır.

Veri toplama aracı olan anketin 500 çocuğun ebeveynine uygulanmasına karşın veri toplama araçlarının araştırmacıya ulaşma aşamasındaki kayıptan dolayı Ankara ilinde Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı 6 anasınıfında 168, Kırşehir ilinde Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı 6 anasınıfında 147 olmak üzere toplam 315 ebeveyn örneklemini oluşturmaktadır.

1.2. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmanın amaçları doğrultusunda verileri toplamak için ebeveynlere araştırmacı tarafından hazırlanan ve uzman görüşüne sunulan anket formu verilmiştir.

Bu anket formunda;

1. Ebeveynlerle ilgili kişisel bilgileri içeren bir bölüm bulunmaktadır. Bu bölümde; ebeveynlerin yaşadığı il, çocuğun doğum tarihi ve devam ettiği anasının türü ile ilgili sorular yer almaktadır.
2. İkinci bölümde ise ebeveynlerin okulöncesi eğitim kurumundan beklentileri ve bu beklentilerin gerçekleşme düzeyini belirleyen soru-cevap formu yer almaktadır. (EK-1).

Araştırmacı tarafından oluşturulan soru-cevap formu aşağıdaki iki bölümden oluşmuştur:

1. Öğretmenin özellikleri ile ilgili beklentiler: Bu bölüm ebeveynlerin okulöncesi eğitimi öğretmeninden beklentilerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Okulöncesi eğitimi öğretmenin özellikleri tespit edilerek 59 adet soru hazırlanmıştır.
2. Çocukların gelişim özellikleri ile ilgili beklentiler: Bu bölüm ebeveynlerin çocuklarının kazanmalarını bekledikleri davranışları ortaya koymayı amaçlamaktadır. 61-72 aylık çocukların gelişim özellikleri tespit edilerek 30 adet soru hazırlanmıştır.

İki ana başlık altında, toplam 89 adet soru bulunmaktadır. Bu sorulara verilecek cevaplar 5'li dereceleme ölçeği şeklinde hazırlanmıştır. Ebeveyn beklentileri önem derecesine göre, “Çok Önemli (5)”, “Oldukça Önemli (4)”, “Orta Düzeyde Önemli (3)”, “Az Önemli (2)”, “Hiç Önemli Değil (1)” şeklinde; ebeveyn beklentilerinin gerçekleşme düzeyine göre ise “Her Zaman (5)”, “Çoğu Zaman (4)”, “Bazen (3)”, “Nadiren (2)”, “Hiçbir Zaman (1)” şeklinde derecelendirilmiştir.

Anket sonuçlarının değerlendirilmesinde her bir madde için alınan puanlar toplanarak toplam puan elde edilmiştir. Yüksek puanlar anne-babaların beklentilerinin ve beklentilerinin karşılanma düzeylerinin yüksek olduğunu göstermektedir.

1.3. Veri Toplama Tekniği

Anasınıfına devam eden 61-72 aylık çocukların ebeveynlerinin okulöncesi eğitimden beklentilerini ve bu beklentilerin gerçekleşme düzeyini saptamak amacı ile yapılan çalışmanın desenini, birinci bölümde 4 soru, ikinci bölümde 2 ana başlık altında toplam 89 sorudan oluşan anket oluşturmuştur.

Anket formunda yer alan soruların geçerlilik ve güvenilirliğinin ölçülmesi amacı ile 40 ebeveyne pilot çalışma uygulanmış ve bu çalışma sonucunda ankette yer alan soruların geçerlik ve güvenilirliği tespit edilerek gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Ayrıca Gazi Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi Çocuk Gelişimi Ana Bilim Dalı öğretim görevlilerine anket sunularak görüşleri alınmış ve bu doğrultuda ankette düzenlemeler yapılmıştır.

Bu çalışmada veri toplama işlemi 2003-2004 öğretim yılının güz ve bahar dönemlerinde gerçekleştirilmiştir.

Millî Eğitim Bakanlığından Ankara ve Kırşehir illerinde bulunan bünyesinde anasınıfı olan özel ve resmî ilköğretim okullarının ve kız meslek liselerinin listesi alınarak, tesadüfî yöntemle Ankara ilinde 3 resmî ilköğretim okulu, 1 özel ilköğretim okulu, 2 kız meslek lisesi olmak üzere 6 okul, Kırşehir ilinde 3 resmî ilköğretim okulu, 1 özel ilköğretim okulu, 2 kız meslek lisesi olmak üzere 6 okul seçilmiştir. (EK-2).

Ankara ve Kırşehir İl Millî Eğitim Müdürlüklerinden araştırma grubuna giren okullar için izin alınmıştır. (EK-2).

Araştırma grubuna giren tüm okul müdürlerine ve anasınıfı öğretmenlerine çalışma hakkında bilgi verilerek, anasınıfı öğretmenlerine tespit edilen sayı kadar anket verilmiştir.

Çalışmada anketlerin dağıtılıp toplanma süresi, ebeveyn beklentilerinin tespiti için (B.D.) ekim ayında Ankara ilinde 2 hafta, Kırşehir İlinde 2 hafta; ebeveyn beklentilerinin karşılanma düzeylerinin belirlenmesi için (B.K.D.) mayıs ayında Ankara ilinde 2 hafta, Kırşehir ilinde 2 hafta olmak üzere toplam 8 haftadır.

Ebeveynlerin okulöncesi eğitim kurumundan beklentilerinde etkisi olduğu düşünilen faktörler iki boyutta yer almaktadır. Bu boyutlar “ öğretmenlerin özellikleri ile ilgili beklentiler” , “çocukların gelişim özellikleri ile ilgili beklentiler” olarak isimlendirilmiştir. Her bir boyutta boyutun içeriğine uygun çok sayıda madde yer almaktadır.

1.4. Verileri Analizi

Anket ile toplanan verilerin analizinde SPSS istatistik paket programı kullanılmıştır. Bu kapsamda iki ayrı başlık altında toplanan faktörlerin anne babaların okulöncesi eğitim kurumundan beklentilerinde ve bu beklentilerin karşılanma düzeylerinde ne derece etkili olduğuna ilişkin katılımcı görüşlerinin anne baba olmaya, çocuğun yaşına, çocuğun devam ettiği okulun türüne ve illere bağlı olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediği test edilmiştir.

Anne-baba olmaya ve illere göre katılımcı görüşlerinin, ilk uygulama ve son uygulama arasındaki farkının tespitinde bağımsız gruplar için t testi yapılmıştır. Okul türlerine göre katılımcı görüşlerinin ilk uygulama ve son uygulama arasındaki farkının tespiti için tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır.

BÖLÜM III

BULGULAR VE TARTIŞMA

Anne-babaların okulöncesi eğitimi öğretmenlerinin özellikleri ile ilgili beklentilerine ve bu beklentilerin karşılanma düzeylerine ilişkin ortalama ve standart sapmalarının dağılımı tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Anne Babaların Okulöncesi Eğitimi Öğretmenlerinin Özellikleri İle İlgili Beklentileri ve Bu Beklentilerin Karşılanma Düzeylerine İlişkin Varyans Analiz Sonuçları

Tablo 1’de ebeveyn beklentileri “B.D.”, ebeveyn beklentilerinin karşılanma düzeyi “B.K.D.” olarak gösterilmiştir.

ÖĞRETMEN ÖZELLİKLERİ	uygu lama	n	$\bar{x}$	S	F	P
1. Fiziksel açıdan sağlıklı olma	B.D.	312	3.88	1.34	174.	.000
	B.K.D	211	4.81	.50	877	
2. Ruhsal açıdan sağlıklı olma	B.D.	314	4.88	.34	.427	.514
	B.K.D	213	4.87	.34		
3. Güler yüzlü neşeli olma	B.D.	314	4.72	.51	1.413	.235
	B.K.D	215	4.75	.49		
4. Temiz ve düzenli olma	B.D.	313	4.78	.45	21.	.000
	B.K.D	214	4.86	.36	868	
5. Hareketli ve enerjik olma	B.D.	312	4.33	.79	44.	.000
	B.K.D	213	4.67	.55	762	
6. Sabırlı ve anlayışlı olma	B.D.	313	4.78	.47	16.	.000
	B.K.D	214	4.68	.61	414	

ÖĞRETMEN ÖZELLİKLERİ	uygu lama	n	$\bar{x}$	S	F	P
7. Açık fikirli ve dürüst olma	B.D.	313	4.78	.44	16.	.000
	B.K.D.	212	4.86	.39	543	
8. Nezaket ve görgü kurallarına uyma	B.D.	311	4.70	.54	33.	.000
	B.K.D.	214	4.83	.42	251	
9. Kritik durumlarda sakin olma	B.D.	312	4.68	.54	19.	.000
	B.K.D.	215	4.55	.70	050	
10. Sorunları çözmekten yana olma	B.D.	308	4.67	.61	13.	.000
	B.K.D.	213	4.78	.51	729	
11. İnsanların statü, zenginlik, giyim, kültür, görüş gibi farklı özelliklerine saygı gösterme	B.D.	310	4.09	1.32	55.	.000
	B.K.D.	211	4.65	.82	174	
12. Tutum ve davranışlarında tutarlı olma	B.D.	313	4.62	.71	17.	.000
	B.K.D.	213	4.75	.49	235	
13. Alanında yeterli bilgiye sahip olma	B.D.	313	4.79	.47	.289	.591
	B.K.D.	215	4.80	.45		
14. Mesleki uygulamalarında yaratıcı olma	B.D.	311	4.55	.61	19.	.000
	B.K.D.	212	4.73	.57	034	
15. Çocukların olumlu davranışlarını ödüllendirme	B.D.	312	4.43	.70	17.	.000
	B.K.D.	215	4.66	.59	232	
16. Uygulamalarında tertipli ve düzenli olma	B.D.	312	4.61	.57	42.	.000
	B.K.D.	214	4.79	.47	581	
17. Anlaşılır ve düzgün bir Türkçe ile konuşma	B.D.	311	4.79	.45	25.	.000
	B.K.D.	214	4.89	.34	838	
18. Yumuşak, Kararlı ve güven veren bir ses tonu ile konuşma	B.D.	312	4.55	.69	26.	.000
	B.K.D.	215	4.73	.54	965	
19. Duygu, düşünce ve bilgilerini etkili şekilde paylaşma	B.D.	313	4.55	.64	10.	.002
	B.K.D.	210	4.67	.56	070	
20. Başkalarının konuşmalarını, mimiklerini ve tutumlarını doğru anlama	B.D.	308	4.38	.75	34.	.000
	B.K.D.	211	4.69	.56	772	

ÖĞRETMEN ÖZELLİKLERİ	uygu lama	n	$\bar{x}$	S	F	P
21. Başkaları ile birlikte işbirliği içinde çalışma	B.D.	308	4.33	.83	53.	.000
	B.K.D.	214	4.73	.55	619	
22. Öğretmenlik mesleğini değerli görme	B.D.	312	4.73	.55	28.	.000
	B.K.D.	215	4.86	.43	181	
23. Yapabileceklerinin en iyisini yapmaya istekli olma	B.D.	312	4.65	.60	70.	.000
	B.K.D.	210	4.86	.40	636	
24. Çocuklara davranışlarıyla model olmaya özen gösterme	B.D.	312	4.66	.66	4.736	.030
	B.K.D.	212	4.73	.58		
25. Çocuğu çocuk olarak kabul etme	B.D.	314	4.73	.53	.792	.374
	B.K.D.	211	4.76	.55		
26. çocuklarla yakın ve içten ilişkiler kurma	B.D.	314	4.76	.45	2.774	.096
	B.K.D.	212	4.80	.49		
27. Çocukları dinleme	B.D.	314	4.79	.43	1.395	.238
	B.K.D.	212	4.77	.52		
28. Çocukların soru sormalarını teşvik etme	B.D.	314	4.71	.51	1.472	.226
	B.K.D.	212	4.76	.55		
29. Uyum güçlüğü olan çocuklara anlayışlı davranma	B.D.	314	4.66	.54	7.298	.007
	B.K.D.	212	4.75	.56		
30. Doğal güzellikleri ve kaynakları koruma	B.D.	313	4.33	.78	78.	.000
	B.K.D.	211	4.75	.48	212	
31. Zaman ve parasal kaynakları doğru kullanma	B.D.	313	4.40	.76	34.	.000
	B.K.D.	212	4.71	.57	627	
32. Çevre sorunları ile ilgilenme	B.D.	309	4.12	.89	20.	.000
	B.K.D.	211	4.60	.60	511	
33. Kendisini devamlı geliştirmeye çalışma	B.D.	308	4.62	.61	32.	.000
	B.K.D.	212	4.78	.47	480	
34. Öğrendiklerini ve mesleki deneyimlerini sınıf içinde kullanma	B.D.	311	4.50	.80	24.	.000
	B.K.D.	211	4.74	.66	578	
35. Müzik etkinliğinde gerektiğinde müzik aleti çalma	B.D.	310	3.58	1.13	32.	.000
	B.K.D.	195	3.58	1.45	291	

ÖĞRETMEN ÖZELLİKLERİ	uygu lama	n	$\bar{x}$	S	F	P
36. Çocuklar için tehlikeli olmayan güvenli bir ortam yaratma	B.D.	304	4.73	.51	13.	.000
	B.K.D.	211	4.81	.42	599	
37. Çocuklara pozitif enerji veren bir atmosfer yaratma	B.D.	313	4.62	.59	13.	.000
	B.K.D.	209	4.72	.49	814	
38. Etkinliklerin eğlendirici, ilgi çekici olmasına özen gösterme	B.D.	314	4.55	.62	58.	.000
	B.K.D.	212	4.78	.47	457	
39. Çocuğun o günkü sıkıntısını etkinlikler sırasında dikkate alma	B.D.	310	4.64	.59	.104	.747
	B.K.D.	212	4.63	.61		
40. Resim, eliş, kağıt işleri, boyama gibi sanat etkinliklerine yer verme	B.D.	311	4.43	.70	146. 286	.000
	B.K.D.	213	4.82	.42		
41. Şiir, bilmece, tekerleme gibi dil etkinliklerine yer verme	B.D.	312	4.43	.72	47. 819	.000
	B.K.D.	213	4.75	.53		
42. Hikaye anlatma, dinleme, insan, hayvan, bitki, eşya gibi çeşitli varlıkları, olayları hareketle-sözlerle canlandırma etkinliklerine yer verme	B.D.	299	4.36	.73	33. 079	.000
	B.K.D.	212	4.68	.55		
43. Müzik dinleme, şarkı söyleme, ritim tutma gibi müzik etkinliklerine yer verme	B.D.	297	4.08	.83	8.765	.003
	B.K.D.	211	4.59	.61		
44. Saki ve hareketli olacak şekilde çeşitli oyun etkinliklerine yer verme	B.D.	299	4.29	.72	28.	.000
	B.K.D.	213	4.68	.55	063	
45. Doğa ile ilgili etkinliklere uygulamalarında yer verme	B.D.	291	4.21	.81	.01	.751
	B.K.D.	205	4.45	.77		
46. Şekillerdeki noktalı yerlerin üzerinden geçme, eksik bırakılmış yerleri tamamlama, benzerlik ve farklılıkları bulma gibi okuma-yazmaya hazırlık alıştırmalarına yer verme	B.D.	299	4.59	.68	22.	.000
	B.K.D.	212	4.74	.51	221	

ÖĞRETMEN ÖZELLİKLERİ	uygu lama	n	$\bar{x}$	S	F	P
47. Tiyatro, sinema, müze srgi, müzik dinletisi vb. sosyal etkinliklere yer verme	B.D.	298	4.40	.71	14.	.000
	B.K.D.	209	4.28	.90	496	
48. Beden eğitimi ile ilgili etkinliklere yer verme	B.D.	290	4.28	.74	.458	.499
	B.K.D.	212	4.46	.79		
49. Etkinlikleri zenginleştirmek üzere bilgisayar kullanma	B.D.	294	4.24	.88	118.	.000
	B.K.D.	193	3.60	1.49	171	
50. Her eğitim faaliyetinde çocukların bütün gelişimlerini dengeli şekilde destekleme	B.D.	297	4.62	.59	1.419	.234
	B.K.D.	209	4.66	.58		
51. Her türlü araç-gereci, çevre ve okul olanaklarını, ortaya çıkan fırsatları çocuğun gelişimi için kullanma	B.D.	295	4.58	.58	7.464	.007
	B.K.D.	209	4.68	.54		
52. Çocukların geçmiş-bugünkü ve ev ile okul yaşantıları arasında bağlantı kurmalarına olanak tanıma	B.D.	291	4.41	.69	2.671	.103
	B.K.D.	208	4.58	.66		
53. Çocukların gerektiğinde liderlik ve lideri izleme davranışlarını geliştirmelerine katkı getirebilecek eğitim faaliyetleri hazırlama	B.D.	294	4.42	.82	20.	.000
	B.K.D.	208	4.63	.62	623	
54. Çocukların, kendi kendilerine sorun çözmeye becerilerini geliştirmeye olanak tanıyan etkinliklere yer verme	B.D.	295	4.71	.53	2.763	.097
	B.K.D.	210	4.67	.57		
55. Çeşitli etkinlikleri bireysel ve grup olarak yürütebilecek şekilde düzenleme	B.D.	295	4.47	.70	12.	.000
	B.K.D.	211	4.65	.60	308	
56. Eğitimin her aşamasını ailelerin katılımını sağlayacak şekilde planlama	B.D.	294	4.23	.88	11.	.001
	B.K.D.	210	4.55	.69	036	
57. Eğitimi ailelerin katılımı ile planlama	B.D.	289	4.16	.92	3.294	.070
	B.K.D.	208	4.46	.78		
58. Eğitim uygulamalarında aile katılımına yer verme	B.D.	291	4.20	.88	2.466	.117
	B.K.D.	207	4.47	.79		
59. Kendisini, eğitim planlarını, uygulamalarını ve çocukların gelişimi ile ilgili değerlendirmeleri ailelerle paylaşma	B.D.	297	4.61	.63	6.134	.014
	B.K.D.	211	4.70	.60		

Tablo 1 incelendiğinde, anne babaların okulöncesi eğitimi öğretmenlerinin özelliklerine ilişkin beklentilerine göre en yüksek ortalamanın, 4.88 ile ruhsal açıdan sağlıklı olma, 4.79 ile alanında yeterli bilgiye sahip olma, anlaşılır ve düzgün bir Türkçe ile konuşma, çocukları dinleme, 4.78 ile temiz ve düzenli olma, sabırlı ve anlayışlı olma, açık fikirli ve dürüst olma olduğu görülmektedir. En düşük ortalamanın ise 4.08 ile müzik dinleme, şarkı söyleme, ritim tutma gibi müzik etkinliklerine yer verme, 3.58 ile müzik etkinliklerinde gerektiğinde müzik aleti çalma, 3.88 ile fiziksel açıdan sağlıklı olma olduğu görülmektedir.

Tablo 1 incelendiğinde, anne babaların okulöncesi eğitimi öğretmenlerinin özelliklerine ilişkin beklentilerinin karşılanma düzeylerine göre en yüksek ortalamanın 4.89 ile anlaşılır ve düzgün bir Türkçe ile konuşma, 4.87 ile ruhsal açıdan sağlıklı olma, 4.86 ile temiz ve düzenli olma, açık fikirli ve dürüst olma, öğretmenlik mesleğini değerli görme, yapabileceklerinin en iyisini yapmaya istekli olma olduğu görülmektedir. En düşük ortalamanın 3.58 ile müzik etkinliklerinde gerektiğinde müzik aleti çalma, 3.60 ile etkinlikleri zenginleştirmek üzere bilgisayar kullanma, 4.28 ile tiyatro, sinema, müze, sergi, müzik dinletisi vb. sosyal etkinliklere yer verme olduğu görülmektedir.

Tablo 1 incelendiğinde ebeveynlerin, öğretmen özellikleri ile ilgili beklentilerinden; ruhsal açıdan sağlıklı olma, güler yüzlü, neşeli olma, alanında yeterli bilgiye sahip olma, çocuğu çocuk olarak kabul etme, çocuklarla yakın ve içten ilişkiler kurma, çocukları dinleme, çocukların soru sormalarını teşvik etme, çocuğun o günkü sıkıntısını etkinlikler sırasında dikkate alma, doğa ile ilgili etkinliklere uygulamalarında yer verme, beden eğitimi ile ilgili etkinliklere yer verme, her eğitim faaliyetinde çocukların bütün gelişimlerini dengeli şekilde destekleme, çocukların geçmiş-bugünkü ve ev ile okul yaşantıları arasında bağlantı kurmalarına olanak tanıma, çocukların kendi kendilerine sorun çözme becerilerini geliştirmeye olanak

tanıyan etkinliklere yer verme, eğitimi ailelerin katılımı ile planlama, eğitim uygulamalarında aile katılımına yer verme beklentileri karşılanmamıştır ($P > .05$).

Howes ve Qlenick'in (1986), yaptığı araştırmada anne ve babaların okulöncesi eğitim kurumunu, öğretmenin verdiği eğitimin devamlılığı gibi ölçütleri göz önünde bulundurarak yüksek ve düşük nitelikli olarak değerlendirdikleri saptanmıştır. Bir başka çalışmada Temel ve arkadaşları (1997), okulöncesi eğitimi öğretmenlerinin hizmet içi eğitim ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla yaptıkları araştırmada elde ettikleri bulgulara göre öğretmenlerin, oyun etkinliklerini, okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarını planlama ve uygulama, çocukla iletişim kurma, etkili grup yönetimi, çevre ile iletişim, öğretmen-yönetici ilişkileri konularında hizmet içi eğitime ihtiyaç duymadıklarını saptamışlardır. Bu araştırma sonucundaki bulgularda, okulöncesi eğitimi öğretmenlerinin belli yeterlilik düzeyinde olduklarını gösterdiğinden, anne babaların okulöncesi eğitimi öğretmenlerinin özellikleri ile ilgili beklentilerinin karşılandığını desteklemektedir.

Farguhar (1991), tarafından yapılan bir araştırmada anne ve babaların okul seçiminde temiz ve güvenilir alanların önemli bir etken olduğu saptanmıştır. Buradan da anne babaların okulöncesi eğitimi öğretmenlerinin temiz ve düzenli olmalarını bekledikleri söylenebilir. Tablo 1'deki veriler incelendiğinde, anne babaların okulöncesi eğitimi öğretmenlerinin 4.78 ile temiz ve düzenli olmalarını bekledikleri 4.86 ile öğretmenlerin temiz ve düzenli oldukları tespit edilmiştir. Okulöncesi eğitimi öğretmenlerinin anne babaların beklentilerini karşılama düzeyinin iyi olmasının nedenini ortaya koyuyor denebilir.

Belik'e (1989), göre özel eğitim kurumlarına ait yönergede yer alan standartlar, anaokulu binalarının istenilen şartlarda yapılabilmesini sağlamaktadır. Tablo 1'deki veriler incelendiğinde anne babaların beklentilerinin karşılanma düzeylerinde en düşük 3.60 ile öğretmenlerin etkinlikleri zenginleştirmek üzere

bilgisayar kullanmaları olduğu tespit edilmiştir. Bununda nedeni olarak okulöncesi eğitim kurumlarının bina ve araç-gereç yönünde yeterli donanımda olmadıkları söylenebilir.

Anne-babaların okulöncesi eğitim kurumuna devam eden çocuklarının gelişim özellikleri ile ilgili beklentilerine ve bu beklentilerin karşılanma düzeylerine ilişkin ortalama ve standart sapmalarının dağılımı tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Anne Babaların Okulöncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden Çocuklarının Gelişim Özellikleri İle İlgili Beklentileri ve Bu Beklentilerin Karşılanma Düzeylerine İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Tablo 2’de ebeveyn beklentileri “B.D.”, ebeveyn beklentilerinin karşılanma düzeyleri “B.K.D.” olarak gösterilmiştir.

ÇOCUKLARIN GELİŞİM ÖZELLİKLERİ	uygu lama	n	$\bar{x}$	S	F	P
1. Ellerini ve yüzünü yıkayıp kurulama	B.D.	310	4.77	.51	10.032	.002
	B.K.D.	211	4.68	.59		
2. Dişlerini yardımsız fırçalama	B.D.	309	4.66	.57	.044	.834
	B.K.D.	211	4.68	.61		
3. Tuvalet ihtiyacı ile ilgili işleri kendi başına yapma	B.D.	309	4.74	.49	35.821	.000
	B.K.D.	211	4.56	.66		
4. Yemek seçmeden her yemeği yeme	B.D.	309	4.61	.59	102,909	.000
	B.K.D.	211	3.76	1.14		
5. Yemek yerken kaşık, çatal kullanma	B.D.	305	4.67	.54	.591	.442
	B.K.D.	208	4.71	.61		

ÇOCUKLARIN GELİŞİM ÖZELLİKLERİ	uygu lama	n	$\bar{x}$	S	F	P
6. Bıçakla basit işler yapma (ekmeğe yağ, bal vb. sürme)	B.D.	306	4.13	.85	2.428	.120
	B.K.D.	210	4.25	.96		
7. Ev işlerine yardım etme (masaya çatal, bardak vb. şeyler getirme)	B.D.	306	4.07	.90	4.257	.040
	B.K.D.	210	4.15	1.00		
8. Giysilerindeki düğmeleri ilikleme ve çözme	B.D.	307	4.20	.83	3.681	.056
	B.K.D.	209	4.52	.75		
9. Hamur gibi yumuşak nesnelere şekil verme	B.D.	305	4.11	.83	11. 921	.000
	B.K.D.	210	4.64	.60		
10. Ucu küt makasla basit işleri yapma	B.D.	306	4.08	.88	2.801	.095
	B.K.D.	209	4.57	.73		
11. Tebeşir, boya gibi malzemelerle basit şekiller çizme (kare, daire, üçgen gibi)	B.D.	302	4.30	.78	4.043	.045
	B.K.D.	207	4.57	.71		
12. Ev, araba, ağaç, insan gibi resimleri bir olayı anlatacak şekilde çizme	B.D.	304	4.34	.80	1.523	.218
	B.K.D.	210	4.38	.87		
13. İsmi ve 1-5 rakamlarını bakarak yazma	B.D.	294	4.21	.91	12. 085	.001
	B.K.D.	208	4.65	.83		
14. Kaydırak, tırmanma merdiveni gibi oyuncaklarla amacına uygun olarak oynama	B.D.	303	4.13	.93	25. 506	.000
	B.K.D.	208	4.69	.65		
15. Kızgınlık, mutluluk, sevgi gibi duygularını uygun yollarla ifade etme	B.D.	307	4.71	.55	22. 743	.000
	B.K.D.	208	4.51	.69		
16. Bir işi başarabileceğini ifade etme	B.D.	309	4.75	.50	44. 035	.000
	B.K.D.	207	4.54	.73		
17. Başladığı bir işi başarmak için çaba sarf etme	B.D.	304	4.74	.53	61. 505	.000
	B.K.D.	207	4.38	.85		
18. Yeni ve alışık olmadığı durumlara kolay alışma	B.D.	307	4.44	.68	13. 427	.000
	B.K.D.	208	4.21	.92		

ÇOCUKLARIN GELİŞİM ÖZELLİKLERİ	uygu lama	n	$\bar{x}$	S	F	P
19. Oyunlarda kurallara uyma	B.D.	307	4.56	.64	8.882	.000
	B.K.D.	208	4.41	.79		
20. Kendi arkadaşlarını seçme	B.D.	309	4.59	.58	.183	.669
	B.K.D.	209	4.59	.60		
21. Arkadaşları ile işbirliği yapma	B.D.	307	4.73	.50	37. 735	.000
	B.K.D.	209	4.52	.62		
22. Ailesi ve arkadaşları ile iyi ilişkiler kurma	B.D.	306	4.76	.48	38. 896	.000
	B.K.D.	208	4.57	.73		
23. Duruma ve hava koşullarına göre giysilerini seçme	B.D.	305	4.43	.76	8.083	.005
	B.K.D.	208	4.33	.89		
24. Bir olayın neden ve sonuçlarını söyleme	B.D.	308	4.66	.59	28. 779	.000
	B.K.D.	209	4.42	.77		
25. Kendi başına çözebileceği sorunları yardım istemeden çözme	B.D.	308	4.68	.60	33. 038	.000
	B.K.D.	208	4.30	.84		
26. Sorulan sorulara kendi fikirlerini kullanarak cevap verme	B.D.	308	4.77	.47	68. 158	.000
	B.K.D.	204	4.49	.74		
27. Sorulduğunda adresini, telefon numarasını ve ailesi ile ilgili bilgileri söyleme (anne-baba adı gibi)	B.D.	306	4.79	.48	65. 674	.000
	B.K.D.	206	4.52	.76		
28. Akıcı ve anlaşılır şekilde konuşma	B.D.	309	4.78	.41	72. 207	.000
	B.K.D.	207	4.56	.64		
29. Bir olayı durumu anlaşılır şekilde açıklama	B.D.	308	4.76	.47	62. 737	.000
	B.K.D.	208	4.50	.72		
30. Günlük hayatını ve yaptıklarını paylaşmak üzere anlatma	B.D.	307	4.58	.59	17. 709	.000
	B.K.D.	209	4.44	.81		

Tablo 2 incelendiğinde, anne babaların okulöncesi eğitim kurumuna devam eden çocuklarının gelişim özellikleri ile ilgili beklentilerine ilişkin en yüksek ortalamanın, 4.79 ile sorulduğunda adresini, telefon numarasını ve ailesi ile ilgili bilgileri söyleme, 4.78 ile akıcı ve anlaşılır şekilde konuşma, 4.77 ile ellerini ve yüzünü yıkayıp kurulama, sorulan sorulara kendi fikirlerini kullanarak cevap verme olduğu görülmektedir. En düşük ortalamanın 4.07 ile ev işlerine yardım etme, 4.08 ile ucu küt makasla basit işleri yapma, 4.11 ile hamur gibi yumuşak nesnelere şekil verme olduğu görülmektedir.

Tablo 2 incelendiğinde, anne babaların okulöncesi eğitim kurumuna devam eden çocuklarının gelişim özellikleri ile ilgili beklentilerinin karşılanma düzeylerine göre en yüksek ortalamanın, 4.71 ile yemek yerken çatal, kaşık kullanma, 4.69 ile kaydırak, tırmanma merdiveni gibi oyuncaklarla amacına uygun oynama, 4.68 ile ellerini ve yüzünü yıkayıp kurulama, dişlerini yardımsız fırçalama olduğu görülmektedir. En düşük ortalamanın ise 3.76 ile yemek seçmeden her yemeği yeme, 4.15 ile ev işlerine yardım etme, 4.21 ile yeni ve alışık olmadığı durumlara kolay alışma olduğu görülmektedir.

Tablo 2'deki veriler incelendiğinde, anne babaların çocuklarının gelişim özellikleri ile ilgili beklentilerinin daha yüksek bir oranda bilişsel, dil ve sosyal gelişimlerine yönelik olduğu, beklentilerinin karşılanma düzeylerinin de yüksek bir oranda psiko-motor, öz bakım bilişsel gelişimlerine yönelik beklentilerinin karşılandığı tespit edilmiştir.

Tablo 2 incelendiğinde ebeveynlerin, çocuklarının gelişim özellikleri ile ilgili beklentilerinden; dişlerini yardımsız fırçalama, yemek yerken çatal, kaşık kullanma, bıçakla basit işler yapma, giysilerindeki düğmeleri ilikleme ve çözme, ucu küt makasla basit işleri yapma, ev, araba, ağaç, insan gibi resimleri bir olayı anlatacak şekilde çizme, kendi arkadaşlarını seçme beklentileri karşılanmamıştır ($P>.05$).

Tablo 2'deki bulgular, anne-babaların çocuklarının öz bakım becerilerinin gelişmesine önem verdiğini ortaya koymaktadır. Anne-babaların çocuklarının öz bakım becerileri ile ilgili beklentilerinin karşılanmamasının; okulöncesi eğitimi öğretmenlerinin çocukların bilişsel-dil, sosyal-duygusal ve psiko-motor becerilerinin gelişmesine önem vermelerinden kaynaklandığı düşünülmüştür.

Çubukcu (1991), okulöncesi eğitimde öğretmen davranışlarının çocuğun zihin ve dil gelişimine etkisini sistematik gözlem yolu ile araştırmıştır. Araştırmanın sonucunda, çocuğun zihin ve dil gelişimine uygun davranışlar gösteren öğretmenlerin sınıflarındaki çocukların bu yönden gelişimlerinin daha yüksek düzeyde olduğu saptanmıştır. Bir başka araştırmada Çalışandemir (2002), öğretmenlerin günlük planları uygulama yeterlilik düzeylerinin iyi olduğunu saptamıştır.

Buna göre okulöncesi eğitimi öğretmenlerinin, çocukların gelişimine yönelik uygun planlama, uygulama ve değerlendirme yaparak çocukların gelişimlerini yeterli düzeyde destekledikleri söylenebilir.

Ebeveynlerin okulöncesi eğitimi öğretmenlerinin özellikleri ile ilgili beklentilerinin ve bu beklentilerin karşılanma düzeylerinin anne ya da baba oluşlarına göre ortalama, standart sapma ve t testi sonuçları tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Ebeveynlerin Okulöncesi Eğitimi Öğretmenlerinin Özellikleri İle İlgili Beklentileri ve Bu Beklentilerin Karşılanma Düzeylerinin Anne ya da Baba Oluşlarına Göre t Testi Sonuçları.

Anketi Dolduran Kişi	Ebeveyn Beklentileri					Beklentilerin Karşılanma Düzeyleri				
	n	$\bar{x}$	S	t	P	n	$\bar{x}$	S	t	P
Anne	195	258.49	29.88	.186	.853	124	268.59	28.73	1.27	.205
Baba	118	257.86	28.37			91	272.96	18.36		

Tablo 3 incelendiğinde, anne babaların okulöncesi eğitimi öğretmenlerinin özelliklerine ilişkin beklentilerine göre en yüksek ortalamanın 258.49 ile annelerin, 257.86 ile babaların olduğu görülmektedir. Buna göre anne babaların okulöncesi

eğitimi 6đretmenlerinin 6zellikleri ile ilgili beklentilerine ilişkin g6r6şlerinin anne veya baba olmaya g6re anlamlı farklılık g6stermediği g6r6lmektedir ($P>.05$).

Tablo 3 incelendiğinde, anne babaların okul6ncesi eğitimi 6đretmenlerinin 6zelliklerine ilişkin beklentilerinin karşılanma d6zeylerine g6re en y6ksek ortalamanın 272.96 ile babaların, 268.59 ile annelerin olduğu g6r6lmektedir. Buna g6re anne babaların okul6ncesi eğitimi 6đretmenlerinin 6zellikleri ile ilgili beklentilerinin karşılanma d6zeyleri anne veya baba olmaya g6re anlamlı farklılık g6stermediği g6r6lmektedir ($P>.05$).

Metin ve arkadaşları (1993), yaptıkları araştırmada anne babaların okul6ncesi eğitimden beklentilerini tespit etmeye 6alışmışlardır. Araştırma i6in 1990 yılında Hacettepe 6niversitesi uygulama anaokuluna devam eden 3-6 yaş grubundaki 90 6ocuğun anne babalarına anket uygulamışlardır. Araştırmada uygulanan anket sonucunda anne babaların okul6ncesi eğitim kurumundan en 6nemli beklentilerinin 6đretmenlerin 6zellikleri olduğu ve bu konuda g6r6şlerinin aynı doğrultuda olduğu saptanmıştır.

Ebeveynlerin okul6ncesi eğitim kurumuna devam eden 6ocuklarının gelişim 6zellikleri ile ilgili beklentilerinin ve bu beklentilerin karşılanma d6zeylerinin anne ya da baba oluşlarına g6re ortalama ve standart sapma ve t testi sonu6ları tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4. Ebeveynlerin Okulöncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden Çocuklarının Gelişim Özellikleri İle İlgili Beklentileri ve Bu Beklentilerin Karşılama Düzeylerinin Anne ya da Baba Oluşlarına Göre t Testi Sonuçları.

Anketi Dolduran Kişi	Ebeveyn Beklentileri					Beklentilerin Karşılama Düzeyleri				
	n	$\bar{x}$	S	t	P	n	$\bar{x}$	S	t	P
Anne	192	136.00	10.86	2.95	.003	121	132.64	14.62	.154	.878
Baba	116	131.20	16.99			90	132.33	14.42		

Tablo 4 incelendiğinde, anne babaların okulöncesi eğitim kurumuna devam eden çocuklarının gelişim özellikleri ile ilgili beklentilerine göre en yüksek ortalamanın 136.00 ile annelerin, 131.20 ile babaların olduğu görülmektedir. Buna göre, anne babaların okulöncesi eğitim kurumuna devam eden çocuklarının gelişim özellikleri ile ilgili beklentilerine ilişkin görüşlerinin anne veya baba olmaya göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir ($P<.05$).

Metin ve arkadaşları (1992), yaptıkları araştırmada uygulanan anket sonucunda annelerin babalara oranla çocuklarının gelişim özellikleri ile ilgili beklentilerinin daha yüksek oranda olduğu saptanmıştır. Bunun nedeni olarak da,

ülkemizde annelerin babalara göre çocuklarının bakımı ve eğitiminde daha çok rol oynamalarının ve sorumluluk almalarının, babaların ise evin geçimini sağlamada daha aktif olmalarının etken olduğu düşünülmüştür.

Tablo 4 incelendiğinde, anne babaların okulöncesi eğitim kurumuna devam eden çocuklarının gelişim özellikleri ile ilgili beklentilerinin karşılanma düzeylerine göre en yüksek ortalamanın 132.64 ile annelerin, 132.33 ile babaların olduğu görülmektedir. Buna göre, anne babaların okulöncesi eğitim kurumuna devam eden çocuklarının gelişim özellikleri ile ilgili beklentilerinin karşılanma düzeyleri anne veya baba olmaya göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir ($P>.05$).

Tablo 4'te de vurgulandığı üzere okulöncesi eğitimi öğretmenleri belli bir yeterlilik düzeyinde olduğundan çocukların gelişim özelliklerini destekleyici ve geliştirici uygun program ve eğitim durumu sundukları ve bu sebeple anne babaların çocuklarının gelişim özellikleri ile ilgili beklentilerinin karşılandığı düşünülmüştür.

İllere göre anne babaların okulöncesi eğitimi öğretmenlerinin özellikleri ile ilgili beklentilerine ve bu beklentilerin karşılanma düzeylerine ilişkin ortalama ve standart sapmalarının dağılımı tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5. İllere Göre Anne Babaların Okulöncesi Eğitimi Öğretmenlerinin Özellikleri İle İlgili Beklentileri ve Bu Beklentilerin Karşılanma Düzeyleri.

İli	Ebeveyn Beklentileri					Beklentilerin Karşılanma Düzeyleri				
	n	$\bar{x}$	S	t	P	n	$\bar{x}$	S	t	P
Ankara	167	259.28	31.33	.661	.509	99	274.28	17.43	2.107	.036
Kırşehir	146	257.08	26.80			116	267.16	29.54		

Tablo 5 incelendiğinde, illere göre anne babaların okulöncesi eğitimi öğretmenlerinin özelliklerine ilişkin beklentilerine göre en yüksek ortalamanın 259.28 ile Ankara ilinin, 257.08 ile Kırşehir ilinin olduğu görülmektedir. Buna göre anne babaların okulöncesi eğitimi öğretmenlerinin özellikleri ile ilgili beklentilerine ilişkin görüşlerinin illere göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir ($P>.05$).

Tablo 5 incelendiğinde, illere göre anne babaların okulöncesi eğitimi öğretmenlerinin özelliklerine ilişkin beklentilerinin karşılanma düzeylerine göre en yüksek ortalamanın 274.28 ile Ankara ilinin, 264.16 ile Kırşehir ilinin olduğu görülmektedir. Buna göre, anne babaların okulöncesi eğitimi öğretmenlerinin özellikleri ile ilgili beklentilerinin karşılanma düzeylerinin illere göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir ($P<.05$).

Tablo 5'te de vurgulandığı üzere Ankara ilindeki anne-babaların çocuklarının gelişiminde Kırşehir'deki anne-babalara göre daha bilinçli olması, okulöncesi eğitim kurumlarındaki fiziksel şartların Ankara'da daha elverişli olması, Ankara'daki anne-babaların eğitim durumlarının Kırşehir'e oranla daha yüksek olmasından dolayı Ankara ve Kırşehir illerindeki anne-babaların okulöncesi eğitimi öğretmenlerinin özelliklerine ilişkin beklentilerinin karşılanma düzeyleri arasında farklılık olduğu düşünülmüştür.

İllere göre anne babaların okulöncesi eğitim kurumuna devam eden çocuklarının gelişim özellikleri ile ilgili beklentilerine ve bu beklentilerin karşılanma düzeylerine ilişkin ortalama ve standart sapmalarının dağılımı tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. İllere Göre Anne Babaların Okulöncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden Çocuklarının Gelişim Özellikleri İle İlgili Beklentileri Ve Bu Beklentilerin Karşılanma Düzeyleri.

İli	Ebeveyn Beklentileri					Beklentilerin Karşılanma Düzeyleri				
	n	$\bar{x}$	S	t	P	n	$\bar{x}$	S	t	P
Ankara	165	134.67	11.99			97	133.66	14.83		
Kırşehir	143	133.73	15.41	.60	.549	114	131.54	14.21	1.061	.290

Tablo 6 incelendiğinde, illere göre anne babaların okulöncesi eğitim kurumuna devam eden çocuklarının gelişim özelliklerine ilişkin beklentilerine göre en yüksek ortalamanın 134.67 ile Ankara ilinin, 133.73 ile Kırşehir ilinin olduğu görülmektedir. Buna göre anne babaların okulöncesi eğitim kurumuna devam eden çocuklarının gelişim özellikleri ile ilgili beklentilerine ilişkin görüşlerinin illere göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir ($P>.05$).

Tablo 6 incelendiğinde, illere göre anne babaların okulöncesi eğitim kurumuna devam eden çocuklarının gelişim özelliklerine ilişkin beklentilerinin karşılanma düzeylerine göre en yüksek ortalamanın 133.66 ile Ankara ilinin, 131.54 ile Kırşehir ilinin olduğu görülmektedir. Buna göre, anne babaların okulöncesi eğitim kurumuna devam eden çocuklarının gelişim özelliklerine ilişkin beklentilerinin karşılanma düzeylerinin illere göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir ($P>.05$).

Oktay (1999), hemen her toplumda anne baba ve eğitimcilerin çocuk için istediklerinin onun bedensel, duygusal ve zihinsel yönden sağlıklı bir biçimde büyümesi, topluma yararlı, bağımsız bir yetişkin olması olduğunu belirtmiştir.

Anne-baba ve eğitimcilerin çocuğun bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor becerilerine önem verışı onların okulöncesi eğitim kurumlarından ve öğretmenlerden beklentilerinin artmasını sağlamıştır. Günümüzde okulöncesi eğitimin yaygınlaşması ve öneminin artması sayesinde anne babalar çocuklarının gelişim özellikleri hakkında daha fazla bilgi sahibi olmuşlardır. Bunun sonucu olarak Ankara ve Kırşehir illerinde yapılan araştırmalar doğrultusunda anne babaların okulöncesi eğitim kurumuna devam eden çocuklarının gelişim özellikleri ile ilgili beklentilerinin ve bu özelliklerin gelişmesinde etkili olan öğretmenlerle ilgili beklentilerinin illere göre değişmediği düşünülmektedir.

Anne babaların çocuklarının devam ettiği okul türlerine göre öğretmenlerin özellikleri ile ilgili beklentilerine ve bu beklentilerin karşılanma düzeylerine ilişkin ortalama ve standart sapmalarının dağılımı tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Anne Babaların Çocuklarının Devam Ettiği Okul Türlerine Göre Öğretmenlerin Özellikleri İle İlgili Beklentileri ve Bu Beklentilerin Karşılanma Düzeyleri.

Okul türleri	Ebeveyn Beklentileri					Beklentilerin karşılanma Düzeyleri				
	n	$\bar{x}$	S	t	P	n	$\bar{x}$	S	t	P
R.İ.Ö.B. Anasınıfları	227	257.90	29.87			110	269.60	28.60		
Ö.İ.Ö.B. Anasınıfları	57	258.26	27.88	.010	.990	56	271.45	23.16	.128	.880
K.M.L.B. Anasınıfları	27	258.67	27.67			49	271.16	17.10		

Tablo 7 incelendiğinde, okul türlerine göre anne babaların okulöncesi eğitimi öğretmenlerinin özelliklerine ilişkin beklentilerine göre en yüksek ortalamanın 258.67 ile Kız Meslek Lisesi bünyesindeki anasınıfı velilerinin, 258.26 ile Özel

İlköğretim Okulu bünyesindeki anasınıfı velilerinin, 257.90 ile Resmî İlköğretim bünyesindeki anasınıfı velilerinin olduğu görülmektedir. Buna göre anne babaların okulöncesi eğitimi öğretmenlerinin özellikleri ile ilgili beklentilerine ilişkin görüşlerinin çocuklarının devam ettiği okul türlerine göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir ($P>.05$).

Tablo 7 incelendiğinde, okul türlerine göre anne babaların okulöncesi eğitimi öğretmenlerinin özelliklerine ilişkin beklentilerinin karşılanma düzeylerine göre en yüksek ortalamanın 271.45 ile Özel İlköğretim bünyesindeki anasınıfı velilerinin, 271.16 ile Kız Meslek Lisesi bünyesindeki anasınıfı velilerinin, 269.90 ile Resmî İlköğretim bünyesindeki anasınıfı velilerinin olduğu görülmektedir. Buna göre, anne babaların okulöncesi eğitimi öğretmenlerinin özellikleri ile ilgili beklentilerinin karşılanma düzeylerinin çocuklarının devam ettiği okul türlerine göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir ($P>.05$).

Anne babaların çocuklarının devam ettiği okul türlerine göre çocuklarının gelişim özellikleri ile ilgili beklentilerine ve bu beklentilerin karşılanma düzeylerine ilişkin ortalama ve standart sapmalarının dağılımı tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Anne Babaların Çocuklarının Devam Ettiği Okul Türlerine Göre Çocuklarının Gelişim Özellikleri İle İlgili Beklentileri ve Bu Beklentilerin Karşılanma Düzeyleri.

Okul türleri	Ebeveyn Beklentileri					Beklentilerin Karşılanma Düzeyleri				
	n	$\bar{x}$	S	t	P	n	$\bar{x}$	S	t	P
R.İ.Ö.B. Anasınıfları	226	133.91	14.71			109	132.23	14.86		
Ö.İ.Ö.B. Anasınıfları	54	136.02	12.09	.668	.514	54	130.11	15.52	2.056	.131
K.M.L.B. Anasınıfları	26	132.77	12.73			48	135.85	11.93		

Tablo 8 incelendiğinde, okul türlerine göre anne babaların okulöncesi eğitim kurumuna devam eden çocuklarının gelişim özelliklerine ilişkin beklentilerine göre en yüksek ortalamanın 136.02 ile Özel İlköğretim Okulu bünyesindeki anasınıfı velilerinin, 133.91 ile Resmî İlköğretim Okulu bünyesindeki anasınıfı velilerinin 132.77 ile Kız Meslek Lisesi bünyesindeki anasınıfı velilerinin olduğu görülmektedir. Buna göre, anne babaların okulöncesi eğitim kurumuna devam eden çocuklarının gelişim özellikleri ile ilgili beklentilerine ilişkin görüşlerinin çocuklarının devam ettiği okul türlerine göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir ($P>.05$).

Tablo 8 incelendiğinde, okul türlerine göre anne babaların okulöncesi eğitim kurumuna devam eden çocuklarının gelişim özelliklerine ilişkin beklentilerinin karşılanma düzeylerine göre en yüksek ortalamanın 135.85 ile Kız Meslek Lisesi bünyesindeki anasınıfı velilerinin, 132.23 ile Resmî İlköğretim Okulu bünyesindeki anasınıfı velilerinin, 130.11 ile Özel İlköğretim Okulu bünyesindeki anasınıfı velilerinin olduğu görülmektedir. Buna göre, anne babaların okulöncesi eğitim kurumuna devam eden çocuklarının gelişim özellikleri ile ilgili beklentilerinin karşılanma düzeylerinin çocuklarının devam ettiği okul türlerine göre anlamlı farklılık göstermediği saptanmıştır ($P>.05$).

Oktay (1999), ülkemizde okulöncesi eğitim hizmeti veren kurumların hem yönetim, hem de kurulma amaçları, programları ve mekan donanımları yönünden farklılıkların bulunduğunu belirtmiştir. Tablo 8'deki veriler incelendiğinde de kız meslek lisesi, özel ve resmî ilköğretim okulları bünyesindeki anasınıfı velileri okulöncesi eğitimi öğretmeninden de, çocuklarının gelişim özellikleri ile ilgili beklentilerinin de aynı olduğu tespit edilmiştir. Buna karşın, anne babaların çocuklarının gelişim özellikleri ile ilgili beklentilerinin karşılanma düzeyleri farklılık göstermektedir. Bununca nedeni olarak Özel İlköğretim okulları bünyesindeki anasınıflarının fiziksel donanım, araç-gereç ve malzeme yönünden daha zengin oldukları böylece çocuklara daha zengin uyarıcı çevre sunabildikleri düşünülmüştür.

Baykan ve arkadaşları (1986), Ankara'daki okulöncesi eğitim kurumları üzerine yapılan araştırmada 122 kurumda verilen hizmet, yönetici ve öğretmenin durumları, kurumun fiziksel özellikleri, kuruma devam eden çocukların durumları üzerinde bilgi toplamışlardır. Araştırma sonucuna göre; kurumlardaki yönetici ve eğitimcilerin yeteri derecede istihdam edilmesi gerektiği, hizmet içi eğitime katılımın az olduğu, bina, oyun bahçesi ve araç-gereçler bakımından yetersizlikler bulunduğu saptanmıştır. Bu araştırmada ortaya çıkan, anne babaların beklentilerinin karşılanma düzeylerinin farklı olduğu sonucunu bu araştırma da desteklemektedir.

BÖLÜM IV

1. SONUÇ VE ÖNERİLER

1.1. SONUÇLAR

Anne-babaların okulöncesi eğitimden beklentilerinin gerçekleşme düzeylerinin belirlenmeye çalışıldığı bu araştırmada varılan sonuçlar aşağıda verilmiştir:

1. Anne-babaların okulöncesi eğitimi öğretmenlerinin özelliklerine ilişkin beklentileri yüksek oranda karşılanmaktadır.
2. Anne-babaların okulöncesi eğitim kurumuna devam eden çocuklarının gelişim özelliklerine ilişkin beklentilerinin yüksek bir oranda bilişsel, dil ve sosyal gelişimlerine yönelik olduğu saptanmıştır.
3. Anne-babaların okulöncesi eğitim kurumuna devam eden çocuklarının gelişim özelliklerine ilişkin beklentilerinin yüksek oranda karşılandığı belirlenmiştir.
4. Anne-babaların okulöncesi eğitimi öğretmenlerinin özelliklerine ilişkin beklentilerinde ve beklentilerinin karşılanma düzeylerinde farklılık olmadığı saptanmıştır ($P>.05$).
5. Anne-babaların okulöncesi eğitim kurumuna devam eden çocuklarının gelişim özelliklerine ilişkin beklentilerinde farklılık olduğu ($P<.05$), bu beklentilerin karşılanma düzeyleri arasında farklılık olmadığı ($P>.05$) saptanmıştır.
6. Anne-babaların Ankara ve Kırşehir illerine göre okulöncesi eğitimi öğretmenlerinin özelliklerine ilişkin beklentilerinde farklılık olmadığı ($P>.05$), bu beklentilerin karşılanma düzeyleri arasında farklılık olduğu ($P<.05$) saptanmıştır.

7. Anne-babaların Ankara ve Kırşehir illerine göre okulöncesi eğitim kurumuna devam eden çocuklarının gelişim özelliklerine ilişkin beklentilerinde ve bu beklentilerin karşılanma düzeylerinde farklılık olmadığı saptanmıştır ($P>.05$).
8. Anne-babaların çocuklarının devam ettiği okul türlerine göre okulöncesi eğitim öğretmenlerinin özelliklerine ilişkin beklentilerinde ve bu beklentilerin karşılanma düzeyleri arasında farklılık olmadığı saptanmıştır ($P>.05$).
9. Anne-babaların çocuklarının devam ettiği okul türlerine göre okulöncesi eğitim kurumuna devam eden çocuklarının gelişim özelliklerine ilişkin beklentilerinde ve bu beklentilerin karşılanma düzeyleri arasında farklılık olmadığı saptanmıştır ($P>.05$).

1.2.ÖNERİLER

Bu araştırmadan elde edilen bulgulara dayalı olarak anne babaların okulöncesi eğitimden beklentilerinin gerçekleşme düzeylerini araştırmaya yönelik öneriler üç ana başlık altında aşağıda verilmiştir:

A-Yapılacak Uygulamalara Dönük Öneriler

1. Okulöncesi eğitimi öğretmenleri, çocuğun gelişim alanlarını bir bütün olarak düşünerek öz bakım becerilerinin gelişimini de desteklemelidir.
2. Okulöncesi eğitimi öğretmenlerinin müzik etkinlikleri ile ilgili olarak bilgilendirilmeleri gerekmektedir.
3. Okulöncesi eğitimi öğretmenlerine etkinlikleri zenginleştirmek üzere bilgisayar kullanmaları konusunda hizmet içi eğitim verilmelidir.
4. Okulöncesi eğitimi öğretmenlerinin, eğitimi ailelerin katılımı ile planlama konusunda bilgilendirilmeleri gerekmektedir.

B-Yapılacak Araştırmalara Dönük Öneriler

1. Okulöncesi eğitimi öğretmenlerinin müzik etkinliklerini yeterli düzeyde uygulayamamalarının nedenlerinin neler olduğu araştırılabilir.
2. Okulöncesi eğitimi öğretmenlerinin bilgisayar kullanma düzeylerinin artırılabilmesi için neler yapılabileceği araştırılabilir.
3. Okulöncesi eğitimi öğretmenlerinin, eğitime ailelerin katılımını sağlamada yeterlilik düzeylerinin artırılabilmesi için neler yapılabileceği araştırılabilir.

C- Anne-Babalara Dönük Öneriler

1. Anne-babalar, okulöncesi eğitim kurumunu seçerken; kurumda görev yapan öğretmenlerin alanında bilgi sahibi olmasına dikkat edebilirler.
2. Anne ve babalar, öğretmenlerin çocuklara karşı hoşgörülü, anlayışlı, sevecen, sabırlı vb. olumlu yaklaşımlarda bulunmalarını göz önünde bulundurabilirler.
3. Anne ve babalar okulöncesi eğitim kurumlarını seçerken eğitim programlarının ailelere ve çocuklara dönük olmasına dikkat edebilirler.

KAYNAKÇA

..... CAP 3, (1983). *Three Components Of High-Quality Early Childhood Programs: Administration, Staff Qualifications And Development And Staff-Parent Interaction. Young Children.* July. 53-58.

..... CAP 4, (1983). *For Components Of High-Quality Early Childhood Programs: Staff-Child Interaction. Child İnteraction, Curciculum And Evalvation. Young Children.* Sept.. 46-52.

..... KOMİSYON. (1993). **14. Milli Eğitim Şurası Okulöncesi Eğitim Komisyon Raporu.** İstanbul: Ya-Pa Yayınevi. 2-16.

..... M.E.B. (1973). 1739 Sayılı Temel Eğitim Kanunu. **Resmî Gazete.** 14574 Sayılı, 24.06.1973 Tarihli.

..... M.E.B. (1993). Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Sekreterliği. **Okulöncesi Eğitimi Komisyon Raporu.** 14. Milli Eğitim Şurası, Nisan, Ankara. 73-75.

..... M.E.B. (1997). **Anaokulu Programı.** T.C.M.E.B. Okulöncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi. 17-21.

..... M.E.B. (2000). **2001 Yılı Başında Milli Eğitim**. Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı. Ankara: Milli Eğitim Basımevi. 34-37.

..... M.E.B. (2002). **36-72 Aylık Çocuklar İçin Okulöncesi Eğitim Programı**. Ankara: Milli Eğitim Basımevi. 11.

..... Tennessee State Board Education. (1991). *Policy For Early Childhood Education And Parent Involvement In Tennessee*. E.D. 343660. 33.

AKKÖK, F. (1998). *Parental Involvement in the Educational System: To Empower Parents to Become More Knowledgeable and Effective*. **Middle East Technical University**. 1-4.

ATAÜNAL, A. (2003). **Niçin ve Nasıl Bir Öğretmen?**. Ankara: Millî Eğitim Vakfı Yayınları. 38.

BAL, S. (1993). *Anaokullarında Fen Çalışmaları*. **9. Ya-Pa Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri**. Ankara. 146.

BAYKAN, S. (1986). *Ankara'daki Okulöncesi Eğitim Kurumları Üzerinde Bir Araştırma*. **4. Ya-Pa Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri**. İstanbul. 199-205.

BEKMAN, S. (1990). *Okulöncesi Eğitimi. Yaşadıkça Eğitim.* (10), İstanbul: Ya-Pa Yayınları. 34-40.

BELİK, Ş. (1989). *Özel Anaokullarının Toplumumuzdaki Yeri. 6. Ya-Pa Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri.* İstanbul. 91-96.

BROMAN, B. L. (1978). *The Early Years In Childhood Education. USA: Rand McNally College Publishing Company.* 23.

BÜYÜKKARAGÖZ, S., M. C. MUŞTA, H. YILMAZ, Ö. PİLTEN. (1998). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş.* Konya: Mikro Yayınları.16-22.

CARLSON, L.H. (1998). *Professional And Parent Views Of Early Cildhood Programs: A Cross-Cultural Study. Early Childhood Development And Care.* 51-64.

CLEAVE, S. ve BROWN, S. (1992). *Early To School.NFER. Routledge.* 120-194

COHEN, D.H. (1988). *The Learning Child.* New York: Schocken Books. 50-60.

ÇALIŞANDEMİR, F. (2002). *Burdur İli Okulöncesi Eğitimi Öğretmenlerinin Uygulama Yeterlilik Düzeyleri.* Yüksek Lisans Tezi. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ÇUBUKÇU, Z. (1991). **Okulöncesi Eğitimde Öğretmen Davranışlarının Çocuk Gelişimine Etkisi**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

DOCKING, J. (1990). **Primary Schools and Parents**. London: Hodder and Stoughton Ltd. 6-8.

ERDEN, M. (1998). **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**. Ankara: Alkım Yayınları. 38-47.

ERGUN, M., B. ERGEZER, İ. ÇEVİK, A. ÖZDAŞ. (1999). **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**. Ankara: Ocak Yayınları. 77-99.

ERTÜRK, S. (1998). **Eğitimde Program Geliştirme**. Ankara: Meteksan Yayınları. 12.

FARQUHAR, Sarah Eve. (1991). *Parents as Discerning Consumers At Three Types Of Early Childhood Centers*. NZARE National Conference. ED: 341503.

GAVRİELİ, Y. (1997). *The Parent as Partner and Clinet*. **Hed Hagan**, 4 (61),1-3.

GENÇ, Ş. (1987). *Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Eğitim Programları*. **5. Ya-Pa Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri**. Antalya. 13-28.

GENÇ, Ş. (1997). **Anasınıfı Öğretmenlerinin Eğitim Programından Yararlanma Derecesi ve Nedenlerinin Araştırılması**. Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

GÜLER, D. S. (2001). **4-5 ve 6 Yaş Okulöncesi Eğitim Programlarının Değerlendirilmesi**. Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

GÜRKAN, T. (1983). *Okulöncesi Bakım ve Eğitim Personelinin Yetiştirilmesi*. **Okulöncesi Eğitim ve Sorunları**. TED Yayınları. 215-237.

HAWK, P.P. (1993). *Some of My Child's Teachers Were Certified to Teach Through an Alternative Certification Program*. **Teacher Education**, R1890120, 1-10.

HENDRICK, J. (1991). *Total Learning. Developmental Curriculum For The Young Child*. New York: Macmillan Publishing Company. 6-14.

HILDEBRAND, V. (1981). *Introduction To Early Childhood Education*. **Macmillan Publishing**. 62.

HOLLOWAY, S.D. (2000). **Contested Childhood**. New York: Routledge. 4-5.

HOOVER, R. ve NAREMORE, R. C. (1978). **Children's Speech (A Practical Introction To Commnication Development)**. New York: Harper & Row Publishers. 10-19.

HOWES, C. ve QLENICK, M. (1986). *Family And Child Care Influences On Todlers Compliance*. **Child Development**. Vol: 57. 202-216.

HYNDMAN, A.G.,D.CASHA, R.K. BUTCHER, M.F. BARTLETT. (2004). *Preschool Teacher & Learning Expectations: Standards of Quality*. **New Jersey State Department of Education, 1503 (18)**, 1-70.

JAMES, C. (1984). *Why Nursery Education*. **Early Child Development And Care**. Vol: 17. 319-336.

JENETT, J. (1992). *Aggression And Cooperation: Helping Young Children Develop Cunstructive Stratepies*. **ERIC Clearinghouse On Elementary And Early Childhood**. 1-3.

JERSILD, A. (1974). **Çocuk Psikolojisi**. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları. 298.

KAĞITÇIBAŞI, Ç. ve ÖZGEDİZ, S. (1993). **Çocuk Gelişimi**. İstanbul: Milli Eğitim Yayınları. 86-100.

KATZ, L.G. (1992). *Early Childhood Programs: Multiple Perspectives On Quality. Childhood Education.* 66-71.

KAYO, F. (2001). *Kyoto Professor Taps into the Essence of Play. Association of Nippon Doro-dango Science,* 5, 1-2.

KOÇ, G. (1996). **Anne Babaların Okulöncesi Eğitim Kurumu Seçimini Etkileyen Etmenler.** Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

KOÇAK, N. (2001). *Erken Çocukluk Döneminde Eğitim ve Türkiye'de Erken Çocukluk Eğitiminin Durumu. Milli Eğitim Dergisi.* 151, 1-6.

KÖKSAL, İ. (2002). **Anaokulu ve Anasınıfına Devam Eden 3-6 Yaş Çocuklarının Anne-Babalarının Okulöncesi Eğitim Kurumu Seçimlerini Etkileyen Etmenler.** Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

MARZOLLA, J. (1987). **The New Kindergarden.** Harper And Row Publishers. New York: 55-62.

METİN, N. (2001). *Okulöncesi Dönemde Matematiksel Kavramların Gelişimi. Çocuk Gelişimi ve Eğitim Dergisi.* 1, (4-5), 22.

METİN, N.,M. ARI, S. GÜNEYSU, B. DİKMEN, B. ATİK, Ç. AYDIN, E. ÜSTÜN, N. UYSAL. (1993). *Ana-Babaların Anaokulundan Beklentileri. 9. Ya-Pa Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri*. Ankara. 96.

MORGAN, C. (1991). *Psikolojiye Giriş*. (Çev. Hüsnü ARICI), Ankara: Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü Yayınları. 61.

MYERS, R. (1990). *Different Models In Early Childhood Development. Proceeding Of The Seminar-Unicef*. İstanbul: Unicef Yayınları. 23.

NOROD AHL, K. Ve S. JONSDOTTİRE. (2004).*Information and Communication Technology in Six Preschools in Iceland. Iceland University of Education*. 1-9.

OĞUZKAN, Ş. ve G. ORAL. (1983). *Okulöncesi Eğitim*. İstanbul: Milli Eğitim Yayınları. 2-112.

OĞUZKAN, Ş. ve G. ORAL. (1992). *Okulöncesi Eğitim*. İstanbul: Oğul Matbaacılık. 69-78.

OKTAY, A. (1999). *Yaşamın Sihirli Yılları*. Ankara: Epsilon Yayınları. 111-123.

ÖMEROĞLU, E. ve TURLA, A. (2001). *Okulöncesi Dönemde Yaratıcılık Eğitim Ve Desteklenmesi. Milli Eğitim Dergisi*. 151,1-6.

ÖNGAY, E. A. (1998). **Anaokuluna Giden ve Gitmeyen İlkokul Öğrencilerinin Benlik Tasarımlarının Karşılaştırılması**. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

PARLAKYILDIZ, B. (1998). **Okulöncesi Eğitim Öğretmenlerinin Anasınıfı Programını Uygulamadaki Yerlik Dereceleri**. Bolu: İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

ROSSER, C. S. (1993). **Planing Activities For Child Care A Curriculum Guide For Early Childhood Education**. The Goodheart-Willcox Company. Inc. Illionois, 35-42.

RYAN, J.R. (1999). **Çocuğum Okula Başlıyor**. (Çev. Müge İZMİRLİ), İstanbul: Hayat Yayıncılık. 20-32.

SANTROCK, J.W. (1996). *Seventh Edition. Chicapo: Brown Benchmark Publishers. Child Development*. 543.

SENEMOĞLU, N. (1994). *Okulöncesi Eğitim Programları Hangi Yeterlikleri Kazandırmalıdır?*. **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**. 10, 21-30.

SENEMOĞLU, N. (1997). **Gelişim Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya**. Ankara: Ertem Matbaacılık.

SLAVIN, R. (1997). *Fifth Edition Boston: Allyn And Bacon. Educational Psychology.* 74-77.

TEMEL, F. Ö. ERSOY, T.F. ŞAHİN, N. AVCI, A.TURLA. (1997). **Anaokulu Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi.** IV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiri Özetleri Katalogu, Eskişehir.

TERZİ, A.R. ve A. GÜRSOY. (2002). **Öğretmenlik Mesleğine Giriş.** Ankara: Ümit Ofset Matbaacılık. 166.

TOBİN, J.J., D.Y.H. WU, D.H. DAVIDSON. (1989). **Preschool in Three Cultures.** London: Yale University Press. 209-213.

UMI. (1983). *How To Choose a Good Early Childhood Program.* **Young Children.** 39 (1), 28-32.

ÜLGEN. G. ve E, FIDAN. (1990). **Çocuk Gelişimi.** İstanbul: Milli Eğitim Basımevi. 161.

ÜSTÜNOĞLU, Ü. (1993). *Okulöncesi Öğretmeninin Nitelikleri.* **Çağdaş Eğitim.** 184, 8-11.

YAVUZER, H. (1998). **Çocuk Psikolojisi.** İstanbul: Remzi Kitabevi. 55-107.

ANKET

Sayın Anne-Baba ,

Bu çalışma Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi ve Eğitimi bölümünde yüksek lisans (master) tezi olarak yapılmaktadır. Araştırmanın amacı; "Ebeveynlerin okul öncesi eğitimden beklentilerinin ve okul öncesi eğitim kurumlarındaki uygulamaların bu beklentileri ne düzeyde karşıladığını saptamaktır."

Anket sorularına vereceğiniz cevaplar okul öncesi eğitime ebeveyn katılımının artmasında ve eğitimin daha nitelikli hale getirilmesinde önemli katkılar getirmek üzere kullanılacaktır.Bu nedenle vereceğiniz cevapların açık, samimi, içten ve doğru olması araştırmanın geçerliliği ve güvenilirliği açısından son derece önemlidir.

Anket formu iki bölümden oluşmaktadır :

1.Bölümde kişisel bilgiler yer almaktadır.Bu bölümde sizin için uygun olan seçeneği (+) şeklinde ilgili kısımda işaretleyiniz.

2.Bölümde sizin okulöncesi eğitim kurumundan beklentilerinizin gerçekleşme düzeyini saptamak için sorular yer almaktadır.Beklentilerinizin gerçekleşme düzeyini saptamak için 1'den 5'e kadar, "Her zaman (5)", "Çoğu zaman (4)", "Bazen (3)", "Nadiren (2)", " Hiçbir zaman (1) şeklinde derecelendirilmiş cevap sütunları yer almaktadır.Cevaplarınıza uygun olan sadece tek bir seçeneği (+) şeklinde ilgili kısımda işaretleyiniz.

SAYGILARIMLA

AYLİN TULAN

BÖLÜM 1

Sizin için uygun olan seçeneği işaretleyiniz.

1-Formu dolduran kişi;

- ( )1.Anne
( )2.Baba

2-Anasınıfına devam eden çocuğunuzun doğum tarihini yazınız (Gün, ay, yıl olarak);

.....

3-Çocuğunuzun devam ettiği okulun bağlı bulunduğu il;

- ( )1.Ankara
( )2.Kırşehir

4-Çocuğunuzun devam ettiği anasınıfı;

- ( )1.Resmi ilköğretim bünyesindeki anasınıfı
( )2.Özel ilköğretim bünyesindeki anasınıfı
( )3.Kız meslek lisesi uygulama anasınıfı

BÖLÜM 2

A- ÖĞRETMENLERİN ÖZELLİKLERİ İLE İLGİLİ BEKLENTİLER

Öğretmenler ilgili aşağıda verilen özelliklerin beklentilerinizde ne derece önemli olduğunu sağdaki sütunlardan birisini seçerek işaretleyiniz.

	Çok Önemli	Oldukça Önemli	Orta Düzeyde Önemli	Az Önemli	Hiç Önemli Değil
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
1. Fiziksel açıdan sağlıklı olma	( )	( )	( )	( )	( )
2. Ruhsal açıdan sağlıklı olma	( )	( )	( )	( )	( )
3. Güler yüzlü, neşeli olma	( )	( )	( )	( )	( )
4. Temiz ve düzenli olma	( )	( )	( )	( )	( )
5. Hareketli, enerjik olma	( )	( )	( )	( )	( )
6. Sabırlı ve anlayışlı olma	( )	( )	( )	( )	( )
7. Açık fikirli ve dürüst olma	( )	( )	( )	( )	( )
8. Nezaket ve görgü kurallarına uyma	( )	( )	( )	( )	( )
9. Kritik durumlarda sakin olma	( )	( )	( )	( )	( )
10. Sorunları çözmekten yana olma	( )	( )	( )	( )	( )
11. İnsanlara statü, zenginlik, giyim, kültür, görüş gibi farklı özelliklerine saygı gösterme	( )	( )	( )	( )	( )
12. Tutum ve davranışlarında tutarlı olma	( )	( )	( )	( )	( )
13. Alanında yeterli bilgiye sahip olma	( )	( )	( )	( )	( )
14. Mesleki uygulamalarında yaratıcı olma	( )	( )	( )	( )	( )
15. Çocukların olumlu davranışlarını ödüllendirme	( )	( )	( )	( )	( )
16. Uygulamalarında tertipli ve düzenli olma	( )	( )	( )	( )	( )
17. Anlaşılır ve düzgün bir Türkçe ile konuşma	( )	( )	( )	( )	( )
18. Yumuşak, kararlı ve güven veren bir ses tonu ile konuşma	( )	( )	( )	( )	( )
19. Duygu, düşünce ve bilgilerini etkili şekilde paylaşma	( )	( )	( )	( )	( )
20. Başkalarının konuşmalarını, mimiklerini ve tutumlarını doğru anlama	( )	( )	( )	( )	( )
21. Başkaları ile birlikte işbirliği içinde çalışma	( )	( )	( )	( )	( )
22. Öğretmenlik mesleğini değerli görme	( )	( )	( )	( )	( )
23. Yapabileceklerinin en iyisini yapmaya istekli olma	( )	( )	( )	( )	( )
24. Çocuklara davranışlarıyla model olmaya özen gösterme	( )	( )	( )	( )	( )
25. Çocuğu çocuk olarak kabul etme	( )	( )	( )	( )	( )
26. Çocuklarla yakın ve içten ilişkiler kurma	( )	( )	( )	( )	( )
27. Çocukları dinleme	( )	( )	( )	( )	( )
28. Çocukların soru sormalarını teşvik etme	( )	( )	( )	( )	( )
29. Uyum güçlüğü olan çocuklara anlayışlı davranma	( )	( )	( )	( )	( )
30. Doğal güzellikleri ve kaynakları koruma	( )	( )	( )	( )	( )
31. Zaman ve parasal kaynakları doğru kullanma	( )	( )	( )	( )	( )
32. Çevre sorunları ile ilgilenme	( )	( )	( )	( )	( )
33. Kendisini devamlı geliştirmeye çalışma	( )	( )	( )	( )	( )
34. Öğrendiklerini ve mesleki deneyimlerini sınıf içinde kullanma	( )	( )	( )	( )	( )
35. Müzik etkinliklerinde gerektiğinde müzik aleti çalma	( )	( )	( )	( )	( )
36. Çocuklar için tehlikeli olmayan güvenli bir ortam yaratma	( )	( )	( )	( )	( )
37. Çocuklara pozitif enerji veren bir atmosfer yaratma	( )	( )	( )	( )	( )
38. Etkinliklerin eğlendirici, ilgi çekici, olmasına özen gösterme	( )	( )	( )	( )	( )
39. Çocuğun o günkü sıkıntısını etkinlikler sırasında dikkate alma	( )	( )	( )	( )	( )
40. Resim, eliş, kağıt işleri, boyama gibi sanat etkinliklerine yer verme	( )	( )	( )	( )	( )
41. Şiir, bilmece, tekerleme gibi dil etkinliklerine yer verme	( )	( )	( )	( )	( )

	Çok Önemli (5)	Oldukça Önemli (4)	Orta Düzeyde Önemli (3)	Az Önemli (2)	Hiç Önemli Değil (1)
42. Hikaye anlatma ve dinleme, insan, hayvan, bitki, eşya gibi çeşitli varlıkları, olayları hareketlerle-sözlerle canlandırma etkinliklerine yer verme	( )	( )	( )	( )	( )
43. Müzik dinleme, şarkı söyleme, ritim tutma gibi müzik etkinliklerine yer verme	( )	( )	( )	( )	( )
44. Sakin ve hareketli olacak şekilde çeşitli oyun etkinliklerine yer verme	( )	( )	( )	( )	( )
45. Doğa ile ilgili etkinliklere uygulamalarında yer verme	( )	( )	( )	( )	( )
46. Şekillerdeki noktalı yerlerin üzerinden geçme, eksik bırakılmış yerlerini tamamlama, benzerlik ve farklılıkları bulma gibi okuma-yazmaya hazırlık alıştırmalarına yer verme	( )	( )	( )	( )	( )
47. Tiyatro, sinema, müze,sergi, müzik dinletisi vb. sosyal etkinliklere yer verme	( )	( )	( )	( )	( )
48. Beden eğitimi ile ilgili etkinliklere yer verme	( )	( )	( )	( )	( )
49. Etkinlikleri zenginleştirmek üzere bilgisayar kullanma	( )	( )	( )	( )	( )
50. Her eğitim faaliyetinde çocukların bütün gelişimlerini dengeli şekilde destekleme	( )	( )	( )	( )	( )
51. Her türlü araç-gereci, çevre ve okul olanaklarını, ortaya çıkan fırsatları çocukların gelişimi için kullanma	( )	( )	( )	( )	( )
52. Çocukların, geçmiş-bugünkü ve ev ile okul yaşantıları arasında bağlantılar kurmalarına olanak tanıma	( )	( )	( )	( )	( )
53. Çocukların gerektiğinde liderlik veya lideri izleme davranışlarını geliştirmelerine katkı getirebilecek eğitim faaliyetleri hazırlama	( )	( )	( )	( )	( )
54. Çocukların, kendi kendilerine sorun çözme becerilerini geliştirmeye olanak tanıyan etkinliklere yer verme	( )	( )	( )	( )	( )
55. Çeşitli etkinlikleri bireysel ve grup olarak yürütebilecek şekilde düzenleme	( )	( )	( )	( )	( )
56. Eğitimin her aşamasını ailelerin katılımını sağlayacak şekilde planlama	( )	( )	( )	( )	( )
57. Eğitimi ailelerin katılımı ile planlama	( )	( )	( )	( )	( )
58. Eğitim uygulamalarında aile katılımına yer verme	( )	( )	( )	( )	( )
59. Kendisini, eğitim planlarını, uygulamalarını ve çocukların gelişimleri ile ilgili değerlendirmelerini ailelerle paylaşma	( )	( )	( )	( )	( )

B- ÇOCUKLARIN GELİŞİM ÖZELLİKLERİ İLE İLGİLİ BEKLENTİLER

Çocuklarınızla ilgili aşağıda verilen özelliklerin beklentilerinizde ne derece önemli olduğunu sağdaki sütunlardan birini seçerek işaretleyiniz.

	Çok Önemli	Oldukça Önemli	Orta Düzeyde Önemli	Az Önemli	Hiç Önemli Değil
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
1- Ellerini ve yüzünü yıkayıp kurulama	( )	( )	( )	( )	( )
2- Dişlerini yardımsız fırçalama	( )	( )	( )	( )	( )
3- Tuvalet ihtiyacı ile ilgili işleri kendi başına yapma	( )	( )	( )	( )	( )
4- Yemek seçmeden her yemeği yeme	( )	( )	( )	( )	( )
5- Yemek yerken kaşık, çatal kullanma	( )	( )	( )	( )	( )
6- Bıçakla basit işler yapma (ekmeğe yağ, bal vb. sürme)	( )	( )	( )	( )	( )
7- Ev işlerine yardım etme (masaya çatal, bardak vb. getirme)	( )	( )	( )	( )	( )
8- Giysilerindeki düğmeleri ilikleme, çözme	( )	( )	( )	( )	( )
9- Hamur gibi yumuşak nesnelere şekil verme	( )	( )	( )	( )	( )
10- Ucu küt makasla basit işleri yapma	( )	( )	( )	( )	( )
11- Tebeşir, boya gibi malzemelerle basit şekiller çizme (kare, dire, üçgen gibi)	( )	( )	( )	( )	( )
12- Ev, araba, ağaç, insan gibi resimleri bir olayı anlatacak şekilde çizme	( )	( )	( )	( )	( )
13- İsmi ve 1-5 rakamlarını bakarak yazma	( )	( )	( )	( )	( )
14- Kaydırak, tırmanma merdiveni gibi oyuncaklarla amacına uygun oynama	( )	( )	( )	( )	( )
15- Kızgınlık, mutluluk, sevgi gibi duygularını uygun yollarla ifade etme	( )	( )	( )	( )	( )
16- Bir işi başarabileceğini ifade etme	( )	( )	( )	( )	( )
17- Başladığı bir işi başarmak için çaba sarf etme	( )	( )	( )	( )	( )
18- Yeni ve alışık olmadığı durumlara kolay alışma	( )	( )	( )	( )	( )
19- Oyunlarda kurallara uyma	( )	( )	( )	( )	( )
20- Kendi arkadaşlarını seçme	( )	( )	( )	( )	( )
21- Arkadaşları ile işbirliği yapma	( )	( )	( )	( )	( )
22- Ailesi ve arkadaşları ile iyi ilişkiler kurma	( )	( )	( )	( )	( )
23- Duruma ve hava koşullarına göre giysilerini seçme	( )	( )	( )	( )	( )
24- Bir olayın neden ve sonuçlarını söyleme	( )	( )	( )	( )	( )
25- Kendi başına çözebileceği sorunları yardım istemeden çözme	( )	( )	( )	( )	( )
26- Sorulan sorulara kendi fikirlerini kullanarak cevap verme	( )	( )	( )	( )	( )
27- Sorulduğunda adresini, telefon numarasını ve ailesi ile ilgili bilgileri söyleme (anne-baba adı gibi)	( )	( )	( )	( )	( )
28- Akıcı ve anlaşılır şekilde konuşma	( )	( )	( )	( )	( )
29- Bir olayı, durumu anlaşılır şekilde açıklama	( )	( )	( )	( )	( )
30- Günlük hayatını ve yaptıklarını paylaşmak üzere anlatma	( )	( )	( )	( )	( )

ANKET

Sayın Anne-Baba ,

Bu çalışma Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi ve Eğitimi bölümünde yüksek lisans (master) tezi olarak yapılmaktadır. Araştırmanın amacı; "Ebeveynlerin okul öncesi eğitimden beklentilerinin ve okul öncesi eğitim kurumlarındaki uygulamaların bu beklentileri ne düzeyde karşıladığını saptamaktır."

Anket sorularına vereceğiniz cevaplar okul öncesi eğitime ebeveyn katılımının artmasında ve eğitimin daha nitelikli hale getirilmesinde önemli katkılar getirmek üzere kullanılabilir. Bu nedenle vereceğiniz cevapların açık, samimi, içten ve doğru olması araştırmanın geçerliliği ve güvenilirliği açısından son derece önemlidir.

Anket formu iki bölümden oluşmaktadır :

1.Bölümde kişisel bilgiler yer almaktadır.Bu bölümde sizin için uygun olan seçeneği (+) şeklinde ilgili kısımda işaretleyiniz.

2.Bölümde sizin okulöncesi eğitim kurumundan beklentilerinizin gerçekleşme düzeyini saptamak için sorular yer almaktadır.Beklentilerinizin gerçekleşme düzeyini saptamak için 1'den 5'e kadar, "Her zaman (5)", "Çoğu zaman (4)", "Bazen (3)", "Nadiren (2)", " Hiçbir zaman (1) şeklinde derecelendirilmiş cevap sütunları yer almaktadır.Cevaplarınıza uygun olan sadece tek bir seçeneği (+) şeklinde ilgili kısımda işaretleyiniz.

SAYGILARIMLA

AYLİN TULAN

BÖLÜM 1

Sizin için uygun olan seçeneği işaretleyiniz.

1-Formu dolduran kişi;

( )1.Anne

( )2.Baba

2-Anasınıfına devam eden çocuğunuzun doğum tarihini yazınız (Gün, ay, yıl olarak);

.....

3-Çocuğunuzun devam ettiği okulun bağlı bulunduğu il;

( )1.Ankara

( )2.Kırşehir

4-Çocuğunuzun devam ettiği anasınıfı;

( )1.Resmi ilköğretim bünyesindeki anasınıfı

( )2.Özel ilköğretim bünyesindeki anasınıfı

( )3.Kız meslek lisesi uygulama anasınıfı

BÖLÜM 2

A- ÖĞRETMENLERİN ÖZELLİKLERİ İLE İLGİLİ BEKLENTİLER

Aşağıda belirlenen öğretmen özellikleri ile ilgili sizin beklentilerinizin ne düzeyde gerçekleştiğini sağdaki sütunlardan birisini seçerek işaretleyiniz.

	Her Zaman (5)	Çoğu Zaman (4)	Bazen (3)	Nadiren (2)	Hiçbir Zaman (1)
1. Fiziksel açıdan sağlıklıdır	( )	( )	( )	( )	( )
2. Ruhsal açıdan sağlıklıdır	( )	( )	( )	( )	( )
3. Güler yüzlü, neşelidir	( )	( )	( )	( )	( )
4. Temiz ve düzenlidir	( )	( )	( )	( )	( )
5. Hareketli, enerjiktir	( )	( )	( )	( )	( )
6. Sabırlı ve anlayışlıdır	( )	( )	( )	( )	( )
7. Açık fikirli ve dürüsttür	( )	( )	( )	( )	( )
8. Nezaket ve görgü kurallarına uyar	( )	( )	( )	( )	( )
9. Kritik durumlarda sakinidir	( )	( )	( )	( )	( )
10. Sorunları çözmekten yanadır	( )	( )	( )	( )	( )
11. İnsanların statü, zenginlik, giyim, kültür, görüş gibi farklı özelliklerine saygı gösterir	( )	( )	( )	( )	( )
12. Tutum ve davranışlarında tutarlıdır	( )	( )	( )	( )	( )
13. Alanında yeterli bilgiye sahiptir	( )	( )	( )	( )	( )
14. Mesleki uygulamalarında yaratıcıdır	( )	( )	( )	( )	( )
15. Çocukların olumlu davranışlarını ödüllendirir	( )	( )	( )	( )	( )
16. Uygulamalarında tertipli ve düzenlidir	( )	( )	( )	( )	( )
17. Anlaşılır ve düzgün bir Türkçe ile konuşur	( )	( )	( )	( )	( )
18. Yumuşak, kararlı ve güven veren bir ses tonu ile konuşur	( )	( )	( )	( )	( )
19. Duygu, düşünce ve bilgilerini etkili şekilde paylaşır	( )	( )	( )	( )	( )
20. Başkalarının konuşmalarını, mimiklerini ve tutumlarını doğru anlar	( )	( )	( )	( )	( )
21. Başkaları ile birlikte işbirliği içinde çalışır	( )	( )	( )	( )	( )
22. Öğretmenlik mesleğini değerli görür	( )	( )	( )	( )	( )
23. Yapabileceklerinin en iyisini yapmaya isteklidir	( )	( )	( )	( )	( )
24. Çocuklara davranışlarıyla model olmaya özen gösterir	( )	( )	( )	( )	( )
25. Çocuğu çocuk olarak kabul eder	( )	( )	( )	( )	( )
26. Çocuklarla yakın ve içten ilişkiler kurar	( )	( )	( )	( )	( )
27. Çocukları dinler	( )	( )	( )	( )	( )
28. Çocukların soru sormalarını teşvik eder	( )	( )	( )	( )	( )
29. Uyum güçlüğü olan çocuklara anlayışlı davranır	( )	( )	( )	( )	( )
30. Doğal güzellikleri ve kaynakları korur	( )	( )	( )	( )	( )
31. Zaman ve parasal kaynakları doğru kullanır	( )	( )	( )	( )	( )
32. Çevre sorunları ile ilgilenir	( )	( )	( )	( )	( )
33. Kendisini devamlı geliştirmeye çalışır	( )	( )	( )	( )	( )
34. Öğrendiklerini ve mesleki deneyimlerini sınıf içinde kullanır	( )	( )	( )	( )	( )
35. Müzik etkinliklerinde gerektiğinde müzik aleti çalar	( )	( )	( )	( )	( )
36. Çocuklar için tehlikeli olmayan güvenli bir ortam yaratır	( )	( )	( )	( )	( )
37. Çocuklara pozitif enerji veren bir atmosfer yaratır	( )	( )	( )	( )	( )
38. Etkinliklerin eğlendirici, ilgi çekici, olmasına özen gösterir	( )	( )	( )	( )	( )
39. Çocuğun o günkü sıkıntısını etkinlikler sırasında dikkate alır	( )	( )	( )	( )	( )
40. Resim, el işi, kağıt işleri, boyama gibi sanat etkinliklerine yer verir	( )	( )	( )	( )	( )
41. Şiir, bilmece, tekerleme gibi dil etkinliklerine yer verir	( )	( )	( )	( )	( )

	Her Zaman (5)	Çoğu Zaman (4)	Bazen (3)	Nadiren (2)	Hiçbir Zaman (1)
42. Hikaye anlatma ve dinleme, insan, hayvan, bitki, eşya gibi çeşitli varlıkları, olayları hareketlerle-sözlerle canlandırma etkinliklerine yer verir	( )	( )	( )	( )	( )
43. Müzik dinleme, şarkı söyleme, ritim tutma gibi müzik etkinliklerine yer verir	( )	( )	( )	( )	( )
44. Sakin ve hareketli olacak şekilde çeşitli oyun etkinliklerine yer verir	( )	( )	( )	( )	( )
45. Doğa ile ilgili etkinliklere uygulamalarında yer verir	( )	( )	( )	( )	( )
46. Şekillerdeki noktalı yerlerin üzerinden geçme, eksik bırakılmış yerlerini tamamlama, benzerlik ve farklılıkları bulma gibi okuma-yazmaya hazırlık alıştırmalarına yer verir	( )	( )	( )	( )	( )
47. Tiyatro, sinema, müze,sergi, müzik dinletisi vb. sosyal etkinliklere yer verir	( )	( )	( )	( )	( )
48. Beden eğitimi ile ilgili etkinliklere yer verir	( )	( )	( )	( )	( )
49. Etkinlikleri zenginleştirmek üzere bilgisayar kullanır	( )	( )	( )	( )	( )
50. Her eğitim faaliyetinde çocukların bütün gelişimlerini dengeli şekilde destekler	( )	( )	( )	( )	( )
51. Her türlü araç-gereci, çevre ve okul olanaklarını, ortaya çıkan fırsatları çocukların gelişimi için kullanır	( )	( )	( )	( )	( )
52. Çocukların, geçmiş-bugünkü ve ev ile okul yaşantıları arasında bağlantılar kurmalarına olanak tanır	( )	( )	( )	( )	( )
53. Çocukların gerektiğinde liderlik veya lideri izleme davranışlarını geliştirmelerine katkı getirebilecek eğitim faaliyetleri hazırlar	( )	( )	( )	( )	( )
54. Çocukların, kendi kendilerine sorun çözme becerilerini geliştirmeye olanak tanıyan etkinliklere yer verir	( )	( )	( )	( )	( )
55. Çeşitli etkinlikleri bireysel ve grup olarak yürütebilecek şekilde düzenler	( )	( )	( )	( )	( )
56. Eğitimin her aşamasını ailelerin katılımını sağlayacak şekilde planlar	( )	( )	( )	( )	( )
57. Eğitimi ailelerin katılımı ile planlar	( )	( )	( )	( )	( )
58. Eğitim uygulamalarında aile katılımına yer verir	( )	( )	( )	( )	( )
59. Kendisini, eğitim planlarını, uygulamalarını ve çocukların gelişimleri ile ilgili değerlendirmelerini ailelerle paylaşır	( )	( )	( )	( )	( )

B- ÇOCUKLARIN GELİŞİM ÖZELLİKLERİ İLE İLGİLİ BEKLENTİLER

Çocuklarımızın gelişimine yönelik aşağıda verilen özellikler ile ilgili beklentilerinizin ne düzeyde gerçekleştiğini sağdaki sütunlardan birini seçerek işaretleyiniz.

	Her Zaman (5)	Çoğu Zaman (4)	Bazen (3)	Nadiren (2)	Hiçbir Zaman (1)
1. Ellerini ve yüzünü yıkayıp kurular	( )	( )	( )	( )	( )
2. Dişlerini yardımsız fırçalar	( )	( )	( )	( )	( )
3. Tuvalet ihtiyacı ile ilgili işleri kendi başına yapar	( )	( )	( )	( )	( )
4. Yemek seçmeden her yemeği yer	( )	( )	( )	( )	( )
5. Yemek yerken kaşık, çatal kullanır	( )	( )	( )	( )	( )
6. Bıçakla basit işler yapar (ekmeğe yağ, bal vb. sürme)	( )	( )	( )	( )	( )
7. Ev işlerine yardım eder (masaya çatal, bardak vb. getirme)	( )	( )	( )	( )	( )
8. Giysilerindeki düğmeleri ilikler ve çözer	( )	( )	( )	( )	( )
9. Hamur gibi yumuşak nesnelere şekil verir	( )	( )	( )	( )	( )
10. Ucu küt makasla basit işleri yapar	( )	( )	( )	( )	( )
11. Tebeşir, boya gibi malzemelerle basit şekiller çizer (kare, daire, üçgen gibi)	( )	( )	( )	( )	( )
12. Ev, araba, ağaç, insan gibi resimleri bir olayı anlatacak şekilde çizer	( )	( )	( )	( )	( )
13. İsmi ve 1-5 rakamlarını bakarak yazar	( )	( )	( )	( )	( )
14. Kaydırak, tırmanma merdiveni gibi oyuncaklarla amacına uygun olarak oynar	( )	( )	( )	( )	( )
15. Kızgınlık, mutluluk, sevgi gibi duygularını uygun yollarla ifade eder	( )	( )	( )	( )	( )
16. Bir işi başarabileceğini ifade eder	( )	( )	( )	( )	( )
17. Başladığı bir işi başarmak için çaba sarf eder	( )	( )	( )	( )	( )
18. Yeni ve alışık olmadığı durumlara kolay alışır	( )	( )	( )	( )	( )
19. Oyunlarda kurallara uyar	( )	( )	( )	( )	( )
20. Kendi arkadaşlarını seçer	( )	( )	( )	( )	( )
21. Arkadaşları ile işbirliği yapar	( )	( )	( )	( )	( )
22. Ailesi ve arkadaşları ile iyi ilişkiler kurar	( )	( )	( )	( )	( )
23. Duruma ve hava koşullarına göre giysilerini seçer	( )	( )	( )	( )	( )
24. Bir olayın neden ve sonuçlarını söyler	( )	( )	( )	( )	( )
25. Kendi başına çözebileceği sorunları yardım istemeden çözer	( )	( )	( )	( )	( )
26. Sorulan sorulara kendi fikirlerini kullanarak cevap verir	( )	( )	( )	( )	( )
27. Sorulduğunda adresini, telefon numarasını ve ailesi ile ilgili bilgileri söyler (anne-baba adı gibi)	( )	( )	( )	( )	( )
28. Akıcı ve anlaşılır şekilde konuşur	( )	( )	( )	( )	( )
29. Bir olayı, durumu anlaşılır şekilde açıklar	( )	( )	( )	( )	( )
30. Günlük hayatını ve yaptıklarını paylaşmak üzere anlatır	( )	( )	( )	( )	( )

GAZI ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE
ANKARA

Enstitünüzün çocuk gelişimi ve eğitimi bölümü, 01926081 numaralı yüksek lisans (master) tez aşaması öğrencisiyim.

"Ebeveynlerin okulöncesi eğitimden beklentilerinin gerçekleşme düzeyinin incelenmesi" konulu tez çalışmam için gerekli olan anketi ekli listede belirtilen okullarda yapabilmem için gereğine müsaadelerinizi arz ederim.

Ankara ve Kırşehir illeri Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Resmî ve özel ilköğretim okulları anaokulları ile Meslek Lisesi bünyesindeki anaokulları

13-08-2003

Uygunudur.

Yardı. Doç. Dr. Serpil Genç

AYLİN TULAN

ADRES: Pınarbaşı mh. Buca sok. 6/15
Keçiören/ANKARA

EK: 1-Anket örneği
2-Çalışmanın yapılacağı okullar listesi

ÇALIŞMANIN YAPILACAĞI OKULLAR LİSTESİ

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

ANKARA İLİ

RESMİ İLKÖĞRETİM OKULU ANASINIFI

Hüseyin Güllüoğlu İlköğretim Okulu, Çizmeci İlköğretim Okulu, Osman Hamdi Bey İlköğretim Okulu

ÖZEL İLKÖĞRETİM OKULU ANASINIFI

Özel Ceceli İlköğretim Okulu

KIZ MESLEK LİSESİ BÜNYESİNDEKİ ANASINIFI

Kalaba Anadolu Kız Meslek Lisesi ve Kız Meslek Lisesi, Atatürk Kız Meslek Lisesi

KIRŞEHİR İLİ

RESMİ İLKÖĞRETİM OKULU ANASINIFI

Prof. Dr. Erol Güngör İlköğretim Okulu, Öğretmen Ömer Aydın İlköğretim Okulu, Cumhuriyet İlköğretim Okulu

ÖZEL İLKÖĞRETİM OKULU ANASINIFI

Özel Yusuf Yapıcı İlköğretim Okulu

KIZ MESLEK LİSESİ BÜNYESİNDEKİ ANASINIFI

Kırşehir Kız Meslek Lisesi, Kırşehir Mucur Kız Meslek Lisesi

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

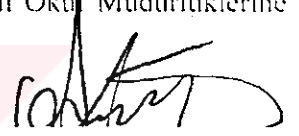
02.09.2003

BÖLÜM : Kültür
SAYI : B.08.4.MEM.4.06.00.11-070/ 3285
KONU : Anket

.....KAYMAKAMLIĞINA
(İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü)

Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi Eğitimi Anabilim Dalı, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans programı öğrencisi Aylin TULAN; tezi ile ilgili ekli onayda isimleri belirtilen İlimiz Okulların bünyesinde bulunan anasınıflarında, dersleri gereği anket uygulayabilmelerine ilişkin Valilik Makamından alınan 01.09.2003 tarih ve 070/3283 sayılı Olur ekte gönderilmiştir.

Valilik Oluru doğrultusunda işlem yapılmasını ve İlçenize bağlı ilgili Okul Müdürlüklerine bildirilmesini rica ederim.

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

BÖLÜM : Kültür
SAYI : B.08.4.MEM.4.06.00.11- 70/ 3293
KONU : Anket

03.09.2003

GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü)

İLGİ: 19.08.2003 tarih ve 5635 sayılı yazınız.

Üniversiteniz, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi Eğitimi Anabilim Dalı, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans programı öğrencisi Aylin TULAN, ekli onayda isimleri belirtilen İlimiz Okulların bünyesinde bulunan anasınıflarında, dersleri gereği anket uygulayabilmelerine ilişkin Valilik makamından alınan 01.09.2003 tarih ve 070/3283 sayılı Olur ekte

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

BÖLÜM : Kültür
SAYI : B.08.4.MEM.4.06.00.11-070/ 3283
KONU : Anket

01.08.2003

VALİLİK MAKAMINA
ANKARA

İLGİ: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'nün, 19.08.2003 tarih ve 5635 sayılı yazısı.

Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi Eğitimi Anabilim Dalı, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans programı öğrencisi Aylın TULAN "Ebeveynlerin Okulöncesi Eğitimden Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyinin İncelenmesi" konulu tezi ile ilgili olarak aşağıda isimleri belirtilen İlimiz Okullarının bünyesinde bulunan anasınıflarında ekte sunulan anketi uygulayabilmeleri için ilgi yazı ile izin istenmektedir.

Kamü kurum ve kuruluşlarında uygulanan Devlet Memurları Kılık Kıyafet Yönetmeliği ve Okullarda uyulması gereken usul ve esaslara özen gösterilmesi ve sonucundan bilgi verilmesi kaydıyla söz konusu istek Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarımızca da uygun görüldüğü takdirde, Olurlarınıza arz ederim.

Murat Bey BALTA
Milli Eğitim Müdürü V.

OLUR
28/08/2003
M. Vedat MÜFTÜOĞLU
Vali a.
Vali Yardımcısı

OKULLAR:

- 1- Hüseyin Güllüoğlu İlköğretim Okulu (Keçiören)
- 2- Çizmece İlköğretim Okulu "
- 3- Osman Hamdi Bey İlköğretim Okulu "
- 4- Özel Ceceli İlköğretim Okulu "
- 5- Kalaba Anadolu Kız Meslek Lisesi ve Kız Meslek Lisesi "
- 6- Atatürk Kız Meslek Lisesi (Altındağ)

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

SAYI : B.30.2.GÜN.0.F8.00.00/5636
KONU : İzin

ANKARA
19...08./2003

KIRŞEHİR VALİLİĞİ
İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNE

Enstitümüz Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi Eğitimi Anabilim Dalı, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans programı öğrencisi Aylin TULAN "Ebeveynlerin Okulöncesi Eğitimden Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyinin İncelenmesi" konulu tezi ile ilgili olarak ekteki listede isimleri belirtilen Kırşehir iline bağlı okullarda anket yapmak istemektedir.

Kendilerine müsaade edilmesi hususunda gereğini bilgilerinize saygılarımla arz/rica ederim.

N. Hayta

Prof.Dr.Necdet HAYTA
Müdür Yardımcısı

EKLER

- 1:Dilekçe
- 2.Anket formu(4 sayfa)
- 3.Anket uygulanacak okulların listesi

T.C.
KIRŞEHİR VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

SAYI :B.08.0.4.MEM.40.00.04.1-379/
KONU :Aylin TULAN

02.09.2003* 11231

VALİLİK MAKAMINA
KIRŞEHİR

İLGİ : Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesinin 19.08.2003 tarih ve 5636 sayılı yazısı.

Gazi Üniversitesi Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi Eğitimi Anabilim Dalı,Çocuk Gelişimi ve Eğitim Bilim Dalı Yüksek Lisans programı öğrencisi Aylin TULAN "**Evebeylerin Okul Öncesi Eğitiminden Beklentilerinin Gerçekleşmesi Düzeyinin İncelenmesi**" konulu anket yapmak istemektedir.

Adı geçenin İlimiz Merkezinde faaliyette bulunan Prf. Dr. Erol Güngör İlköğretim Okulu ,Öğretmen Ömer Aydın İlköğretim Okulu,Cumhuriyet İlköğretim Okulu,F.M.M.Kız Meslek Lisesi,Özel Yusuf Yapıcı İlköğretim Okulu ile Mucur Kız Meslek Lisesinde "**Evebeylerin Okulöncesi Eğitimden Beklentilerinin Gerçekleşmesi Düzeyinin İncelenmesi**" konulu tezi ile ilgili anket yapmak istemesi Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde Olurlarınıza arz ederim.

Şeyket KARADENİZ
Milli Eğitim Müdür V.

OLUR

.../09/2003
Hakan KUBALI
Vali a.
Vali Yardımcısı